๚ นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส๚

# อภิธมฺมปิฏเก

# ปฏฺฐานปาฬิ

### (ทุติโย ภาโค)

### ธมฺมานุโลเม

### ติกปฏฺฐานํ

## ๖. วิตกฺกตฺติกํ

### ๑. ปฏิจฺจวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา, ตโย ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ , เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา๚ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา๚ (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก๚ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก๚ (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ๚ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตา รูปํ๚ (๓)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ๚ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ๚ (๔)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ๚ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก กฏตฺตา จ รูปํ๚ (๕)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ กฏตฺตา จ รูปํฯ (๗)

**๒**. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ; วิตกฺกํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร กฏตฺตา จ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จ กฏตฺตา จ รูปํฯ (๕)

**๓**. อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ; วิจารํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา, วิจารํ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ วิจาโรฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ วิตกฺโกฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา; มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา; มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ วิตกฺโก; มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จฯ (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จฯ (๖)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ; มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๗)

**๔**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตกฺโกฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา; สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตกฺโก; สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ; สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๗)

**๕**. อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิจาโรฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา; วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จฯ (๕)

**๖**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํฯ (๓)

**๗**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา, ตโย ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เอโก ขโนฺธ, เทฺว ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา; สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๘**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิตโกฺกฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตโกฺก จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตโกฺก จฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

**๙**. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจาโรฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

**๑๐**. อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา, วตฺถุํ ปฏิจฺจ วิจาโรฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ วิตโกฺกฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจาโร จฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จฯ (๕)

**๑๑**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตโกฺกฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตโกฺก จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตโกฺก จฯ (๓)

**๑๒**. อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิ

จารณฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วิจารณฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธณฺจ วตฺถุณฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุณฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตณฺจ อวิตกฺกอวิจารณฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วตฺถุณฺจ ปฏิจฺจ วิจาโรฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตณฺจ อวิตกฺกอวิจารณฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธณฺจ วตฺถุณฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุณฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จฯ (๔)

**๑๓**. สวิตกฺกสวิจารณฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตณฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธณฺจ วิตกฺกณฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วิตกฺกณฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารณฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตณฺจ อวิตกฺกอวิจารณฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธณฺจ วิตกฺกณฺจ วตฺถุณฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วิตกฺกณฺจ วตฺถุณฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

(เทฺว ปจฺจยา สชฺฌายมเคฺคน วิภตฺตา, เอวํ อวเสสา วีสติปจฺจยา วิภชิตพฺพาฯ)

## วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๑๔**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิตโกฺก; วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานณฺจ รูปํ…เป.… ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา ฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิตโกฺก จ จิตฺตสมุฏฺฐานณฺจ รูปํฯ วิตโกฺก วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ขนฺธา จ วิตกฺโก จ วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๗)

**๑๕**. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา ฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ, วิจาโร วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วิตกฺกํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ, ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ วิตกฺกํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ขนฺธา จ วิจาโร จ วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๕)

**๑๖**. อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา, จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจารํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วิจารํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, วิจารํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วตฺถุ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจารํ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ วิจาโร, วิจาโร วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วตฺถุ วิจารํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ, ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ วิตโกฺก, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา, มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ วิจารํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ กฏตฺตา จ รูปํ, ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ วิจารํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ วิตโกฺก, มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, วิตโกฺก วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๖)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ, มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, ขนฺธา จ วิตโกฺก จ, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๗)

**๑๗**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตโกฺก, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม…เป.… สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.

… เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตโกฺก, สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, วิตโกฺก วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตโกฺก จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตโกฺก จ, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตโกฺก จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตโกฺก จฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ขนฺธา จ วิตโกฺก จ, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๗)

**๑๘**. อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ…เป…. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ…เป…. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ…เป…. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม…เป…. อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ขเนฺธ จ วิจารญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ วิตกฺกํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ขเนฺธ จ วิจารญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ วิตกฺกํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิจาโรฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิ

จารา ขนฺธาฯ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ วิตกฺกํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขเนฺธ จ วิจารญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ จ วิจารญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ…เป…. อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ…เป.… วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๕)

**๑๙**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ…เป…. สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ…เป…. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ…เป…. สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ…เป…. สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๓)

**๒๐**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ…เป…. สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ…เป…. สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ ฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ กฏตฺตารูปํ ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๓)

## อตฺถิ-อวิคตปจฺจยา

**๒๑**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อตฺถิปจฺจยา…เป…. นตฺถิปจฺจยา, วิคตปจฺจยา, อวิคตปจฺจยา (สํขิตฺตํ)ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๒๒**. เหตุยา สตฺตตึส, อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา เตวีส, อนนฺตเร เอกวีส, สมนนฺตเร เอกวีส, สหชาเต สตฺตตึส, อญฺญมญฺญ อฏฺฐวีส, นิสฺสเย สตฺตตึส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, ปุเร ชาเต เอกาทส, อาเสวเน เอกาทส, กเมฺม สตฺตตึส, วิปาเก สตฺตตึส, อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สตฺตตึส, สมฺปยุเตฺต เอกวีส, วิปฺปยุเตฺต สตฺตตึส, อตฺถิยา สตฺตตึส, นตฺถิยา เอกวีส, วิคเต เอกวีส, อวิคเต สตฺตตึสฯ

## ทุกํ

เหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกวีส…เป…. อวิคเต สตฺตตึส (สํขิตฺตํ)ฯ

(ยถา กุสลตฺติเก คณนา, เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๒๓**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิตโกฺกฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิตโกฺก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตโกฺก จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตโกฺก จฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตโกฺก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๗)

**๒๔**. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา; วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา, ตโย ขเนฺธ ปฏิจฺจ เอโก ขโนฺธ, เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ วิตโกฺกฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา; มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ วิตโกฺก; มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จฯ (๖)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ; มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๗)

**๒๕**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตโกฺกฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา; สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตโกฺก; สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตโกฺก จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตโกฺก จฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตโกฺก จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตโกฺก จ; สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๗)

**๒๖**. อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา; วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

**๒๗**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา; วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

**๒๘**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา; สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

### นอารมฺมณปจฺจโย

**๒๙**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วิตกฺกํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วิจารํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, วิจารํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วิจารํ ปฏิจฺจ วตฺถุ; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป….ฯ (๑)

**๓๐**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ…เป…. กฏตฺตารูปํฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. กฏตฺตารูปํฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจโย

**๓๑**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา…เป.… สตฺตฯ

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ, วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วิปาเก อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๕)

**๓๒**. อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อวิตกฺกอวิจาเร ขเนฺธ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจารา อธิปติ, วิปากํ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ, วิปากํ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ… สตฺตฯ

**๓๓**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ… สตฺต (สํขิตฺตํ)ฯ

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ…เป…. อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา, อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ, วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ (สํขิตฺตํ)ฯ

## นอนนฺตรปจฺจยาทิ

**๓๔**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยา (นอารมฺมณสทิสํ)ฯ

## นปุเรชาตปจฺจโย

**๓๕**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา… สตฺตฯ

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจาโร, อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วิตกฺกํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นปุเรชาตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นปุเรชาตปจฺจยา…เป…. อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๕)

**๓๖**. อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. อวิตกฺกอวิจาเร ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺต สมุฏฺฐานํ รูปํ, วิจารํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. (สํขิตฺตํ)ฯ (๗)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ… สตฺตฯ

**๓๗**. อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. (สํขิตฺตํ)ฯ (๗)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. (สํขิตฺตํ)ฯ

(นปุเรชาตมูลเก ยถา สุทฺธิกํ อรูปํ, ตถา อรูปา กาตพฺพา)ฯ

## นปจฺฉาชาตปจฺจยาทิ

**๓๘**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา…เป…. นอาเสวนปจฺจยา… สตฺตฯ

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ… (สํขิตฺตํ)ฯ (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – วิปากํ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ… (สํขิตฺตํ)ฯ

(นอาเสวนมูลเก อวิตกฺกวิจารมตฺตํ วิปาเกน สห คจฺฉเนฺตน นปุเรชาตสทิสํ กาตพฺพํ, อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตคจฺฉเนฺตน วิปาโก ทเสฺสตโพฺพฯ)

## นกมฺมปจฺจโย

**๓๙**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา เจตนาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา เจตนาฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจารา เจตนา; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป.…ฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนาฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา เจตนาฯ (๑)

## นวิปากปจฺจยาทิ

**๔๐**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา…เป.… นอาหารปจฺจยา – พาหิรํ… อุตุสมุฏฺฐานํ…เป.… นอินฺทฺริยปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ…เป.… อสญฺญสตฺตานํ มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํ…เป.… นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ…เป.… พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.… นมคฺคปจฺจยา… นสมฺปยุตฺตปจฺจยา…ฯ

## นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๔๑**. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อรูเป สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโกฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จฯ (๓)

**๔๒**. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ

เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโรฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป.…ฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## โนนตฺถิ-โนวิคตปจฺจยา

**๔๓**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยา… (สํขิตฺตํ)ฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๔๔**. นเหตุยา เตตฺตึส, นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺตตึส , นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ สตฺต, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต สตฺตตึส, นปจฺฉาชาเต สตฺตตึส, นอาเสวเน สตฺตตึส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก เตวีส, นอาหาเร เอกํ นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เตตฺตึส, นสมฺปยุตฺเต สตฺต, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต (สํขิตฺตํ)ฯ

(ยถา กุสลตฺติเก ปจฺจนียคณนา, เอวํ คเณตพฺพํฯ)

ปจฺจนียํฯ

### ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๔๕**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต…เป…. โนวิคเต สตฺตฯ

(ยถา กุสลตฺติเก อนุโลมปจฺจนียคณนา, เอวํ คเณตพฺพํฯ)

### ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

### นเหตุทุกํ

**๔๖**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จุทฺทส, อนนฺตเร สมนนฺตเร จุทฺทส, สหชาเต เตตฺตึส, อญฺญมญฺเญ พาวีส, นิสฺสเย เตตฺตึส, อุปนิสฺสเย จุทฺทส, ปุเรชาเต ฉ, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม เตตฺตึส…เป…. ฌาเน เตตฺตึส, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต จุทฺทส, วิปฺปยุตฺเต เตตฺตึส…เป…. อวิคเต เตตฺตึส (สํขิตฺตํ)ฯ

(ยถา กุสลตฺติเก ปจฺจนียานุโลมคณนา, เอวํ คเณตพฺพํฯ)

ปฏิจฺจวาโรฯ

### ๒. สหชาตวาโร

(สหชาตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิโส กาตพฺโพฯ)

### ๓. ปจฺจยวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### เหตุปจฺจโย

**๔๗**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา… สตฺตฯ

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา… ปญฺจ (ปฏิจฺจวารสทิสา)ฯ

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปจฺจยา…เป…. วิจารํ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา, วตฺถุํ ปจฺจยา วิจาโรฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม…เป…. วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, วตฺถุํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, วตฺถุํ ปจฺจยา วิตกฺโกฯ ปฏิ

สนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา…เป…. วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ, วตฺถุํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วตฺถุํ ปจฺจยา วิตโกฺก, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วตฺถุํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๖)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๗)

**๔๘**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม…เป…. สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา …เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม…เป…. (ปฐมอุทาหรเณ ปวเตฺต ปฏิสนฺธิกฺขเณ สตฺต ปญฺหา กาตพฺพา)ฯ

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม …เป…. วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ…เป…. อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิจารญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจาโร (เอวํ ปฏิสนฺธิกฺขเณ จตฺตาโร)ฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ…เป…. วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา, วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา วิจาโร จ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๕)

(อวเสเสสุ ทฺวีสุ ฆฏเนสุ ปวตฺติ ปฏิสนฺธิ วิตฺถาเรตพฺพาฯ)

เหตุปจฺจโยฯ

(เหตุปจฺจยํ อนุมชฺชเนฺตน ปจฺจยวาโร วิตฺถาเรตโพฺพฯ ยถา ปฏิจฺจคณนา เอวํ คเณตพฺพาฯ อธิปติยา สตฺตตึส, ปุเรชาเต จ อาเสวเน จ เอกวีส, อยํ เอตฺถ วิเสโสฯ)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

**๔๙**. ปจฺจนีเย – นเหตุยา เตตฺตึส ปญฺหา, สตฺตสุ ฐาเนสุ สตฺต โมหา อุทฺธริตพฺพา มูลปเทสุเยวฯ นอารมฺมเณ สตฺต จิตฺตสมุฏฺฐานา อุทฺธริตพฺพาฯ

### นอธิปติปจฺจโย

**๕๐**. สวิตกฺกสวิจารมูลกา สตฺต ปญฺหา นอธิปติยา กาตพฺพาฯ

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ, วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา (ยถา ปฏิจฺจนเย ตถา ปญฺจ ปญฺหา กาตพฺพา)ฯ

**๕๑**. อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ…เป…. อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจารา อธิปติ, วิปากํ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. วิปากํ วิจารํ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจารา อธิปติ, วตฺถุํ ปจฺจยา วิปากา อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา จ วิจาโร จ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม…เป…. วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ, วตฺถุํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ, วิปากํ วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, วตฺถุํ ปจฺจยา วิปากา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา...เป.... วิปากํ วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ, วตฺถุํ ปจฺจยา วิปากา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วตฺถุํ ปจฺจยา วิตโกฺก, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วตฺถุํ ปจฺจยา วิปากา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป....ฯ (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา...เป.... วตฺถุํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป....ฯ (๖)

(ปฐมฆฏนายํ สมฺปุณฺณา สตฺต ปญฺหา กาตพฺพาฯ)

**๕๒**. อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ...เป.... วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป....ฯ

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ...เป.... อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิจารญฺจ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ, อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ, วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปจฺจยา...เป.... วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา...เป....ฯ

(ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปญฺจ ปญฺหา กาตพฺพาฯ ยตฺถ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ อาคจฺฉติ ตตฺถ วิปากํ กาตพฺพํฯ นอธิปติมูลเก สตฺตตึส ปญฺหา กาตพฺพาฯ)

## นอนนฺตรปจฺจยาทิ

**๕๓**. นอนนฺตรมฺปิ [นอนนฺตเรปิ (ก.)] นสมนนฺตรมฺปิ นอญฺญมญฺญมฺปิ นอุปนิสฺสยมฺปิ สตฺต ปญฺหา รูปํเยวฯ นปุเรชาเต สตฺตตึส ปฏิจฺจวารปจฺจนียสทิสํฯ นปจฺฉาชาเต สตฺตตึส , นอาเสวเนปิ สทิสํฯ ยตฺถ อวิตกฺกวิจารมโตฺตปิ อาคจฺฉติ, ตตฺถ วิปากา กาตพฺพาฯ

## นกมฺมปจฺจโย

**๕๔**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม...เป.... อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนาฯ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม...เป.... วิตกฺกํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนาฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม...เป.... อวิตกฺกอวิจารา เจตนา...เป.... (ปริปุณฺณํ กาตพฺพํ) สวิตกฺกสวิจาโร...เป.... วตฺถุํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนาฯ อวิตกฺกวิจารมโตฺต...เป.... วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนาฯ วตฺถุํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนาฯ (๓)

**๕๕**. สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม…เป…. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม…เป…. วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนาฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม…เป.… อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนาฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนาฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม…เป…. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนาฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนาฯ (๑)

(นวิปาเก สตฺตตึส ปญฺหา กาตพฺพาฯ นอาหาร-นอินฺทฺริย-นฌาน-นมคฺค-นสมฺปยุตฺตนวิปฺปยุตฺต-โนนตฺถิ-โนวิคตปจฺจยา วิตฺถาเรตพฺพาฯ)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๒. สงฺขฺยาวาโร

#### สุทฺธํ

**๕๖**. นเหตุยา เตตฺตึส, นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺตตึส, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอญฺญมญฺเญ นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน สตฺตตึส, นกมฺเม เอกาทส, นวิปาเก สตฺตตึส, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เตตฺตึส, นสมฺปยุตฺเต สตฺต, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺตฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๕๗**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต…เป…. โนวิคเต สตฺตฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๕๘**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ อนนฺตเร สมนนฺตเร จุทฺทส, สหชาเต เตตฺตึส, อญฺญมญฺเญ พาวีส, นิสฺสเย เตตฺตึส, อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต จุทฺทส, อาเสวเน เตรส, กมฺเม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน เตตฺตึส, มเคฺค ปญฺจ, สมฺปยุตฺเต จุทฺทส, วิปฺปยุตฺเต อตฺถิยา เตตฺตึส…เป…. อวิคเต เตตฺตึสฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

## ๔. นิสฺสยวาโร

(นิสฺสยมฺปิ นินฺนานํ)

## ๕. สํสฎฺฐวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

#### เหตุปจฺจโย

**๕๙**. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ สํสฎฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฎิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม…เป…. สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ สํสโฏฺฐ วิตโกฺกฯ ปฎิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา…เป…. สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ สํสฎฺฐา ตโย ขนฺธา วิตโกฺก จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฎิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

**๖๐**. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฎฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฎิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม…เป…. วิตกฺกํ สํสฎฺฐา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธาฯ ปฎิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม…เป…. อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ วิจาโรฯ ปฎิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ วิจาโรฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา …เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฎฺฐา ตโย ขนฺธา วิจาโร จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฎิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

**๖๑**. อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ สํสฎฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ สํสฎฺฐา…เป…. ปฎิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม…เป…. วิจารํ สํสฎฺฐา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธาฯ ปฎิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ สํสฎฺฐา…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม…เป.… อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

(เหตุปจฺจยํ อนุมชฺชเนฺตน สเพฺพ ปจฺจยา วิตฺถาเรตพฺพา)ฯ

**สุทฺธํ**

**๖๒**. เหตุยา เอกาทส, อารมฺมเณ อธิปติยา อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมเญฺญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กเมฺม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สมฺปยุเตฺต วิปฺปยุเตฺต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต สพฺพตฺถ เอกาทสฯ

อนุโลมํฯ

**๒. ปจฺจยปจฺจนียํ**

(ปจฺจนียํ กาตพฺพํ อสโมฺมหเนฺตนฯ)

**๖๓**. นเหตุยา ฉ, นอธิปติยา เอกาทส, นปุเรชาเต เอกาทส, นปจฺฉาชาเต เอกาทส, นอาเสวเน เอกาทส, นกเมฺม สตฺต, นวิปาเก เอกาทส, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค ฉ, นวิปฺปยุเตฺต เอกาทสฯ

ปจฺจนียํฯ

**๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ**

**ทุกํ**

**๖๔**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา เอกาทส…เป.… นวิปฺปยุเตฺต เอกาทส (สํขิตฺตํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

**๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ**

**๖๕**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ฉ…เป.… ปุเรชาเต ฉ, อาเสวเน ปญฺจ, กเมฺม ฉ…เป.… ฌาเน ฉ, มเคฺค ตีณิ, สมฺปยุเตฺต ฉ…เป.… อวิคเต ฉฯ

ปจฺจนียานุโลมํ

**๖. สมฺปยุตฺตวาโร**

(สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตโพฺพ)ฯ

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๖๖**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา เหตู วิตกฺกสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เหตู กฏตฺตารูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา เหตู วิตกฺกสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เหตู วิตกฺกสฺส กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๗)

**๖๗**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู วิจารสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๖๘**. อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๖๙**. สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ; ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ; สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ; ตํ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ; สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขติ; ตํ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – เจโตปริยญาเณน สวิตกฺกสวิจารจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ; สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส , ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ อารพฺภ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ; ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ; สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขติ; ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺ

ขนฺธิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิต โกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๔)

**๗๐**. อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจ โย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฎฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา, ผลา วุฎฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺข ติ; ตํ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิ ตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฎฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา, ผลา วุฎฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ; ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โท มนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺ ปชฺชนฺติฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – เจโต ปริยญาเณน อวิตกฺกวิจารมตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา เจโต ปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อา รมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อา รมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฎฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา, ผลา วุฎฺฐ หิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขติ; ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ อวิตกฺกวิ จารมเตฺต ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิ ตกฺกญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๔)

**๗๑**. อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – นิพฺพานํ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, เจโตปริยญาเณน อวิตกฺกอวิจารจิตฺ ตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส…เป…. อา กิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ รูปายตนํ จกฺขุวิญฺ ญาณสฺส…เป…. โผฎฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิ จารา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถา กมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิจาเร ขเนฺธ จ วิ จารญฺจ อารพฺภ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา อ วิตกฺกอวิจารา ฌานา วุฎฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา, ผลา วุฎฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ; ตํ อา

รพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ อริยา นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส โวทานสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป. … โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ โสตํ… ฆานํ … ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สทฺเท… คนฺเธ… รเส… โผฏฺฐพฺเพ… วตฺถุํ… อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา อวิตกฺกอวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ; ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติฯ อริยา นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต… เป…. วตฺถุํ… อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติฯ อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – นิพฺพานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา อวิตกฺกอวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ; ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ อริยา นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส วิตกฺกสฺส จ โวทานสฺส วิตกฺกสฺส จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ อาวชฺชนาย วิตกฺกสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ โสตํ…เป…. โผฏฺฐพฺพํ… วตฺถุํ… อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๕)

**๗๒**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจา รมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิจารญฺจ อา รพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๔)

**๗๓**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส อารมฺมณปจฺจ เยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺ ติฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อา รมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวา สานุสฺสติญาณสฺส , ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ส วิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจา รมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๔)

## อธิปติปจฺจโย

**๗๔**. สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อา รมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ; ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฎฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา, ผลา วุฎฺฐหิตฺวา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ สวิตกฺกสวิ จาเร ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อา รมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ; ตํ ครุํ กตฺวา วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฎฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา, ผลา วุฎฺฐหิตฺวา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ ; ตํ ครุํ กตฺวา วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสา เทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ วิ ตกฺกสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิ ปติ** – สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ จิตฺตสมุฎฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฎฺฐาน านญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ; ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ; ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ **สหชาตาธิปติ** – สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๗)

**๗๕**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ; ตํ ครุํ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ; ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ วิจารสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ; ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๕)

**๗๖**. อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – นิพฺพานํ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อวิตกฺกอวิจารา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา อวิตกฺกอวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ; ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ, อริยา นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ; นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส โวทานสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ โสตํ… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สทฺเท… คนฺเธ… รเส… โผฏฺฐพฺเพ… วตฺถุํ… อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา อวิตกฺกอวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ; ตํ ครุํ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ, อริยา นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ ; นิพฺพานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ…เป.… วตฺถุํ… อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – นิพฺพานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา อวิตกฺกอวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา , มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ; ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ, อริยา นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ; นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส วิตกฺกสฺส จ โวทานสฺส วิตกฺกสฺส จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ ครุํ กตฺวา…เป.… วตฺถุํ… อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๕)

**๗๗**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุํ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อวิตกฺกวิจารมเตฺต ขเนฺธ จ วิจารญฺจ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

**๗๘**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ ครุํ กตฺวา วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – สวิตกฺกสวิจาเร ขเนฺธ จ วิตกฺกญฺจ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติ ฯ (๓)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๗๙**. สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส… โวทานํ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส… สวิตกฺกสวิจาโร มโคฺค สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส… สวิตกฺกสวิจารํ ผลํ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส… อนุโลมํ สวิตกฺกสวิจาราย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส…เป…. สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฎฺฐานสฺส วิตกฺกสฺส จ…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส… โคตฺรภุ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส… โวทานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส… อนุโลมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตํ อวิตกฺกอวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อาวชฺชนา ปญฺจนฺนํ วิญฺญาณานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อวิตกฺกอวิจารสฺส วุฎฺฐานสฺส วิจารสฺส จ…เป…. ทุติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ทุติเย ฌาเน วิจารสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ตติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ …เป…. จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ…เป…. อากาสานญฺจายตนสฺส ปริกมฺมํ…เป…. วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ปริกมฺมํ…เป…. อากิญฺจญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ…เป…. ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ…เป…. ทิพฺพาย โสตธาตุยา ปริกมฺมํ…เป…. อิทฺธิวิธญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป…. เจโตปริยญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป…. ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป…. ยถากมฺมูปคญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป…. อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป…. โคตฺรภุ อวิตกฺกอ

วิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ… โวทานํ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ… อนุโลมํ อวิตกฺกอวิจาราย ผลสมาปตฺติยา วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โคตฺรภุ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ… โวทานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ… อนุโลมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส วิตกฺกสฺส จ… อนุโลมํ โวทานสฺส วิตกฺกสฺส จ… โคตฺรภุ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ… โวทานํ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ… สวิตกฺกสวิจาโร มโคฺค สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ… สวิตกฺกสวิจารํ ผลํ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ… อนุโลมํ สวิตกฺกสวิจาราย ผลสมาปตฺติยา วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๘๐**. อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิตโกฺก ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมโตฺต มโคฺค อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส… อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ผลํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิตโกฺก ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุติจิตฺตํ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุติจิตฺตํ วิตโกฺก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิตโกฺก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมโตฺต มโคฺค อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ… อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ผลํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิตกฺโก ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุติจิตฺตํ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๘๑**. อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิจาโร มคฺโค อวิตกฺกอวิจารสฺส ผลสฺส... อวิตกฺกอวิจารํ ผลํ อวิตกฺกอวิจารสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อวิตกฺกอวิจาราย ผลสมาปตฺติยา วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจารํ จุติจิตฺตํ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิจารํ ภวงฺคํ วิจาโร จ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สวิตกฺกสวิจาราย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิจารํ จุติจิตฺตํ วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิจารํ จุติจิตฺตํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจารํ จุติจิตฺตํ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิจารํ ภวงฺคญฺจ วิจาโร จ อาวชฺชนาย วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สวิตกฺกสวิจาราย ผลสมาปตฺติยา วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

๘๒. อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุติจิตฺตญฺจ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ภวงฺคญฺจ วิจาโร จ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมโตฺต มโคฺค จ วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ผลญฺจ วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุติจิตฺตญฺจ วิจาโร จ อวิตกฺกอวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ อวิตกฺกอวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมโตฺต มโคฺค จ วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ผลญฺจ วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุติจิตฺตญฺจ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ภวงฺคญฺจ วิจาโร จ อาวชฺชนาย วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

๘๓. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมญฺจ วิตโกฺก จ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมญฺจ วิตโกฺก จ โวทานสฺส… โคตฺรภุ จ วิตโกฺก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส… โวทานญฺจ วิตโกฺก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส… สวิตกฺกสวิจาโร มโคฺค จ วิตโกฺก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส… สวิตกฺกสวิจารํ ผลญฺจ วิตโกฺก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส… อนุโลมญฺจ วิตโกฺก จ สวิตกฺกสวิจาราย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตญฺจ วิตโกฺก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ

อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส... โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส ... อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อาวชฺชนา จ วิตกฺโก จ ปญฺจนฺนํ วิญฺญาณานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ทุติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ทุติเย ฌาเน วิจารสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ตติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... อากาสานญฺจายตนสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... อากิญฺจญฺญายตนสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ...เป.... ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... ทิพฺพาย โสตธาตุยา ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... อิทฺธิวิธญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... เจโตปริยญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... ยถากมฺมูปคญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ...เป.... โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ... โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ... อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจาราย ผลสมาปตฺติยา วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส จ วิจารสฺส จ... อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โคตฺรภุสฺส จ วิตกฺกสฺส จ... อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โวทานสฺส จ วิตกฺกสฺส จ... โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส จ มคฺคสฺส จ วิตกฺกสฺส จ... โวทานญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส จ วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สวิตกฺกสวิจาโร มคฺโค จ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส จ วิตกฺกสฺส จ ... สวิตกฺกสวิจารํ ผลญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส จ วิตกฺกสฺส จ... อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจาราย ผลสมาปตฺติยา จ วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

## สมนนฺตรปจฺจโย

**๘๔**. สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรปจฺจโยปิ สมนนฺตรปจฺจโยปิ สทิโส)ฯ

## สหชาตปจฺจโย

**๘๕**. สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ตโย ขนฺธา เอกสฺส ขนฺธสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. กฏตฺตารูปานํ…เป….ฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๗)

**๘๖**. อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมโตฺต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย, วิตกฺโก จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๕)

**๘๗**. อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ…เป…. วิจาโร กฏตฺตารูปานํ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ ขนฺธานํ…เป…. วิจาโร วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ วิจารสฺส…เป…. เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ…เป…. มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป…. มหาภูตา กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ วิตกฺกสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๘๘**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิตกฺกสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๘๙**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ…เป…. วิตกฺโก จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ กฏตฺตารูปานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิจารสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมโตฺต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ตโย ขนฺธา จ วิจาโร จ เอกสฺส ขนฺธสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมโตฺต เอโก ขโนฺธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมโตฺต เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๙๐**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ จ วิตโกฺก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิตโกฺก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ จ วิตโกฺก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิตโกฺก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

**๙๑**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ จ วิตโกฺก จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิตโกฺก จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## อญฺญมญฺญปจฺจโย

**๙๒**. สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๗)

**๙๓**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจ

เยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมโตฺต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๙๔**. อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ ขนฺธานํ…เป.… วิจาโร วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ วิจารสฺส…เป…. เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ วิตกฺกสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๙๕**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิตกฺกสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๙๖**. อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมโตฺต เอโก ขโนฺธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมโตฺต เอโก ขโนฺธ จ วิจาโร จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิจารสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมโตฺต เอโก ขโนฺธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมโตฺต เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๙๗**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ จ วิตโกฺก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิตโกฺก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ จ วิตโกฺก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิตโกฺก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขโนฺธ จ วิตโกฺก จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิตโกฺก จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## นิสฺสยปจฺจโย

**๙๘**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ (สํขิตฺตํ) สตฺตฯ

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (สํขิตฺตํ) ปญฺจฯ

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป…. จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย, วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ…เป…. วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร…เป….ฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ…เป….ฯ (๕)

**๙๙**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. (ปวตฺติปิ, ปฏิสนฺธิปิ ทีเปตพฺพา)ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิตกฺกสฺส…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

**๑๐๐**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – วิตกฺโก จ วตฺถุ จ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ…เป…. วิตกฺโก จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิจารสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (ปฏิสนฺธิกานิ จตฺตาริฯ สํขิตฺตํ)ฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

**๑๐๑**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส …เป.… อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส…เป…. สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส…เป…. ตีณิฯ

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส…เป…. อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (เทฺว วารา วิตฺถาเรตพฺพา)ฯ

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๑๐๒**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สวิตกฺกสวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ สวิตกฺกสวิจารํ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… ราคํ… โทสํ… โมหํ… มานํ… ทิฏฺฐึ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป…. สมาปตฺตึ…เป…. ปาณํ หนติ…เป….

สงฺฆํ ภินฺทติฯ สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา… ราโค… โทโส… โมโห… มาโน… ทิฏฺฐิ… ปตฺถนา สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย… ราคสฺส… โทสสฺส… โมหสฺส… มานสฺส… ทิฏฺฐิยา… ปตฺถนาย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สวิตกฺกสวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป.… สมาปตฺตึ…เป.… สวิตกฺกสวิจารํ สีลํ …เป.… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป.… สมาปตฺตึ…เป.… สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา…เป.… ปตฺถนา อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สวิตกฺกสวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป.… อภิญฺญํ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ สวิตกฺกสวิจารํ สีลํ…เป.… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป.… อภิญฺญํ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา…เป.… ปตฺถนา อวิตกฺกอวิจาราย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิจารสฺส จ… กายิกสฺส สุขสฺส กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา…เป.… ปตฺถนา อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิจารสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย , อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา…เป.… ปตฺถนา สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย…เป.… ปตฺถนาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๐๓**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… วิตกฺกํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป.… มคฺคํ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ

คณฺหาติฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… วิตกฺกํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ , สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… วิตกฺกํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจาราย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิจารสฺส จ… กายิกสฺส สุขสฺส กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิจารสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๐๔**. อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกอวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อวิตกฺกอวิจารํ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… วิจารํ… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อวิตกฺกอวิจารา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา… วิจาโร… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุ… โภชนํ… เสนาสนํ อวิตกฺกอวิจาราย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย… วิจารสฺส… กายิกสฺส สุขสฺส กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกอวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป…. มคฺคํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ อวิตกฺกอวิจารํ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… วิจารํ… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป…. มคฺคํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, ปาณํ หนติ…เป….

สงฺฆํ ภินฺทติฯ อวิตกฺกอวิจารา สทฺธา…เป…. เสนาสนํ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย… สีลสฺส…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย …เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกอวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป…. มคฺคํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อวิตกฺกอวิจารํ สีลํ…เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป…. มคฺคํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อวิตกฺกอวิจารา สทฺธา…เป…. เสนาสนํ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกอวิจารา สทฺธา…เป…. เสนาสนํ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิจารสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกอวิจารา สทฺธา…เป…. เสนาสนํ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย… สีลสฺส…เป…. ปตฺถนาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๐๕**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย …เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย , ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา วิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาราย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิจารสฺส จ… กายิกสฺส สุขสฺส กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา วิจาโร จ อวิ

ตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิจารสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย… ราคสฺส… โทสสฺส… โมหสฺส… มานสฺส… ทิฏฺฐิยา… ปตฺถนาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๐๖**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา… ราโค… โทโส… โมโห… มาโน… ทิฏฺฐิ… ปตฺถนา วิตโกฺก จ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย สีลสฺส…เป.… ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา สีลํ…เป.… ปตฺถนา วิตโกฺก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา…เป.… ปตฺถนา วิตโกฺก จ อวิตกฺกอวิจาราย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิจารสฺส จ… กายิกสฺส สุขสฺส กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา…เป.… ปตฺถนา วิตโกฺก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย วิจารสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา… ราโค… โทโส… โมโห… มาโน… ทิฏฺฐิ… ปตฺถนา วิตโกฺก จ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย…เป.… ปตฺถนาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

## ปุเรชาตปจฺจโย

**๑๐๗**. อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ…เป…. โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ โสตํ… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

## ปจฺฉาชาตปจฺจโย

**๑๐๘**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน

ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาเสวนปจฺจโย

**๑๐๙**. สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส… โวทานํ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โคตฺรภุ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โวทานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ทุติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ทุติเย ฌาเน วิจารสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ตติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ตติยสฺส ฌานสฺส…เป…. จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ จตุตฺถสฺส ฌานสฺส…เป…. อากาสานญฺจายตนสฺส ปริกมฺมํ อากาสานญฺจายตนสฺส…เป…. วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ปริกมฺมํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส…เป…. อากิญฺจญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ อากิญฺจญฺญายตนสฺส…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส…เป…. ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส…เป…. ทิพฺพาย โสตธาตุยา ปริกมฺมํ ทิพฺพาย โสตธาตุยา…เป…. อิทฺธิวิธญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป…. เจโตปริยญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป…. ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป…. ยถากมฺมูปคญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป…. อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป…. โคตฺรภุ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ… โวทานํ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โคตฺรภุ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ… โวทานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส วิตกฺกสฺส จ… อนุ

โลมํ โวทานสฺส วิตกฺกสฺส จ... โคตฺรภุ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ... โวทานํ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๑๐**. อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิตโกฺก ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิตโกฺก ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิตโกฺก ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๑๑**. อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๑๑๒**. อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๑๑๓**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โวทานสฺส… โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส… โวทานญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺก วิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส… โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ทุติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ทุติเย ฌาเน วิจารสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ…เป…. ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ…เป…. อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ อนาคตํสญาณสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส วิจารสฺส จ… โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ… โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โคตฺรภุสฺส วิตกฺกสฺส จ… อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โวทานสฺส วิตกฺกสฺส จ… โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ… โวทานญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

## กมฺมปจฺจโย

**๑๑๔**. สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจ

เยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิตกฺกสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิตกฺกสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากสฺส วิตกฺกสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา กฏตฺตา รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากานํ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิตกฺกสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากสฺส วิตกฺกสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิจากานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๗)

**๑๑๕**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ

กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ **นานากฺขณิกา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา วิปากานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา วิปากสฺส วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา วิปากสฺส วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา วิปากานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อวิตกฺกอวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อวิตกฺกอวิจารา เจตนา วิปากานํ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## วิปากปจฺจโย

**๑๑๖**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปากา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ

(สวิตกฺกสวิจารมูลกา สตฺตปิ ปญฺหา ปริปุณฺณาฯ)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิปาโก อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ…เป….ฯ

(อวิตกฺกวิจารมตฺตมูลกา ปญฺจ ปญฺหา กาตพฺพา, วิปากนฺติ นิยาเมตพฺพาฯ)

**๑๑๗**. อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา …เป…. วิปาโก วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วิจาโร วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิปาโก วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิปาโก วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๑๑๘**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปากา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ กฏตฺตารูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิปาโก อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปากา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๓)

### อาหารปจฺจโย

**๑๑๙**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา อาหารา วิตกฺกสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ

(สวิตกฺกสวิจารมูลกา อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา อาหารา วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจารา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโร อิมสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## อินฺทฺริยปจฺจโย

**๑๒๐**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา อินฺทฺริยา วิตกฺกสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๗)

(สวิตกฺกสวิจารมูลกา สตฺต ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพาฯ)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา อินฺทฺริยา วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจารา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. จกฺขุนฺทฺริยํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส …เป…. กายินฺทฺริยํ กายวิญฺญาณสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ รูปชีวิตินฺทฺริยํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ฌานปจฺจโย

**๑๒๑**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารานิ ฌานงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๗)

(สวิตกฺกสวิจารมูลกา สตฺต ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพาฯ)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ ฌานงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๕)

(อวิตกฺกวิจารมตฺตมูลกา ปญฺจ ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพาฯ)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจารานิ ฌานงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร กฏตฺตารูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วิจาโร วตฺถุสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๑๒๒**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ ฌานงฺคานิ วิจาโร จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ ฌานงฺคานิ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ ฌานงฺคานิ วิจาโร จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ ฌานงฺคานิ วิจาโร จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารานิ ฌานงฺคานิ วิตกฺโก จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารานิ ฌานงฺคานิ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารานิ ฌานงฺคานิ วิตกฺโก จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

## มคฺคปจฺจโย

**๑๒๓**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารานิ มคฺคงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ

(สวิตกฺกสวิจารมูลกา สตฺต ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพาฯ)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ มคฺคงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ

(อวิตกฺกวิจารมตฺตมูลกา ปญฺจ ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพาฯ)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจารานิ มคฺคงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารานิ มคฺคงฺคานิ วิตกฺโก จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารานิ มคฺคงฺคานิ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารานิ มคฺคงฺคานิ วิตกฺโก จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

## สมฺปยุตฺตปจฺจโย

**๑๒๔**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

**๑๒๕**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

**๑๒๖**. อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

## วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๑๒๗**. สวิตกฺกสวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมโตฺต ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย, วิตโกฺก จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วิตโกฺก กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิตโกฺก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๑๒๘**. อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วิจาโร กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย; ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย, วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย; วิจาโร วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย; วตฺถุ วิจารสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย… เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย, วตฺถุ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาตํ** – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาตํ** – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาตํ** – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาตํ** – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ

ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๒๙**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อตฺถิปจฺจโย

**๑๓๐**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ , ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

(สวิตกฺกสวิจารมูลเก อวเสสา ปญฺหา สหชาตปจฺจยสทิสาฯ)

**๑๓๑**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วิตกฺโก จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส กฏตฺตา จ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย; วิตกฺโก กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

(อวิตกฺกวิจารมตฺตมูลกา ปญฺจ ปญฺหาฯ อวเสสา สหชาตปจฺจยสทิสาฯ)

**๑๓๒**. อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาโต** – อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย, วตฺถุ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย; วิจาโร วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย, วตฺถุ วิจารสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย; เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ…เป…. มหาภูตา กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย, จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาตํ** – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ โสตํ… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สทฺเท… คนฺเธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาโต** – วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ โสตํ… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สทฺเท… คนฺเธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ วิตโกฺก อุปฺปชฺชติฯ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาโต** – วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาตํ** – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ โสตํ… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ…เป.… วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติฯ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๓๓**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาตา – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิตกฺกสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิตกฺกสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ**ฯ สหชาตา – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺฉาชาตา – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺฉาชาตา – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๔)

**๑๓๔**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – วิตกฺโก จ วตฺถุ จ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ… อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต

เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ สหชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สหชาตา – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สหชาโต – วิตกฺโก จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สหชาตา – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิจารสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิจารสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺฉาชาตา – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ กพฬีกาโร อาหาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺฉาชาตา – อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ สหชาโต** – อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ…เป…. อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๔)

**๑๓๕**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

**๑๓๖**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – สวิตกฺกสวิจาโร เอโก

ขนฺธ จ วิตกฺก จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ**ฯ สหชาตา – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ ปจฺฉาชาตา – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ กพฬีกาโร อาหาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺฉาชาตา – สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา

**๑๓๗**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… วิคตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

(นตฺถิปจฺจยญฺจ วิคตปจฺจยญฺจ อนนฺตรสทิสํ, อวิคตํ อตฺถิสทิสํฯ)

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๑๓๘**. เหตุยา เอกาทส, อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา เตวีส, อนนฺตเร ปญฺจวีส, สมนนฺตเร ปญฺจวีส, สหชาเต ตึส, อญฺญมญฺเญ อฏฺฐวีส, นิสฺสเย ตึส, อุปนิสฺสเย ปญฺจวีส, ปุเรชาเต ปญฺจ, ปจฺฉาชาเต ปญฺจ, อาเสวเน เอกวีส, กมฺเม เอกาทส, วิปาเก เอกวีส, อาหาเร เอกาทส, อินฺทฺริเย เอกาทส, ฌาเน เอกวีส, มคฺเค โสฬส, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา ตึส, นตฺถิยา ปญฺจวีส, วิคเต ปญฺจวีส, อวิคเต ตึสฯ

(ฆฏนา กุสลตฺติกสทิสาเยวฯ ปญฺหาวารคณนํ เอวํ อสมฺโมหนฺเตน คเณตพฺพํฯ)

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๑๓๙**. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจ เยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาต ปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อา รมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๗)

**๑๔๐**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจ โย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สห ชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สห ชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาต ปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาต ปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อา รมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๖)

**๑๔๑**. อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉา ชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจ เยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาต ปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สห ชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อา รมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาต

ปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธโมฺม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๔๒**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ... ปุเรชาตํฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ... ปุเรชาตํฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ... ปจฺฉาชาตํ... อาหารํ... อินฺทฺริยํฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตํ... ปุเรชาตํ ฯ (๔)

**๑๔๓**. อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๔๔**. สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ... ปุเรชาตํฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมโตฺต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ... ปจฺฉาชาตํ... อาหารํ... อินฺทฺริยํฯ (๒)

ปจฺจนียุทฺธาโรฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๑๔๕**. นเหตุยา ปญฺจตึส, นอารมฺมเณ ปญฺจตึส, นอธิปติยา ปญฺจตึส, นอนนฺตเร ปญฺจตึส, นสมนนฺตเร ปญฺจตึส, นสหชาเต เอกูนตึส, นอญฺญมญฺเญ เอกูนตึส, นนิสฺสเย เอกูนตึส, นอุปนิสฺสเย จตฺตึส, นปุเรชาเต ปญฺจตึส, นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค ปญฺจตึส, นสมฺปยุตฺเต เอกูนตึส, นวิปฺปยุตฺเต สตฺตวีส, โนอตฺถิยา สตฺตวีส, โนนตฺถิยา ปญฺจตึส, โนวิคเต ปญฺจตึส, โนอวิคเต สตฺตวีสฯ

(ปจฺจนียํ คเณนฺเตน อิมานิ ปทานิ อนุมชฺชเนฺตน คเณตพฺพานิฯ)

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๑๔๖**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกาทส, นอธิปติยา เอกาทส, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร เอกาทส, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย เอกาทส, นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค สเพฺพ เอกาทส, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต สตฺต, โนนตฺถิยา เอกาทส, โนวิคเต เอกาทส ฯ

(อนุโลมปจฺจนียคณนา อิมินา การเณน คเณตพฺพาฯ)

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

### นเหตุทุกํ

**๑๔๗**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา เตวีส, อนนฺตเร ปญฺจวีส, สมนนฺตเร ปญฺจวีส, สหชาเต ติํส, อญฺญมญฺเญ อฏฺฐวีส, นิสฺสเย ติํส, อุปนิสฺสเย ปญฺจวีส, ปุเรชาเต ปญฺจ, ปจฺฉาชาเต ปญฺจ, อาเสวเน เอกวีส, กมฺเม เอกาทส, วิปาเก เอกวีส, อาหาเร เอกาทส, อินฺทฺริเย เอกาทส, ฌาเน เอกวีส, มคฺเค โสฬส, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา ติํส, นตฺถิยา ปญฺจวีส, วิคเต ปญฺจวีส, อวิคเต ติํสฯ

(ปจฺจนียานุโลมํ อิมินา การเณน วิภชิตพฺพํฯ)

ปจฺจนียานุโลมํฯ

วิตกฺกตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๗. ปีติตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๑. วิภงฺควาโร

#### เหตุปจฺจโย

**๑**. ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา, ตโย ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๒)

ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ตโย ขนฺธา …เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๓)

**๒**. สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ (๑)

สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๒)

สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ (๓)

**๓**. อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อุเปกฺขาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ

เหฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ (๒)

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ (๓)

### อารมฺมณปจฺจยาทิ

**๔**. ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… อธิปติปจฺจยา… (ปฏิสนฺธิกฺขเณ นตฺถิ) อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา… สหชาตปจฺจยา… อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเรชาตปจฺจยา… (ปุเรชาเต ปฏิสนฺธิกฺขเณ นตฺถิ) อาเสวนปจฺจยา… (อาเสวเน วิปากํ นตฺถิ) กมฺมปจฺจยา… วิปากปจฺจยา… อาหาร…เป…. อินฺทฺริย… ฌาน… มคฺค… สมฺปยุตฺต… วิปฺปยุตฺต… อตฺถิ… นตฺถิ… วิคต… อวิคตปจฺจยาฯ

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๕**. เหตุยา ทส, อารมฺมเณ ทส, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กมฺเม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สมฺปยุตฺเต วิปฺปยุตฺเต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต สพฺพตฺถ ทสฯ

(เอวํ อนุโลมคณนา คเณตพฺพาฯ)

อนุโลมํฯ

### ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๑. วิภงฺควาโร

### นเหตุปจฺจโย

**๖**. ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๒)

ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๓)

**๗**. สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ (๑)

สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๒)

สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ (๓)

**๘**. อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อุเปกฺขาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ อุเปกฺขาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

**๙**. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ (๒)

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ (๓)

## นอธิปติ-นอาเสวนปจฺจยา

**๑๐**. ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา (นอธิปติปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริปุณฺณํ)… นปุเรชาตปจฺจยา… (‘‘อรูเป’’ติ นิยาเมตพฺพํ ‘‘ปฏิสนฺธิกฺขเณ’’ติ จ) นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยาฯ

## นกมฺมปจฺจโย

**๑๑**. ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ปีติสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา เจตนาฯ

ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ปีติสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ สุขสหคตา เจตนาฯ

(อิมินา การเณน ทส ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพาฯ)

**นวิปากปจฺจโย**

**๑๒**. ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา…เป…. (ปริปุณฺณํ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)ฯ

**นฌานปจฺจยาทิ**

**๑๓**. สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา – สุขสหคตํ กายวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ (๑)

อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา – จตุวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ (๑)

(นมคฺคปจฺจยา นเหตุปจฺจยสทิสํฯ โมโห นตฺถิฯ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา ปริปุณฺณํ อรูปปญฺหเมวฯ)

**๒. ปจฺจยปจฺจนียํ**

**๒. สงฺขฺยาวาโร**

**สุทฺธํ**

**๑๔**. นเหตุยา ทส, นอธิปติยา ทส, นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก ทส, นฌาเน เทฺว, นมคฺเค ทส, นวิปฺปยุตฺเต ทส (ปจฺจนียํ ปริปุณฺณํ กาตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

**๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ**

**ทุกํ**

**๑๕**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ทส, นปุเรชาเต ทส, นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นวิปฺปยุตฺเต ทสฯ

(อนุโลมปจฺจนียํ วิตฺถาเรน คเณตพฺพํฯ)

อนุโลมปจฺจนียํฯ

**๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ**

**ทุกํ**

**๑๖**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ทส, อนนฺตเร ทส, สมนนฺตเร ทส, สหชาเต อญฺญมญฺญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กมฺเม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน สเพฺพ ทส, มคฺเค เอกํ, สมฺปยุตฺเต ทส, วิปฺปยุตฺเต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต สเพฺพ ทสฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

## ๒-๖. สหชาต-ปจฺจย-นิสฺสย-สํสฏฺฐ-สมฺปยุตฺตวาโร

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสาฯ)

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๑๗**. ปีติสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปีติสหคโต ธโมฺม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๒)

ปีติสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๓)

**๑๘**. สุขสหคโต ธโมฺม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป.… ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป.… ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส…เป.… (สุขมูเล ตีณิ)ฯ

อุเปกฺขาสหคโต ธโมฺม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อุเปกฺขาสหคตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป.… สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป.… ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๒)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๑๙**. ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ, ปีติสหคตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา ปีติสหคเตน จิตฺเตน ปีติสหคเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ ปีติสหคเต ขเนฺธ ปีติสหคเตน จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ ปีติสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ ปีติสหคเต ขเนฺธ อารพฺภ ปีติสหคตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๑)

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ สุขสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ, ปีติสหคตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ตํ สุขสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา สุขสหคเตน จิตฺเตน ปีติสหคเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ ปีติสหคเต ขเนฺธ สุขสหคเตน จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ สุขสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ ปีติสหคเต ขเนฺธ อารพฺภ สุขสหคตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ, ปีติสหคตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ตํ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ปีติสหคเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ ปีติสหคเต ขเนฺธ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติฯ เจโตปริยญาเณน ปีติสหคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, ปีติสหคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคเต ขเนฺธ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ, ปีติสหคตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ปีติสหคเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ , ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ ปีติสหคเต ขเนฺธ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ ปีติสหคเต ขเนฺธ อารพฺภ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๔)

**๒๐**. สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป.… อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป.… ปีติสหคตสฺส จ สุข

สหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – สุขสหคเต ขนฺเธ อารพฺภ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๔)

อุเปกฺขาสหคโต ธโมฺม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อุเปกฺขาสหคเตน จิเตฺตน ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ อุเปกฺขาสหคเตน จิเตฺตน ปจฺจเวกฺขติ, อุเปกฺขาสหคตา ฌานา วุฎฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา, ผลา วุฎฺฐหิตฺวา ตํ อุเปกฺขาสหคเตน จิเตฺตน ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา อุเปกฺขาสหคเตน จิเตฺตน อุเปกฺขาสหคเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ อุเปกฺขาสหคเต ขเนฺธ อุเปกฺขาสหคเตน จิเตฺตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติฯ เจโตปริยญาเณน อุเปกฺขาสหคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อุเปกฺขาสหคเต ขเนฺธ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๑)

อุเปกฺขาสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป…. สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป…. ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อุเปกฺขาสหคเตน จิเตฺตน ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิเตฺตน ปจฺจเวกฺขติ, อุเปกฺขาสหคตา ฌานา วุฎฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา ผลา วุฎฺฐหิตฺวา, ตํ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิเตฺตน ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิเตฺตน อุเปกฺขาสหคเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ อุเปกฺขาสหคเต ขเนฺธ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิเตฺตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ อุเปกฺขาสหคเต ขเนฺธ อารพฺภ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

**๒๑**. ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป…. สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป…. อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิเตฺตน ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา…เป…. ปีติสหคเต จ สุขสหคเต จ ขเนฺธ อุเปกฺขาสหคเตน จิเตฺตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติฯ เจโตปริยญาเณน ปีติสหคตสุขสหคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคเต จ สุขสหคเต จ ขเนฺธ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย (สํขิตฺตํ)ฯ (๔)

## อธิปติปจฺจโย

**๒๒**. ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ปีติสหคเตน จิเตฺตน ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ปีติสหคเตน จิเตฺตน ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปีติสหคตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ปีติสหคเตน จิเตฺตน ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ ปีติสหคเต ขเนฺธ ปีติสหคเตน จิเตฺตน ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา ปีติสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – ปีติสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ปีติสหคเตน จิเตฺตน ทานํ ทตฺวา…เป….ฯ **สหชาตาธิปติ** – ปีติสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ปีติสหคเตน จิเตฺตน ทานํ ทตฺวา…เป…. อุเปกฺขาสหคเตน จิเตฺตน (สํขิตฺตํ)ฯ (๓)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ปีติสหคเตน จิเตฺตน ทานํ ทตฺวา…เป….ฯ **สหชาตาธิปติ** – ปีติสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๒๓**. สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – สุขสหคเตน จิเตฺตน ทานํ ทตฺวา…เป….ฯ **สหชาตาธิปติ** – สุขสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ…เป….**ฯ สหชาตาธิปติ – สุขสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สุขสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ** (สํขิตฺตํ)ฯ (๓)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ…เป….**ฯ สหชาตาธิปติ – สุขสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๒๔**. อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ…เป….**ฯ สหชาตาธิปติ – อุเปกฺขาสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ** (สํขิตฺตํ)ฯ (๒)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ** (สํขิตฺตํ)ฯ (๓)

อุเปกฺขาสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ** (สํขิตฺตํ)ฯ (๔)

**๒๕**. ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ...เป....**ฯ สหชาตาธิปติ – ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ...เป....**ฯ สหชาตาธิปติ – ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ** (สํขิตฺตํ)ฯ (๓)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ ...เป....**ฯ สหชาตาธิปติ – ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๒๖**. ปีติสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (อิมินา การเณน สเพฺพสํ ปทานํ ปจฺจโยติ ทีเปตโพฺพ)ฯ อนุโลมํ โวทานสฺส... โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส... มโคฺค ผลสฺส... ผลํ ผลสฺส... อนุโลมํ ปีติสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปีติสหคโต ธโมฺม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตสฺส โคตฺรภุสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตสฺส โวทานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปีติสหคโต ธโมฺม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคตํ จุติจิตฺตํ อุเปกฺขาสหคตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตํ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตา วิปากมโนวิญฺญาณธาตุ กิริยมโนวิญฺญาณธาตุยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตํ ภวงฺคํ อุเปกฺขาสหคตสฺส ภวงฺคสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ ปีติสหคตํ กุสลากุสลํ อุเปกฺขาสหคตสฺส วุฎฺฐานสฺส... กิริยํ วุฎฺฐานสฺส... ผลํ วุฎฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ปีติสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ ปีติสหคตํ อนุโลมํ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ โคตฺรภุสฺส

อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปีติสหคตํ อนุโลมํ ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๒๗**. สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สุขสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สุขสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตสฺส โคตฺรภุสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. สุขสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สุขสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. สุขสหคตํ อนุโลมํ ปีติสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สุขสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – สุขสหคตํ จุติจิตฺตํ อุเปกฺขาสหคตสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สุขสหคตํ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ วิปากมโนธาตุยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สุขสหคตา วิปากมโนวิญฺญาณธาตุ กิริยมโนวิญฺญาณธาตุยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย สุขสหคตํ ภวงฺคํ อุเปกฺขาสหคตสฺส ภวงฺคสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สุขสหคตํ กุสลากุสลํ อุเปกฺขาสหคตสฺส วุฏฺฐานสฺส… กิริยํ วุฏฺฐานสฺส… ผลํ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา สุขสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. สุขสหคตํ อนุโลมํ ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๒๘**. อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อุเปกฺขาสหคตานํ ขนฺธานํ…เป…. อาวชฺชนา ปญฺจนฺนํ วิญฺญาณานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อุเปกฺขาสหคตํ อนุโลมํ อุเปกฺขาสหคตาย ผลสมาปตฺติยา… นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุเปกฺขาสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อุเปกฺขาสหคตํ จุติจิตฺตํ ปีติสหคตสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส…เป…. อาวชฺชนา ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ…เป…. วิปากมโนธาตุ ปีติสหคตาย วิปากมโนวิญฺญาณธาตุยา…เป…. อุเปกฺขาสหคตํ ภวงฺคํ ปีติสหคตสฺส ภวงฺคสฺส…เป…. อุเปกฺขาสหคตํ กุสลากุสลํ ปีติสหคตสฺส วุฏฺฐานสฺส… กิริยํ วุฏฺฐานสฺส… ผลํ วุฏฺฐานสฺส… นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปีติสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป…. ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

(ตานิเยว จ คมนานิ นิยาเมตพฺพานิฯ)

**๒๙**. ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป…. สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส…เป…. อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ จุติจิตฺตํ อุเปกฺขาสหคตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส…เป…. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย…เป…. ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ วิปากมโนวิญฺญาณธาตุ กิริยมโนวิญฺญาณธาตุยา…เป…. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ภวงฺคํ อุเปกฺขาสหคตสฺส ภวงฺคสฺส…เป.… ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ กุสลากุสลํ อุเปกฺขาสหคตสฺส วุฏฺฐานสฺส… กิริยํ วุฏฺฐานสฺส… ผลํ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ…เป…. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ อนุโลมํ ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

### สมนนฺตรปจฺจโย

**๓๐**. ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรปจฺจยสทิสํ)ฯ

### สหชาตปจฺจโย

**๓๑**. ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. (ปฏิจฺจสทิสํ สหชาเต ทส ปญฺหา)ฯ

### อญฺญมญฺญ-นิสฺสยปจฺจยา

**๓๒**. ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย… นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (ทส ปญฺหา กาตพฺพา)ฯ

### อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๓๓**. ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปีติสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, ปีติสหคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ, สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปีติสหคตํ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ…เป…. มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปีติสหคตํ ราคํ… โมหํ… มานํ… ทิฏฺฐึ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, ปีติสหคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ปีติสหคเตน จิตฺเตน อทินฺนํ อาทิยติ, มุสา ภณติ , ปิสุณํ ภณติ, สมฺผํ ปลปติ, สนฺธึ ฉินฺทติ, นิโลฺลปํ หรติ, เอกาคาริกํ กโรติ, ปริปเนฺถ ติฏฺฐติ, ปรทารํ คจฺฉติ, คามฆาตํ กโรติ, นิคมฆาตํ กโรติฯ ปีติสหคตา สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค… ปญฺญา… ราโค… โมโห… มาโน… ทิฏฺฐิ… ปตฺถนา ปีติสหคตาย สทฺธาย… สีลสฺส… สุตสฺส… จาคสฺส… ปญฺญาย… ราคสฺส… โมหสฺส… มานสฺส… ทิฏฺฐิยา… ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปีติสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปีติสหคตํ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… ราคํ… โมหํ… มานํ… ทิฏฺฐึ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ สุขสหคเตน จิตฺเตน อทินฺนํ อาทิยติ…เป…. นิคมฆาตํ กโรติฯ ปีติสหคตา สทฺธา…เป…. ปตฺถนา สุขสหคตาย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย สุขสหคตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปีติสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ, สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปีติสหคตํ สีลํ…เป…. ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. นิคมฆาตํ กโรติฯ ปีติสหคตา สทฺธา…เป…. ปตฺถนา อุเปกฺขาสหคตาย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปีติสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปีติสหคตํ สีลํ…เป…. ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. นิคมฆาตํ กโรติฯ ปีติสหคตา สทฺธา…เป…. ปตฺถนา ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๓๔**. สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สุขสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ สุขสหคตํ สีลํ…เป…. ปตฺถนํ สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. นิคมฆาตํ กโรติฯ สุขสหคตา สทฺธา…เป…. ปตฺถนา สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ สุขสหคตาย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย สุขสหคตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สุขสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ สุขสหคตํ สีลํ…เป…. ปตฺถนํ สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. นิคมฆาตํ กโรติฯ สุขสหคตา สทฺธา…เป…. ปตฺถนา สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ ปีติสหคตาย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สุขสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สุขสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ…เป…. ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ สุขสหคตํ สีลํ…เป…. ปตฺถนํ สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. นิคมฆาตํ กโรติฯ สุขสหคตา สทฺธา…เป…. ปตฺถนา สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ อุเปกฺขาสหคตาย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สุขสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ...เป....ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สุขสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ สุขสหคตํ สีลํ...เป.... ปตฺถนํ สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... นิคมฆาตํ กโรติฯ สุขสหคตา สทฺธา...เป.... ปตฺถนา สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ สทฺธาย...เป.... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๓๕**. อุเปกฺขาสหคโต ธโมฺม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อุเปกฺขาสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ...เป.... ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ อุเปกฺขาสหคตํ สีลํ...เป.... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... นิคมฆาตํ กโรติฯ อุเปกฺขาสหคตา สทฺธา...เป.... ปตฺถนา อุเปกฺขาสหคตาย สทฺธาย...เป.... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อุเปกฺขาสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อุเปกฺขาสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ อุเปกฺขาสหคตํ สีลํ...เป.... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... นิคมฆาตํ กโรติฯ อุเปกฺขาสหคตา สทฺธา...เป.... ปตฺถนา ปีติสหคตาย สทฺธาย...เป.... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อุเปกฺขาสหคโต ธโมฺม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อุเปกฺขาสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ อุเปกฺขาสหคตํ สีลํ...เป.... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... นิคมฆาตํ กโรติฯ อุเปกฺขาสหคตา สทฺธา...เป.... ปตฺถนา สุขสหคตาย สทฺธาย...เป.... ปตฺถนาย สุขสหคตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อุเปกฺขาสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อุเปกฺขาสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ อุเปกฺขาสหคตํ สีลํ...เป.... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... นิคมฆาตํ กโรติฯ อุเปกฺขาสหคตา สทฺธา...เป.... ปตฺถนา ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ สทฺธาย...เป.... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๓๖**. ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สีลํ...เป.... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิเตฺตน ทานํ เทติ...เป.... นิคมฆาตํ กโรติฯ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ สทฺธา...เป.... ปตฺถนา ปีติสหคตาย สทฺธาย...เป.... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สทฺธํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สีลํ…เป…. ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. นิคมฆาตํ กโรติฯ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ สทฺธา…เป…. ปตฺถนา สุขสหคตาย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย สุขสหคตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ …เป…. อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ…เป…. ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สีลํ…เป…. ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ…เป…. นิคมฆาตํ กโรติฯ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ สทฺธา…เป…. ปตฺถนา อุเปกฺขาสหคตาย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ, สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… ราคํ… โมหํ… มานํ… ทิฏฺฐึ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ฌานํ อุปฺปาเทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน อทินฺนํ อาทิยติ, มุสา ภณติ, ปิสุณํ ภณติ, สมฺผํ ปลปติ, สนฺธึ ฉินฺทติ, นิโลฺลปํ หรติ, เอกาคาริกํ กโรติ, ปริปเนฺถ ติฏฺฐติ, ปรทารํ คจฺฉติ, คามฆาตํ กโรติ, นิคมฆาตํ กโรติฯ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ สทฺธา…เป…. ปตฺถนา ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

### อาเสวนปจฺจโย

**๓๗**. ปีติสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตํ อนุโลมํ ปีติสหคตสฺส โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปีติสหคโต ธโมฺม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตสฺส โคตฺรภุสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตสฺส โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปีติสหคตํ โคตฺรภุ สุขสหคตสฺส มคฺคสฺส… ปีติสหคตํ โวทานํ สุขสหคตสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปีติสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย...เป.... ปีติสหคตํ โวทานํ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๘**. สุขสหคโต ธโมฺม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส...เป.... ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส...เป.... ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย (สํขิตฺตํฯ ปีตินยํ ปสฺสิตฺวา กาตพฺพํ)ฯ

อุเปกฺขาสหคโต ธโมฺม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อุเปกฺขาสหคตานํ ขนฺธานํ...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ โวทานํ อุเปกฺขาสหคตสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๓๙**. ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส...เป.... สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส...เป.... ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย...เป.... ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ โวทานํ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## กมฺมปจฺจโย

**๔๐**. ปีติสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกา [นานาขณิกา (สฺยา. ก.)]ฯ **สหชาตา** – ปีติสหคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – ปีติสหคตา เจตนา วิปากานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปีติสหคโต ธโมฺม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – ปีติสหคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ นานากฺขณิกา – ปีติสหคตา เจตนา วิปากานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปีติสหคโต ธโมฺม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ นานากฺขณิกา – ปีติสหคตา เจตนา วิปากานํ อุเปกฺขาสหคตานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ปีติสหคโต ธโมฺม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – ปีติสหคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ...เป....ฯ นานากฺขณิกา – ปีติสหคตา เจตนา วิปากานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๔๑**. สุขสหคโต ธโมฺม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส (จตฺตาริปิ คณนานิ ปสฺสิตฺวา กาตพฺพานิ)ฯ

**๔๒**. อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตา, นานากฺขณิกา...เป....**ฯ

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อุเปกฺขาสหคตา เจตนา...เป....ฯ

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อุเปกฺขาสหคตา เจตนา...เป....ฯ

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อุเปกฺขาสหคตา เจตนา...เป....ฯ (๔)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส (จตฺตาริ กาตพฺพานิ, ปีติสหคตํ อนุมชฺชเนฺตน วิภชิตพฺพํ)ฯ (๔)

## วิปากปจฺจโย

**๔๓**. ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – ปีติสหคโต วิปาโก เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย...เป.... เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ...เป.... ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ...เป.... เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ...เป....ฯ

(ยถา ปฏิจฺจวาเร เหตุปจฺจเย เอวํ วิตฺถาเรตพฺพา ทส ปญฺหาฯ)

## อาหารปจฺจยาทิ

**๔๔**. ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย... ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย... มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย... สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย... อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย... (ทส ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพา) นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย... วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย... (นตฺถิปิ วิคตมฺปิ อนนฺตรสทิสํ) อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๔๕**. เหตุยา ทส, อารมฺมเณ โสฬส, อธิปติยา โสฬส, อนนฺตเร โสฬส, สมนนฺตเร โสฬส, สหชาเต ทส, อญฺญมญฺเญ ทส, นิสฺสเย ทส, อุปนิสฺสเย โสฬส, อาเสวเน ทส, กมฺเม โสฬส, วิปาเก ทส, อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สมฺปยุตฺเต อตฺถิยา ทส, นตฺถิยา โสฬส, วิคเต โสฬส, อวิคเต ทสฯ

(กุสลตฺติกํ อนุโลมํ อนุมชฺชเนฺตน คเณตพฺพํฯ)

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๔๖**. ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๔๗**. สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สุขสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๔๘**. อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๔๙**. ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๒. สงฺขฺยาวาโร

#### สุทฺธํ

**๕๐**. นเหตุยา โสฬส, นอารมฺมเณ นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นสหชาเต นอญฺญมญฺญ นนิสฺสเย นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค นสมฺปยุตฺเต นวิปฺปยุตฺเต โนอตฺถิยา โนนตฺถิยา โนวิคเต โนอวิคเต สพฺพตฺถ โสฬสฯ

(ปจฺจนียํ อนุมชฺชเนฺตน คเณตพฺพํฯ)

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

#### ทุกํ

**๕๑**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ทส, นอธิปติยา ทส, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค นวิปฺปยุตฺเต โนนตฺถิยา โนวิคเต สพฺพตฺถ ทสฯ

(อนุโลมปจฺจนียํ อนุมชฺชเนฺตน คเณตพฺพํฯ)

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

#### ทุกํ

**๕๒**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ โสฬส, อธิปติยา อนนฺตเร สมนนฺตเร โสฬส, สหชาเต ทส, อญฺญมญฺญ ทส, นิสฺสเย ทส, อุปนิสฺสเย โสฬส, อาเสวเน ทส, กมฺเม โสฬส, วิปาเก ทส, อาหาเร ทส, อินฺทฺริเย ทส, ฌาเน ทส, มคฺเค ทส, สมฺปยุตฺเต ทส, อตฺถิยา ทส, นตฺถิยา โสฬส, วิคเต โสฬส, อวิคเต ทสฯ

(ปจฺจนียานุโลมํ อนุมชฺชเนฺตน คเณตพฺพํฯ)

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปีติตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๓)

**๒**. ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๓)

**๓**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ, ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

**๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจโย

**๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ (๑)

### อธิปติปจฺจโย

**๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา… ตีณิฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา… ตีณิฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

**๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

### อนนฺตร-สมนนฺตรปจฺจยา

**๘**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา (อารมฺมณสทิสํ)ฯ

**สหชาตปจฺจโย**

**๙**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา… ตีณิฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา… ตีณิฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา…เป…. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ (๑)

**๑๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

**อญฺญมญฺญปจฺจโย**

**๑๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา… เอกํฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา… เอกํฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วตฺถุ จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วตฺถุ จ, ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตาฯ

**นิสฺสยปจฺจยาทิ**

**๑๒**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นิสฺสยปจฺจยา… (เหตุปจฺจยสทิสํ) อุปนิสฺสยปจฺจยา… ตีณิ… ปุเรชาตปจฺจยา… ตีณิ (ปฏิ

สนฺธิ นตฺถิ)… อาเสวนปจฺจยา… (วิปากปฏิสนฺธิ นตฺถิ) กมฺมปจฺจยา (ปริปุณฺณํฯ อชฺฌตฺติกา จ อสญฺญสตฺตานญฺจ มหาภูตา)ฯ

## วิปากปจฺจโย

**๑๓**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปากปจฺจยา – วิปากํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ…เป.… มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

## อาหารปจฺจยาทิ

**๑๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อาหารปจฺจยา (ปริปุณฺณํ, อชฺฌตฺติกา มหาภูตา จ อาหารสมุฏฺฐานญฺจ)… อินฺทฺริยปจฺจยา (กมฺมปจฺจยสทิสํ)… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา (เหตุปจฺจยสทิสํ)… สมฺปยุตฺตปจฺจยา (อารมฺมณปจฺจยสทิสํ)… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา (กุสลตฺติเก วิปฺปยุตฺตปจฺจยสทิสํ)… อตฺถิปจฺจยา (สหชาตปจฺจยสทิสํ)… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๑๕**. เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก เอกํ, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต นว (อิมานิ ปทานิ อนุมชฺชเนฺตน อนุโลมํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๑๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป.… มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

## นอารมฺมณปจฺจโย

**๑๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ; เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ (๑)

**๑๘**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

**๑๙**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา… (ปริปุณฺณํ เหตุปจฺจยสทิสํ) นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยาฯ

## นปุเรชาตปจฺจโย

**๒๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตโพฺพ...เป.... อรูเป ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา...เป.... เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ...เป.... ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

**๒๑**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาต โพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา...เป.... เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เนวทสฺสเนน นภาวนาย ป หาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ...เป.... เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ, ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา...เป.... พาหิ รํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ...เป....ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม...เป.... ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – ภาวนาย ปหาต เพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

### นปจฺฉาชาตปจฺจยาทิ

**๒๒**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉา ชาตปจฺจยา... นอาเสวนปจฺจยาฯ

### นกมฺมปจฺจโย

**๒๓**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธ โมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา; พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ...เป....ฯ (๑)

### นวิปากปจฺจโย

**๒๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปาก ปจฺจยา (นอธิปติปจฺจยสทิสํ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)ฯ

## นอาหารปจฺจโย

**๒๕**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา – พาหิรํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ

## นอินฺทฺริยปจฺจโย

**๒๖**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ…เป…. นอินฺทฺริยปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐาน… เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํฯ

## นฌานปจฺจโย

**๒๗**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ…เป…. นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ อุตุสมุฏฺฐานํ, อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ

## นมคฺคปจฺจโย

**๒๘**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ…เป…. นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ

## นสมฺปยุตฺตปจฺจโย

**๒๙**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นสมฺปยุตฺตปจฺจยา (นอารมฺมณสทิสํ)ฯ

## นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๓๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ…เป…. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ…เป….ฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ…เป…. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ…เป…. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

## โนนตฺถิ-โนวิคตปจฺจยา

**๓๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย…เป…. โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยา (นอารมฺมณสทิสํ)ฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๓๒**. นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจฯ

(ญตฺวา คเณตพฺพํฯ)

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

## เหตุทุกํ

**๓๓**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจฯ

(เอวํ อนุมชฺชเนฺตน คเณตพฺพํฯ)

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

## นเหตุทุกํ

**๓๔**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค เทฺว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิฯ

(เอวํ อนุมชฺชเนฺตน คเณตพฺพํฯ)

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

## ๒. สหชาตวาโร

## ๑-๔. ปจฺจยานุโลมาทิ

**๓๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สหชาโต ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สหชาตา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ สหชาตา…เป….ฯ

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโสฯ)

## ๓. ปจฺจยวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๓๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา… ตีณิฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย… ตีณิฯ

**๓๗**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา…เป…. ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ วตฺถุํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธาฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา; มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา; มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๕)

**๓๘**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ

วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา, ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ (๓)

**๓๙**. ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ…เป.…ฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ…เป.… ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ (๓)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๔๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.…ฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.…ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.…ฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.… วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา, จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป.… กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ, วตฺถุํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธาฯ (๓)

**๔๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา…เป….ฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## อธิปติปจฺจยาทิ

**๔๒**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา… (ปริปุณฺณํ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ) อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา (อารมฺมณสทิสํ)ฯ

## สหชาตปจฺจโย

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ… ตีณิฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา… ตีณิฯ

**๔๓**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปจฺจยา…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ…เป…. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ, วตฺถุํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธาฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา (อวเสสา เหตุปจฺจยสทิสา)ฯ

## อญฺญมญฺญปจฺจยาทิ

**๔๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเรชาตปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ) … อาเสวนปจฺจยา… (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ, วิปากญฺจ) กมฺมปจฺจยา… วิปากปจฺจยา… อาหารปจฺจยา… อินฺทฺริยปจฺจยา… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา… สมฺปยุตฺตปจฺจยา… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๔๕**. เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน สตฺต, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย สตฺตรส, ฌาเน สตฺตรส, มคฺเค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต สตฺต, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๑. วิภงฺควาโร

### นเหตุปจฺจโย

**๔๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.… อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ…เป.… พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.… จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป.… กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ, วตฺถุํ ปจฺจยา อเหตุกา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๓)

**๔๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

### นอารมฺมณปจฺจโย

๔๘. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปจฺจยา กฏตฺตารูปํ, ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ; เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

๔๙. ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

๕๐. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา (สหชาตสทิสํ)… นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยาฯ

## นปุเรชาตปจฺจโย

๕๑. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา…เป….ฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

๕๒. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปจฺจยา กฏตฺตารูปํ, ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ

ปจฺจยา ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ, อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## นปจฺฉาชาตปจฺจยาทิ

**๕๓**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยาฯ

## นกมฺมปจฺจโย

**๕๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ…เป…. นกมฺมปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ…เป…. นกมฺมปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนาฯ (๓)

**๕๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนาฯ (๑)

## นวิปากปจฺจยาทิ

**๕๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปาก ปจฺจยา (ปริปุณฺณํ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ), นอาหารปจฺจยา – พาหิรํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. นอินฺทฺริยปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. มหาภูเต ปจฺจยา รูปชีวิตินฺทฺริยํ… นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณํ…เป…. พาหิรํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป…. นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป…. นสมฺปยุตฺตปจฺจยา, นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา…เป…. อรูเป ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน…เป…. อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๕๗**. นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกเมฺม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ , นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เอกํ, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๕๘**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส , นกเมฺม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๕๙**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺต, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน สตฺต, กเมฺม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มเคฺค ฉ, สมฺปยุเตฺต สตฺต, วิปฺปยุเตฺต สตฺต, อตฺถิยา สตฺต, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปจฺจยวาโรฯ

## ๔. นิสฺสยวาโร

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยสทิโส กาตพฺโพฯ)

## ๕. สํสฏฺฐวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๖๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ สํสฏฺฐา เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา…เป….ฯ (๑)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๖๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา (สพฺพานิ ปทานิ วิตฺถาเรตพฺพานิ ตีณิ, ตีณิ)ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๖๒**. เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมเญฺญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กเมฺม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มเคฺค ตีณิ, สมฺปยุเตฺต ตีณิ, วิปฺปยุเตฺต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๖๓**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

**๖๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา… นปุเรชาตปจฺจยา… นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยา… นกมฺมปจฺจยา… นวิปากปจฺจยา… – เนวทสฺสเนน นภาวนาย…เป…. นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณํ…เป.… นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ…เป…. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ…เป…. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา… ตีณิฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๖๕**. นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกเมฺม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เอกํ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๖๖**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกเมฺม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๖๗**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ , อญฺญมเญฺญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กเมฺม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มเคฺค เทฺว, สมฺปยุเตฺต ตีณิ, วิปฺปยุเตฺต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

สํสฏฺฐวาโรฯ

## ๖. สมฺปยุตฺตวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมาทิ

**๖๘**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สมฺปยุตฺโต ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา (สมฺปยุตฺตวาโร สํสฏฺฐวารสทิโส)ฯ

## ๗. ปญฺหาวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๖๙**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๗๐**. ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม…เป…. ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส…เป…. ภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส…เป…. ภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส…เป…. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจโย

**๗๑**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺ

ปชฺชติ, ทิฏฺฐึ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ ฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉํ อารพฺภ วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ ทสฺสเนน ปหาตเพฺพ ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติฯ เจโตปริยญาเณน ทสฺสเนน ปหาตพฺพจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๗๒**. ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ ฯ ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อารพฺภ อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อุทฺธจฺจํ อารพฺภ ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา ภาวนาย ปหาตเพฺพ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ ภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, เจโตปริยญาเณน ภาวนาย ปหาตพฺพจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส , ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๗๓**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ; นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ; โสตํ… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ… เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ; ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, เจโตปริยญาเณน เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ , อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส…เป…. อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส…เป…. รูปาย

ตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ…เป.… ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค…เป…. ทิฏฺฐิ…เป…. วิจิกิจฺฉา…เป…. ฌาเน ปริหีเน วิปฺปฏิสาริสฺส ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ จกฺขุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ…เป…. โสตํ… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ… เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค…เป…. ทิฏฺฐิ…เป…. วิจิกิจฺฉา…เป…. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ…เป…. ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา…เป…. จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตเพฺพ ขเนฺธ อสฺสาเทติ…เป…. ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ (๓)

## อธิปติปจฺจโย

**๗๔**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ราคํ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ; ทิฏฺฐิํ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๗๕**. ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ ครุํ กตฺวา

อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – ภาวนาย ปหาตพฺพาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – ภาวนาย ปหาตพฺพาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – ภาวนาย ปหาตพฺพาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๗๖**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ…เป.… ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ; นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา…เป.… ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ครุํ กตฺวา…เป.… จกฺขุํ…เป.… วตฺถุํ… เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติฯ ปุพฺเพ…เป.… เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติฯ (๓)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๗๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส… มโคฺค ผลสฺส… ผลํ ผลสฺส… อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา… นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส…เป.… อาวชฺชนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อาวชฺชนา ภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## สมนนฺตรปจฺจโย

**๗๘**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรสทิสํ)ฯ

## สหชาตปจฺจโย

**๗๙**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… ตีณิฯ

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส… ตีณิฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… ขนฺธา วตฺถุสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ…เป.… เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ…เป.… มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ…เป.… พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.…ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อญฺญมญฺญปจฺจโย

**๘๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป….ฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส…เป…. ภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส…เป…. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ ขนฺธานํ…เป…. เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

## นิสฺสยปจฺจโย

**๘๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ตีณิฯ

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส… ตีณิฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ ขนฺธานํ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป.… จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๘๒**. ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**อุปนิสฺสยปจฺจโย**

**๘๓**. ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ราคํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ, อทินฺนํ อาทิยติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทสํ… โมหํ… ทิฏฺฐึ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค… โทโส… โมโห… ทิฏฺฐิ… ปตฺถนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ราคสฺส.. โทสสฺส… โมหสฺส… ทิฏฺฐิยา… ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ราคํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทสํ…เป…. ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค… โทโส… โมโห… ทิฏฺฐิ… ปตฺถนา สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๘๔**. ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย , ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค… โทโส… โมโห… มาโน… ปตฺถนา ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ราคสฺส… โทสสฺส… โมหสฺส… มานสฺส… ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทสํ… โมหํ… มานํ…

ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ราโค… โทโส… โมโห… มาโน… ปตฺถนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ราคสฺส… โทสสฺส… โมหสฺส… ทิฏฺฐิยา… ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สกภเณฺฑ ฉนฺทราโค ปรภเณฺฑ ฉนฺทราคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สกปริคฺคเห ฉนฺทราโค ปรปริคฺคเห ฉนฺทราคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทสํ… โมหํ… มานํ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ราโค… โทโส… โมโห… มาโน… ปตฺถนา สทฺธาย…เป…. ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๘๕**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… กายิกํ… สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ… อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ สทฺธา… สีลํ… สุตํ… จาโค … ปญฺญา… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุ… โภชนํ… เสนาสนํ… สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ สีลํ…เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ สทฺธา…เป…. เสนาสนํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ราคสฺส… โทสสฺส… โมหสฺส… ทิฏฺฐิยา… ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สทฺธํ อุปนิสฺสาย มานํ ชเปฺปติฯ สีลํ…เป…. ปญฺญํ… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ… อุปนิสฺสาย มานํ ชเปฺปติฯ สทฺธา…เป…. ปญฺญา… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุ… โภชนํ… เสนาสนํ ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ราคสฺส… โทสสฺส… โมหสฺส… มานสฺส… ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## ปุเรชาตปจฺจโย

**๘๖**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, โสตํ… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ…เป…. ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติฯ รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ

กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ…เป…. วตฺถุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ วตฺถุปุเรชาตํ – วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ… อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ… ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, โสตํ…เป…. กายํ… รูเป…เป…. โผฎฺฐเพฺพ… วตฺถุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## ปจฺฉาชาตปจฺจโย

**๘๗**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาเสวนปจฺจโย

**๘๘**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ…เป…. อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ…เป…. อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ…เป…. อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## กมฺมปจฺจโย

**๘๙**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ…เป….ฯ นานากฺขณิกา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## วิปากปจฺจโย

**๙๐**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## อาหารปจฺจยาทิ

**๙๑**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย (สํขิตฺตํ) กพฬีกาโร… สตฺต ปญฺหา… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย… จกฺขุนฺทฺริยญฺจ…เป. … รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ …เป.… สตฺต ปญฺหา ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๙๒**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ **ปจฺฉาชาตา** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ (อิทมฺปิ ทสฺสเนน สทิสํ)ฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย, ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย, วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป.… กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป.… วตฺถุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – **ปุเรชาตํ** วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – **ปุเรชาตํ** วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อตฺถิปจฺจโย

**๙๓**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.…ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐาน

านํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฎฺฐานานญฺจ รูปานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส… ตีณิ (ทสฺสเนน สทิสํ กาตพฺพํ)ฯ

**๙๔**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาโต** – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฎฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย; เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, โสตํ…เป…. กายํ… รูเป…เป…. โผฎฺฐเพฺพ… วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ; ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฎฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส…เป…. **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฎตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **ปุเรชาตํ** จกฺขุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, โสตํ…เป…. วตฺถุํ อสฺสาเทติ…เป…. วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **ปุเรชาตํ** จกฺขุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตโพฺพ ราโค อุปฺปชฺชติ , อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, โสตํ…เป…. วตฺถุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ…เป…. วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๙๕**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ**ฯ สหชาตา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฎฺฐานานํ รูปานํ

อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺฉาชาตา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จ กพฬีการโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺฉาชาตา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส…เป…. (เทฺว ปญฺหา กาตพฺพา)ฯ

## นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา

**๙๖**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย… อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๙๗**. เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ อฏฺฐ, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กเมฺม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มเคฺค สตฺต, สมฺปยุเตฺต ตีณิ, วิปฺปยุเตฺต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๙๘**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๙๙**. ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๑๐๐**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย… อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๑๐๑**. ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตโพฺพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตโพฺพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๒)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๑๐๒**. นเหตุยา จุทฺทส, นอารมฺมเณ จุทฺทส, นอธิปติยา จุทฺทส, นอนนฺตเร จุทฺทส, นสมนนฺตเร จุทฺทส, นสหชาเต ทส, นอญฺญมเญฺญ ทส, นนิสฺสเย ทส, นอุปนิสฺสเย จุทฺทส, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต จุทฺทส, นอาเสวเน จุทฺทส, นกเมฺม จุทฺทส, นวิปาเก จุทฺทส, นอาหาเร จุทฺทส, นอินฺทฺริเย จุทฺทส, นฌาเน จุทฺทส, นมเคฺค จุทฺทส, นสมฺปยุเตฺต ทส, นวิปฺปยุเตฺต อฎฺฐ, โนอตฺถิยา อฎฺฐ, โนนตฺถิยา จุทฺทส, โนวิคเต จุทฺทส, โนอวิคเต อฎฺฐ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๑๐๓**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมเญฺญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺต, นอาเสวเน สตฺต, นกเมฺม สตฺต, นวิปาเก สตฺต, นอาหาเร สตฺต, นอินฺทฺริเย สตฺต, นฌาเน สตฺต, นม

เคฺค สตฺต, นสมฺปยุตฺต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๑๐๔**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ อฏฺฐ, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มเคฺค สตฺต, สมฺปยุตฺต ตีณิ, วิปฺปยุตฺต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ )ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๓)

**๒**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

**๓**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๕)

**๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๓)

**๕**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป….ฯ (๓)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จ โมโห จ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จ โมโห จฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… ตีณิฯ (ทสฺสเนน สทิสํ วิภชิตพฺพํฯ)

**๗**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๓)

**๘**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## อธิปติปจฺจโย

**๙**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา… ตีณิ (เหตุสทิสา)ฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ…เป…. ตีณิ (เหตุสทิสา, อธิปติยา โมโห นตฺถิ)ฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

**๑๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – ทสฺสเนน

ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## อนนฺตร-สมนนฺตรปจฺจยา

**๑๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยาฯ สมนนฺตรปจฺจยา (อารมฺมณสทิสํ)ฯ

## สหชาตปจฺจโย

**๑๒**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ โมโห จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป….ฯ (๓)

**๑๓**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ; อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป….ฯ (๓)

**๑๔**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. วิจิกิจฺฉาสห

คตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา (สํขิตฺตํฯ เหตุสทิสํ กาตพฺพํ)ฯ (๓)

## อญฺญมญฺญปจฺจยาทิ

**๑๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา, นิสฺสยปจฺจยา, อุปนิสฺสยปจฺจยา, ปุเรชาตปจฺจยา, อาเสวนปจฺจยา, กมฺมปจฺจยา, วิปากปจฺจยา, อาหารปจฺจยา, อินฺทฺริยปจฺจยา, ฌานปจฺจยา, มคฺคปจฺจยา, สมฺปยุตฺตปจฺจยา , วิปฺปยุตฺตปจฺจยา, อตฺถิปจฺจยา, นตฺถิปจฺจยา, วิคตปจฺจยา, อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๑๖**. เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ เอกาทส, อธิปติยา นว, อนนฺตเร เอกาทส, สมนนฺตเร เอกาทส, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ เอกาทส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกาทส, ปุเรชาเต เอกาทส, อาเสวเน เอกาทส, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย สตฺตรส, ฌาเน สตฺตรส, มคฺเค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา เอกาทส, วิคเต เอกาทส, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๑๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพ

เหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺธา; อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

## นอารมฺมณปจฺจโย

**๑๘**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

**๑๙**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

**๒๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา… (สหชาตสทิสํ) นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยาฯ

## นปุเรชาตปจฺจโย

**๒๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห; ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา โมโห จ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ… ตีณิ (ทสฺสเนน สทิสํ)ฯ

**๒๒**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา, เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๓)

**๒๓**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา (อิเมปิ เทฺว กาตพฺพา)ฯ

## นปจฺฉาชาตปจฺจยาทิ

**๒๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยาฯ

## นกมฺมปจฺจโย

**๒๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา เจตนาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา เจตนาฯ (๓)

**๒๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา เจตนาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา เจตนาฯ (๑)

## นวิปากปจฺจโย

**๒๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)ฯ

## นอาหารปจฺจยาทิ

**๒๘**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา – พาหิรํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. นอินฺทฺริยปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ, อสญฺญสตฺตานํ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํ… นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณํ…เป…. (มหาภูตา กาตพฺพา) นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป…. นสมฺปยุตฺตปจฺจยาฯ

## นวิปฺปยุตฺตปจฺจยาทิ

**๒๙**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา โมโห จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป ภาวนาย… ตีณิฯ

**๓๐**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๓)

**๓๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา… โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๓๒**. นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมเญฺญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต เตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกเมฺม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เอกํ, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต เอกาทส, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๓๓**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมเญฺญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต เตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส,

นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๓๔**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค เทฺว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

## ๒. สหชาตวาโร

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโสฯ)

## ๓. ปจฺจยวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๓๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา… ตีณิ (ปฏิจฺจวารสทิสํ)ฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา… ตีณิ (ปฏิจฺจวารสทิสํ)ฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย… เอกํ (ปฏิจฺจวารสทิสํ)ฯ วตฺถุํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๕)

**๓๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ จ…เป.… วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา; ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.…ฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา… ตีณิฯ

## อารมฺมณปจฺจโย

**๓๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… ตีณิ (ปฏิจฺจวาเร อารมฺมณสทิสา)ฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา… ตีณิ (ปฏิจฺจวารสทิสา)ฯ

**๓๘**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธาฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป.… กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ; วตฺถุํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธ โมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; วิจิกิจฺฉา สหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธ โมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; อุทฺธจฺจ สหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจ ยา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจ ยา อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จฯ (๕)

**๓๙**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพ เหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺธา; วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจ ยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจิกิจฺฉา สหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจ ยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺ ชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ…เป.… เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ…เป.…ฯ (๓)

**๔๐**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพ เหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺธา; อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหค เต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ…เป.… เทฺว ขเนฺธ จ…เป.…ฯ (๓)

## อธิปติปจฺจยาทิ

**๔๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา… ตีณิฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา… ตีณิฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – เอกํ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธาฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๕)

**๔๒**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อธิปติปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ จ…เป…. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. ตีณิ… (ทสฺสเนน สทิสา) อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยาฯ

## สหชาตปจฺจโย

**๔๓**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.…ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.…ฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา… ตีณิ (สํขิตฺตํฯ ทสฺสเนน สทิสา )ฯ

**๔๔**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ตโย มหาภูตา…เป.… อสญฺญสตฺตานํ…เป.… จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป.… กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ; วตฺถุํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ; วตฺถุํ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ; วตฺถุํ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จฯ (๕)

**๔๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา; จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา โมโห จฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา… ตีณิฯ

## อญฺญมญฺญปจฺจยาทิ

**๔๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเรชาตปจฺจยา… อาเสวนปจฺจยา… กมฺมปจฺจยา… วิปากปจฺจยา… อาหารปจฺจยา… อินฺทฺริยปจฺจยา… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา… สมฺปยุตฺตปจฺจยาฯ

## วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๔๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา, ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ ปจฺจยา โมโห จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ, โมโห วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ

ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ขนฺธา จ โมโห จ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… ตีณิ (ทสฺสเนน สทิสา)ฯ

**๔๘**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ… เทฺว ขเนฺธ…เป…. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, โมหํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธาฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วตฺถุ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ , ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ; วตฺถุ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา ฯ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ, ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ โมหํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วตฺถุ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา…เป…. (ทสฺสเนน สทิสํ)ฯ (๕)

**๔๙**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, ขเนฺธ จ โมหญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห, วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.… ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขเนฺธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… เทฺว ขเนฺธ จ…เป.… ขนฺธา วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, ขเนฺธ จ โมหญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ…เป.… เทฺว ขเนฺธ จ…เป.… วตฺถุํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ…เป.… ตีณิ (ทสฺสเนน สทิสา)ฯ

**อตฺถิปจฺจยาทิ**

**๕๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยาฯ

**๑. ปจฺจยานุโลมํ**

**๒. สงฺขฺยาวาโร**

**สุทฺธํ**

**๕๑**. เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺตรส, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺตรส, สมนนฺตเร สตฺตรส, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมเญฺญ สตฺตารส นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺตรส, ปุเรชาเต สตฺตรส, อาเสวเน สตฺตรส, กเมฺม สตฺตรส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย สตฺตรส, ฌาเน สตฺตรส, มเคฺค สตฺตรส, สมฺปยุเตฺต สตฺตรส, วิปฺปยุเตฺต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺตรส, วิคเต สตฺตรส, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

**๒. ปจฺจยปจฺจนียํ**

**๑. วิภงฺควาโร**

**นเหตุปจฺจโย**

**๕๒**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ (ปริปุณฺณํ) จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป.… กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ; วตฺถุํ ปจฺจยา อเหตุกา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา; วตฺถุํ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

**๕๓**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

## นอารมฺมณปจฺจโย

**๕๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปจฺจยา กฏตฺตารูปํ; ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ…เป.… เอกํ มหาภูตํ…เป.… พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.…ฯ (๑)

**๕๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ; อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

**๕๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา (สหชาตสทิสํ)… นอนนฺตรปจฺจยา … นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยา… นปุเรชาตปจฺจยา (ปฏิจฺจวาเร ปจฺจนียสทิสํ, เตรส ปญฺหาฯ นินฺนานํ)… นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยาฯ

## นกมฺมปจฺจโย

**๕๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ…เป.… วตฺถุํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา; วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา เจตนาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา; อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา เจตนาฯ (๓)

**๕๘**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา; วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา เจตนาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก

ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา; อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา เจตนาฯ (๑)

## นวิปากปจฺจยาทิ

**๕๙**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปริปุณฺณํ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ), นอาหารปจฺจยา – พาหิรํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. นอินฺทฺริยปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. มหาภูเต ปจฺจยา รูปชีวิตินฺทฺริยํ… นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ เอกํ…เป…. นสมฺปยุตฺตปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา… (ปฏิจฺจวารปจฺจนีเย นวิปฺปยุตฺตสทิสํ, นินฺนานํฯ เอกาทส)ฯ โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๖๐**. นเหตุยา ปญฺจ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต เตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

## เหตุทุกํ

**๖๑**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต เตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ ( เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

## นเหตุทุกํ

**๖๒**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปญฺจ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นิสฺสเย ปญฺจ, อุปนิสฺสเย ปญฺจ, ปุเรชาเต ปญฺจ, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ปญฺจ, อินฺทฺริเย ปญฺจ, ฌาเน ปญฺจ, มคฺเค ปญฺจ, สมฺปยุตฺเต

ปญฺจ, วิปฺปยุตฺต ปญฺจ, อตฺถิยา ปญฺจ, นตฺถิยา ปญฺจ, วิคเต ปญฺจ, อวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปจฺจยวาโรฯ

## ๔. นิสฺสยวาโร

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโสฯ)

## ๕. สํสฏฺฐวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๖๓**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ สํสฏฺฐา เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ สํสฏฺฐา เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ สํสฏฺฐา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ สํสฏฺฐา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๓)

**๖๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๖๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา โมโห จ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ… ตีณิฯ

**๖๖**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ สํสฏฺฐา เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ สํสฏฺฐา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ สํสฏฺฐา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธาฯ (๓)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ จ โมหญฺจ สํสฏฺฐา เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## อธิปติปจฺจยาทิ

**๖๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ… เอกํฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ป หาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา; อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยาฯ

## สหชาตปจฺจยาทิ

**๖๘**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺ ปชฺชติ สหชาตปจฺจยา… อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเร ชาตปจฺจยา… อาเสวนปจฺจยา… กมฺมปจฺจยา… วิปากปจฺจยา… อาหารปจฺจยา… อินฺทฺ ริยปจฺจยา … ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา… สมฺปยุตฺตปจฺจยา… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยา…ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๖๙**. เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ เอกาทส, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เอกาทส, สมนนฺตเร เอกาทส, สหชาเต เอกาทส, อญฺญมเญฺญ เอกาทส, นิสฺสเย เอกาทส, อุปนิสฺสเย เอกาทส, ปุเรชาเต เอกาทส, อาเสวเน เอกาทส, กเมฺม เอกาทส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร เอกาทส, อินฺ ทฺริเย เอกาทส, ฌาเน เอกาทส, มเคฺค เอกาทส, สมฺปยุเตฺต เอกาทส, วิปฺปยุเตฺต เอกาทส, อตฺถิยา เอกาทส, นตฺถิยา เอกาทส, วิคเต เอกาทส, อวิคเต เอกาทส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๗๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุ โก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโหฯ(๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธ โมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ป หาตพฺพเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพ เหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ สํสฏฺฐา เทฺว ขนฺธาฯ อเหตุกปฏิ สนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

**๗๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ…เป…. นอธิปติปจฺจยา (สหชาตสทิสํ) … นปุเรชาตปจฺจยา… นปจฺฉาชาตปจฺจยา, นอาเสวนปจฺจยา… นกมฺมปจฺจยา… สตฺต, นวิปากปจฺจยา… นฌานปจฺจยา… นมคฺคปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา…ฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๗๒**. นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา เอกาทส, นปุเรชาเต เอกาทส, นปจฺฉาชาเต เอกาทส, นอาเสวเน เอกาทส, นกเมฺม สตฺต, นวิปาเก เอกาทส, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เอกํ, นวิปฺปยุเตฺต เอกาทส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๗๓**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา สตฺต, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺต, นอาเสวเน สตฺต, นกเมฺม สตฺต, นวิปาเก สตฺต , นวิปฺปยุเตฺต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๗๔**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมเญฺญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กเมฺม ตีณิ, วิปาเก เอกํ , อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มเคฺค เทฺว, สมฺปยุเตฺต ตีณิ, วิปฺปยุเตฺต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

สํสฏฺฐวาโรฯ

## ๖. สมฺปยุตฺตวาโร

(สมฺปยุตฺตวาโร สํสฏฺฐวารสทิโส)ฯ

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๗๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจ

โยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม… ตีณิฯ

**๗๖**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อุทฺธจฺจสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อุทฺธจฺจสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๗๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทิฏฺฐิํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ วิจิกิจฺฉํ อารพฺภ วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุ

เพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. เจโตปริยญาเณน…เป…. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย โมหสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

**๗๘**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อุทฺธจฺจํ อารพฺภ อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อุทฺธจฺจํ อารพฺภ ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติ, ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. เจโตปริยญาเณน…เป…. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส , ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย โมหสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขเนฺธ อารพฺภ อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๕)

**๗๙**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธโมฺม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา…(วิตฺถาเรตพฺพํ ทสฺสนตฺติกสทิสํ) อาวชฺชนาย โมหสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา… (ยถา ทสฺสนตฺติกํ)ฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา… (ยถา ทสฺสนตฺติกํ)ฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – จกฺขุํ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ โสตํ…เป…. วตฺถุํ… เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – จกฺขุํ… เป…. วตฺถุํ… เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ อารพฺภ อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๕)

**๘๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

**๘๑**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ (๕)

## อธิปติปจฺจโย

**๘๒**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย (ทสฺสนตฺติกสทิสํ, ทส ปญฺหา)ฯ

## อนนฺตรปจฺจโย

**๘๓**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส โมหสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย; ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๘๔**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส โมหสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย; ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๘๕**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจิกิจฺฉาสหคตสฺส อุทฺธจฺจสหคตสฺส โมหสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย; ปุริมา ปุริมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย; อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส…เป…. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย; อาวชฺชนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม อุทฺธจฺจสหคโต โมโห ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย; อาวชฺชนา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย; อาวชฺชนา วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริโม ปุริโม อุทฺธจฺจสหคโต โมโห ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย; อาวชฺชนา อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๘๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส โมหสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย; วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส

อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย… ตีณิ (ทสฺสเนน สทิสํ คมนํ)ฯ

## สมนนฺตรปจฺจยาทิ

**๘๗**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย… (อนนฺตรสทิสํ) สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… (สํขิตฺตํฯ ปฏิจฺจวาเร สหชาตสทิสํ) อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย… (สํขิตฺตํฯ ปฏิจฺจวาเร อญฺญมญฺญสทิสํ) นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… (สํขิตฺตํฯ ปจฺจยวาเร นิสฺสยวารสทิสํฯ วิสุํ ฆฏนา นตฺถิ)ฯ

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๘๘**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ๕๑อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทสํ… โมหํ… ทิฏฺฐึ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค… โทโส… โมโห… ทิฏฺฐิ… ปตฺถนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทสํ… โมหํ… ทิฏฺฐึ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค…เป…. ปตฺถนา… สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย… กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค… โทโส… โมโห… ทิฏฺฐิ… ปตฺถนา วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๘๙**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค… โทโส… โมโห… มาโน… ปตฺถนา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส… โทสสฺส… โมหสฺส… มานสฺส… ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ

โทสํ… โมหํ… มานํ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค…เป…. ปตฺถนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส… โทสสฺส… โมหสฺส… ทิฏฺฐิยา… ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สกภเณฺฑ ฉนฺทราโค ปรภเณฺฑ ฉนฺทราคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สกปริคฺคเห ฉนฺทราโค ปรปริคฺคเห ฉนฺทราคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทสํ… โมหํ… มานํ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค…เป…. ปตฺถนา สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย… กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…ฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค…เป…. ปตฺถนา วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค…เป…. ปตฺถนา อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๙๐**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ สีลํ…เป…. ปญฺญํ… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ… โมหํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สทฺธา…เป…. โมโห สทฺธาย…เป…. ผลสมาปตฺติยา โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ สีลํ…เป…. ปญฺญํ… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ…เป…. เสนาสนํ… โมหํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ สทฺธา…เป…. เสนาสนํ โมโห จ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สทฺธํ อุปนิสฺสาย มานํ ชปฺเปติ…เป…. โมหํ อุปนิสฺสาย มานํ ชปฺเปติฯ สทฺธา…เป…. เสนาสนํ โมโห จ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สทฺธา…เป…. ปญฺญา… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ…เป…. เสนาสนํ โมโห จ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – สทฺธา…เป…. เสนาสนํ โมโห จ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๙๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย… กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๙๒**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ สทฺธาย…เป…. ผลสมาปตฺติยา โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

## ปุเรชาตปจฺจโย

**๙๓**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, โสตํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ; ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค…เป…. ทิฏฺฐิ…เป…. วิจิกิจฺฉา…เป…. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ ฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อารพฺภ อุทฺธจฺจสหคตา

ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

## ปจฺฉาชาตปจฺจโย

**๙๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาเสวนปจฺจโย

**๙๕**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส โมหสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส (สํขิตฺตํ) ตีณิฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม…เป….ฯ (อาเสวนมูลเก วุฏฺฐานสฺสปิ อาวชฺชนายปิ ปหาตพฺพํ, สตฺตรส ปญฺหา ปริปุณฺณา, อนนฺตรสทิสา)ฯ

## กมฺมปจฺจโย

**๙๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา โมหสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ นานากฺขณิกา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๙๗**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา โมหสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๙๘**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ **นานากฺขณิกา** – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## วิปากปจฺจโย

**๙๙**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย (ปวตฺติปฏิสนฺธิ) วิปากา ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป….ฯ

## อาหารปจฺจโย

**๑๐๐**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา อาหารา โมหสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม... ตีณิ (ทสฺสเนน สทิสํ)ฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร อิมสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## อินฺทฺริยปจฺจยาทิ

**๑๐๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย... ตีณิ (อาหารสทิสํฯ โมโห กาตโพฺพ)ฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม... ตีณิฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ...เป.... จกฺขุนฺทฺริยํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส...เป.... กายินฺทฺริยํ กายวิญฺญาณสฺส...เป.... รูปชีวิตินฺทฺริยํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย... ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย... มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย... (อิเม สเหตุกา กาตพฺพา) สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย (ปฏิจฺจวาเร สมฺปยุตฺตวารสทิสํ)ฯ

## วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๑๐๒**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ** (ทสฺสนตฺติกสทิสํ)ฯ

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ** (ทสฺสนตฺติกสทิสํ)ฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ** (ทสฺสนตฺติกสทิสํ)ฯ ปจฺฉาชาตา – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ…เป….ฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ…เป….ฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๐๓**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ…เป….ฯ **ปจฺฉาชาตา** – อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

### อตฺถิปจฺจยาทิ

**๑๐๔**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สหชาตา – วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา โมหสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วิจิกิจฺฉาสหคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม… ตีณิฯ

**๑๐๕**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาโต** – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. จกฺขายตนํ…เป…. กายายตนํ…เป…. วตฺถุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย; **กพฬีการโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส…เป…. **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ…เป….ฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาโต** – วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาโต** – อุทฺธจฺจสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ…เป…. วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาโต** – วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ…เป…. วตฺถุํ อารพฺภ…เป…. วตฺถุ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาโต** – อุทฺธจฺจสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ

อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อารพฺภ อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ…เป…. วตฺถุํ อารพฺภ…เป…. วตฺถุ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๐๖**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย …เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคโต เอโก ขนฺโธ จ โมโห จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาตา** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สหชาตา – วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สหชาตา – วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ โมหสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺฉาชาตา – วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺฉาชาตา – ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – วิจิกิจฺฉาสหคโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคโต เอโก ขนฺโธ จ โมโห จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา จ โมโห จ…เป….ฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย (สํขิตฺตํฯ ติโสฺส ปญฺหา, ทสฺสเนน นเยน วิภชิตพฺพา, ‘‘อุทฺธจฺจ’’นฺติ นิยาเมตพฺพํ) นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย… อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย…ฯ

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๑๐๗**. เหตุยา เอกาทส, อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺตรส, สมนนฺตเร สตฺตรส, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ เอกาทส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, ปุเรชาเต ปญฺจ, ปจฺฉาชาเต ปญฺจ, อาเสวเน สตฺตรส, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต,

อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺตรส, วิคเต สตฺตรส, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๑๐๘**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๑๐๙**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๑๐**. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย… อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๑๑๑**. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

(อิธ สหชาตํ, ปุเรชาตํ, มิสฺสคตํ อตฺถิ, ปาฬิยํ กาตพฺพํฯ คณนาย อุปธาเรตฺวา คเณตพฺพํฯ)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๒)

(อิธาปิ อารมฺมณปจฺจยา อุปนิสฺสยปจฺจยา อตฺถิ, ปาฬิยํ นตฺถิฯ คเณเนฺตน อุปธาเรตฺวา คเณตพฺพํฯ)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

(อิธาปิ ‘‘สหชาตํ, ปุเรชาตํ’’ ยํ มิสฺสกปญฺหา อตฺถิ, ปาฬิยํ กาตพฺพํ)ฯ

**๑๑๒**. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (อิธาปิ ‘‘สหชาตํ, ปุเรชาตํ’’ ยํ มิสฺสกปญฺหา อตฺถิ )ฯ (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ (อิธาปิ อารมฺมณอุปนิสฺสยา อตฺถิ)ฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

(อิธาปิ สหชาตํ, ปุเรชาตํ อตฺถิฯ เย เต ปญฺหา น ลิขิตา, เต ปาฬิยํ คเณนฺตานํ พฺยญฺชเนน น สเมนฺติฯ เต ปาฬิยํ น ลิขิตา คณนา ปากฏา โหนฺติฯ ยทิ สํสโย อุปฺปชฺชติ, อนุโลเม อตฺถิปจฺจเย เปกฺขิตพฺพํฯ)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๑๑๓**. นเหตุยา เอกวีส, นอารมฺมเณ นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นสหชาเต นอญฺญมญฺเญ นนิสฺสเย นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค นสมฺปยุตฺเต นวิปฺปยุตฺเต โนอตฺถิยา โนนตฺถิยา โนวิคเต โนอวิคเต สพฺพตฺถ เอกวีส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๑๑๔**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกาทส, นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร เอกาทส, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค เอกาทส, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ , โนนตฺถิยา เอกาทส, โนวิคเต เอกาทส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

### นเหตุทุกํ

**๑๑๕**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺตรส, สมนนฺตเร สตฺตรส, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ เอกาทส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, ปุเรชาเต ปญฺจ, ปจฺฉาชาเต ปญฺจ, อาเสวเน สตฺตรส, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺตรส, วิคเต สตฺตรส, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปญฺหาวาโรฯ

ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๑๐. อาจยคามิตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๓)

**๒**. อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํฯ (๓)

**๓**. เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา; มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจโย

๔. อาจยคามิํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อาจยคามิํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

อปจยคามิํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อปจยคามิํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามิํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – เนวาจยคามินาปจยคามิํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ (๑)

## อธิปติปจฺจโย

๕. อาจยคามิํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา… ตีณิฯ

อปจยคามิํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา… ตีณิฯ

เนวาจยคามินาปจยคามิํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม… เอกํ (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ); เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – อปจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## อนนฺตรปจฺจยาทิ

๖. อาจยคามิํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ, อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา … สหชาตปจฺจยา (สเพฺพปิ มหาภูตา กาตพฺพา)… อญฺญมญฺญปจฺจยา (จิตฺตสมุฏฺฐานมฺปิ กฏตฺตารูปมฺปิ อุปาทารูปมฺปิ นตฺถิ)… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเรชาตปจฺจยา… อาเสวนปจฺจยา… กมฺมปจฺจยา… วิปากปจฺจยา… อาหารปจฺจยา… อินฺทฺริยปจฺจยา… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา… สมฺปยุตฺตปจฺจยา… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยา…ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

๗. เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก เอกํ, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### นเหตุปจฺจโย

๘. อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ (๑)

### นอารมฺมณปจฺจโย

๙. อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อาจยคามี ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – เนวาจยคามินาปจยคามี ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อาจยคามี ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

### นอธิปติปจฺจโย

๑๐. อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา… ตีณิฯ

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ ปฏิจฺจ อปจยคามี อธิปติฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อาจยคามี ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

### นอนนฺตรปจฺจยาทิ

**๑๑**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยา… นปุเรชาตปจฺจยา (กุสลตฺติกสทิสา สตฺต ปญฺหา)… นปจฺฉาชาตปจฺจยาฯ

### นอาเสวนปจฺจโย

**๑๒**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา… ตีณิฯ

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา (เอกา ปญฺหา สเพฺพ มหาภูตา กาตพฺพา)ฯ

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – อาจยคามี ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

### นกมฺมปจฺจโย

**๑๓**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อาจยคามี ขเนฺธ ปฏิจฺจ อาจยคามี เจตนาฯ (๑)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ ปฏิจฺจ อปจยคามี เจตนาฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – เนวาจยคามินาปจยคามี ขเนฺธ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี เจตนา; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ (๑)

### นวิปากปจฺจยาทิ

**๑๔**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปริปุณฺณํ , ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)… นอาหารปจฺจยา… นอินฺทฺริยปจฺจยา… นฌานปจฺจยา… นมคฺคปจฺจยา… นสมฺปยุตฺตปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา (ตีณิ)… โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๑๕**. นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ฉ, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน สตฺต, นกเมฺม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เอกํ, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ) ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๑๖**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ฉ, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต , นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน สตฺต, นกเมฺม ตีณิ, นวิปาเก นว, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

### นเหตุทุกํ

**๑๗**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว, สหชาเต เทฺว, อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กเมฺม เทฺว, วิปาเก เอกํ, อาหาเร เทฺว, อินฺทฺริเย เทฺว, ฌาเน เทฺว, มเคฺค เอกํ, สมฺปยุเตฺต เทฺว, วิปฺปยุเตฺต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

## ๒. สหชาตวาโร

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโสฯ)

## ๓. ปจฺจยวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑๘**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามี ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม… ตีณิฯ

**๑๙**. เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธาฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธาฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อปจยคามี ขนฺธาฯ (๓)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๔)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อปจยคามี ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๕)

**๒๐**. อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๓)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม… ตีณิฯ

## อารมฺมณปจฺจโย

**๒๑**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา…เป….ฯ (๑)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม… เอกํฯ

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา, จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํฯ วตฺถุํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธาฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธาฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อปจยคามี ขนฺธาฯ (๓)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อปจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

## อธิปติปจฺจโย

**๒๒**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา… ตีณิฯ

อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม… ตีณิฯ

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม… เอกํ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธาฯ

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม…เป…. (อิธาปิ ฆฏนา เหตุสทิสา)ฯ

## อนนฺตรปจฺจยาทิ

**๒๓**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา... สมนนฺตรปจฺจยา... สหชาตปจฺจยา... ตีณิฯ

อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม... ตีณิฯ

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ...เป.... เทฺว ขนฺเธ...เป.... ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป.... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ...เป.... จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ...เป.... กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํฯ วตฺถุํ ปจฺจยา...เป....ฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา (สํขิตฺตํ, สเพฺพ ฆฏนา กาตพฺพา)ฯ

## อญฺญมญฺญปจฺจยาทิ

**๒๔**. อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา... นิสฺสยปจฺจยา... อุปนิสฺสยปจฺจยา... ปุเรชาตปจฺจยา... อาเสวนปจฺจยา... กมฺมปจฺจยา... วิปากปจฺจยา... อาหารปจฺจยา... อินฺทฺริยปจฺจยา... ฌานปจฺจยา... มคฺคปจฺจยา... สมฺปยุตฺตปจฺจยา... วิปฺปยุตฺตปจฺจยา... อตฺถิปจฺจยา... นตฺถิปจฺจยา... วิคตปจฺจยา... อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๒๕**. เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน สตฺต, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต สตฺต, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๒๖**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป…. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํฯ วตฺถุํ ปจฺจยา อเหตุกา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธาฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๒)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

## นอารมฺมณปจฺจโย

**๒๗**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา (สํขิตฺตํฯ ปฏิจฺจวารสทิสํ)ฯ

## นอธิปติปจฺจโย

**๒๘**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา… ตีณิฯ

อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ ปจฺจยา อปจยคามี อธิปติฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป…. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํฯ วตฺถุํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธาฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธาฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อปจยคามี อธิปติฯ (๓)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๔)

**๒๙**. อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธ โมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อาจยคามี ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามิ นาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อาจยคามี ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๓)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อปจยคามี อธิปติฯ (๑)

## นอนนฺตรปจฺจยาทิ

**๓๐**. นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจ ยา… นปุเรชาตปจฺจยา (ปฏิจฺจวารสทิสา, สตฺต ปญฺหา)… นปจฺฉาชาตปจฺจยา (ปริปุณฺณํ)ฯ

## นอาเสวนปจฺจโย

**๓๑**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา… ตีณิฯ

อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอา เสวนปจฺจยา – อสญฺญสตฺตานํ…เป…. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายาย ตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํฯ วตฺถุํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธาฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธาฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺ ฐานํ รูปํฯ (๓)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธ โมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – อาจยคามี ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามิ นาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจ

ยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อาจยคามี ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๓)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## นกมฺมปจฺจโย

**๓๒**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อาจยคามี ขเนฺธ ปจฺจยา อาจยคามี เจตนาฯ (๑)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ ปจฺจยา อปจยคามี เจตนาฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – เนวาจยคามินาปจยคามี ขเนฺธ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี เจตนา; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี เจตนาฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อาจยคามี เจตนาฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อปจยคามี เจตนาฯ (๓)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อาจยคามี ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อาจยคามี เจตนาฯ (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อปจยคามี ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อปจยคามี เจตนาฯ (๑)

## นวิปากปจฺจยาทิ

**๓๓**. อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปริปุณฺณํ กาตพฺพํ, ปฏิสนฺธิกฺขเณ นตฺถิ)ฯ

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา – พาหิรํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. นอินฺทฺริยปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. มหาภูเต ปจฺจยา รูปชีวิตินฺทฺริยํ… นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ…เป…. นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกา เนวาจยคามินาปจยคามี…เป…. อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป…. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา

กายวิญฺญาณํ, วตฺถุํ ปจฺจยา อเหตุกา เนวาจยคามินาปจยคามี…เป…. นสมฺปยุตฺตปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา (ปฏิจฺจวารสทิสํ, ตีณิ)… โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๓๔**. นเหตุยา จตฺตาริ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทฺวาทส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร นอญฺญมญฺญ นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน เอกาทส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๓๕**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทฺวาทส, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอญฺญมญฺญ นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน เอกาทส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

### นเหตุทุกํ

**๓๖**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ, อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมญฺญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย ฌาเน จตฺตาริ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต วิปฺปยุตฺเต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต จตฺตาริ, อวิคเต จตฺตาริ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปจฺจยวาโรฯ

## ๔. นิสฺสยวาโร

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโส)ฯ

## ๕. สํสฏฺฐวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๓๗**. อาจยคามึ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อาจยคามึ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ สํสฏฺฐา เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

อปจยคามึ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจยาทิ

**๓๘**. อาจยคามึ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… อธิปติปจฺจยา… อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา… สหชาตปจฺจยา… อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเรชาตปจฺจยา… อาเสวนปจฺจยา… กมฺมปจฺจยา… วิปากปจฺจยา… อาหารปจฺจยา… อินฺทฺริยปจฺจยา… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา… สมฺปยุตฺตปจฺจยา… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๓๙**. เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ อธิปติยา อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมเญฺญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กเมฺม สพฺพตฺถ ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สมฺปยุเตฺต วิปฺปยุเตฺต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### นเหตุปจฺจโย

**๔๐**. อาจยคามึ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามิํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวาจยคามินาปจยคามิํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

**๔๑**. อาจยคามิํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อาจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา… นปุเรชาตปจฺจยา… นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยา… อาจยคามิํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ

เนวาจยคามินาปจยคามิํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – เนวาจยคามินาปจยคามิํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. นกมฺมปจฺจยา… นวิปากปจฺจยา… นฌานปจฺจยา… นมคฺคปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๔๒**. นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน เทฺว, นกเมฺม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เอกํ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๔๓**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน เทฺว, นกเมฺม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๔๔**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว, อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมเญฺญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กเมฺม สพฺพตฺถ เทฺว, วิปาเก เอกํ, อาหาเร เทฺว, อินฺทฺริเย เทฺว, ฌาเน เทฺว, มเคฺค เอกํ, สมฺปยุเตฺต เทฺว, วิปฺปยุเตฺต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

สํสฏฺฐวาโรฯ

## ๖. สมฺปยุตฺตวาโร

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๔๕**. อาจยคามี [อาจยคามิ (สี. สฺยา.) เอวมุปริปิ] ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อาจยคามี เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อาจยคามี เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อาจยคามี เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย... ตีณิฯ

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – เนวาจยคามินาปจยคามี เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวาจยคามินาปจยคามี เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจโย

**๔๖**. อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขติฯ เสกฺขา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติฯ เสกฺขา วา ปุถุชฺชนา วา อาจยคามี ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ...เป.... วิจิกิจฺฉา...เป.... อุทฺธจฺจํ...เป.... โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, เจโตปริยญาเณน อาจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, อากาสานญฺจายตนกุสลํ วิญฺญาณญฺจายตนกุสลสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อากิญฺจญฺญายตนกุสลํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนกุสลสฺส...เป.... อาจยคามี ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อรหา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานาติ, อาจยคามี ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ; เจโตปริยญาเณน อาจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ ฯ เสกฺขา วา ปุถุชฺชนา วา อาจยคามี ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, กุสเล นิรุ

เทฺธ วิปาโก ตทารมฺมณตา อุปฺปชฺชติ, อาจยคามี ขเนฺธ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, อกุสเล นิรุเทฺธ วิปาโก ตทารมฺมณตา อุปฺปชฺชติ, อากาสานญฺจายตนกุสลํ วิญฺญาณญฺจายตนวิปากสฺส จ กิริยสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อากิญฺจญฺญายตนกุสลํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนวิปากสฺส จ กิริยสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อาจยคามี ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๔๗**. อปจยคามี ธโมฺม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – เสกฺขา มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, เจโตปริยญาเณน อปจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, อปจยคามี ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปจยคามี ธโมฺม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อรหา มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขติ , เจโตปริยญาเณน อปจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ, อปจยคามี ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๔๘**. เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อรหา ผลํ ปจฺจเวกฺขติ, นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขติ, นิพฺพานํ ผลสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อรหา จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, โสตํ…เป…. วตฺถุํ… เนวาจยคามินาปจยคามี ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, เจโตปริยญาเณน เนวาจยคามินาปจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ, อากาสานญฺจายตนกิริยํ วิญฺญาณญฺจายตนกิริยสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อากิญฺจญฺญายตนกิริยํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนกิริยสฺส…เป…. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฎฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – เสกฺขา ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ เสกฺขา วา ปุถุชฺชนา วา จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ โสตํ…เป…. วตฺถุํ… เนวาจยคามินาปจยคามี ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา…เป…. อุทฺธจฺจํ…เป…. โทมนสฺสํ…เป…. ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสนฺติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณนฺติ, เจโตปริยญาเณน เนวาจยคามินาปจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธโมฺม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – นิพฺพานํ มคฺคสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อธิปติปจฺจโย

**๔๙**. อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, อาจยคามี ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – อาจยคามี อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อาจยคามี อธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อาจยคามี อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๕๐**. อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อปจยคามี อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – เสกฺขา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๒)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อรหา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ **สหชาตาธิปติ** – อปจยคามี อธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อปจยคามี อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๕๑**. เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อรหา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, นิพฺพานํ ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – เนวาจยคามินาปจยคามี อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – เสกฺขา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ…เป.… วตฺถุํ… เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – นิพฺพานํ มคฺคสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๕๒**. อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อาจยคามี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อาจยคามีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อาจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อาจยคามี ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เสกฺขานํ อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา, นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนกุสลํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – มโคฺค ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เนวาจยคามินาปจยคามีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย… กิริยํ วุฏฺฐานสฺส… อรหโต อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา… นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนกิริยํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อาวชฺชนา อาจยคามีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## สมนนฺตรปจฺจยาทิ

**๕๓**. อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. (อนนฺตรสทิสํ)ฯ (สหชาตปจฺจเย ปฏิจฺจวาเร สหชาตวารสทิสา นว ปญฺหาฯ อญฺญมญฺญปจฺจเย ปฏิจฺจวาเร อญฺญมญฺญสทิสํ ตีณิฯ นิสฺสยปจฺจเย ปจฺจยวาเร นิสฺสยวารสทิสํฯ จตฺตาริปิ หิ วิสุํ ฆฏนา นตฺถิฯ เตรส ปญฺหาฯ)

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๕๔**. อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อาจยคามึ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ…เป…. อุโปสถกมฺมํ…เป…. ฌานํ…เป…. วิปสฺสนํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ, อาจยคามึ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… ราคํ… โทสํ… โมหํ… มานํ… ทิฏฺฐึ… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติฯ สีลํ…เป…. อุโปสถกมฺมํ…เป…. ฌานํ…เป…. วิปสฺสนํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ…เป…. ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ อาจยคามี สทฺธา…เป…. ปญฺญา, ราโค…เป.… ปตฺถนา อาจยคามิยา สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฐมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ปฐมสฺส ฌานสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อุ

ปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฐมํ ฌานํ ทุติยสฺส ฌานสฺส…เป…. อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อาจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปฐมสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ ปฐมสฺส มคฺคสฺส…เป…. จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อาจยคามึ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อตฺตานํ อาตาเปติ ปริตาเปติ ปริยิฏฺฐิมูลกํ ทุกฺขํ ปจฺจนุโภติฯ อาจยคามึ สีลํ…เป…. ปญฺญํฯ ราคํ…เป…. ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อตฺตานํ อาตาเปติ ปริตาเปติ ปริยิฏฺฐิมูลกํ ทุกฺขํ ปจฺจนุโภติฯ อาจยคามี สทฺธา…เป…. ปญฺญาฯ ราโค…เป…. ปตฺถนา, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ กุสลากุสลํ กมฺมํ วิปากสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๕๕**. อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส…เป…. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – เสกฺขา มคฺคํ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนํ กุสลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทนฺติ, อุปฺปนฺนํ สมาปชฺชนฺติ , สงฺขาเร อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, มโคฺค เสกฺขานํ อตฺถปฺปฏิสมฺภิทาย…เป…. ปฏิภานปฏิสมฺภิทาย ฐานาฐานโกสลฺลสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อรหา มคฺคํ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนํ กิริยสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, อุปฺปนฺนํ สมาปชฺชติ…เป…. ฐานาฐานโกสลฺลสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มโคฺค ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๕๖**. เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – กายิกํ สุขํ อุปนิสฺสาย อตฺตานํ อาตาเปติ ปริตาเปติ ปริยิฏฺฐิมูลกํ ทุกฺขํ ปจฺจนุโภติฯ กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ อุปนิสฺสาย อตฺตานํ อาตาเปติ ปริตาเปติ…เป…. กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุ… โภชนํ… เสนาสนํ กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อรหา กายิกํ สุขํ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนํ กิริยสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ…เป…. วิปสฺสติฯ กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ อุปนิสฺสาย…เป…. วิปสฺสติฯ (๑)

เนวาจยคามีนาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….** ฯ ปกตูปนิสฺสโย – กายิกํ สุขํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ กา

ยิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติ, กายิกํ สุขํ…เป…. เสนาสนํ อาจยคามิยา สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – กายิกํ สุขํ อุปนิสฺสาย มคฺคํ อุปฺปาเทติฯ กายิกํ ทุกฺขํ …เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย มคฺคํ อุปฺปาเทติ, กายิกํ สุขํ, กายิกํ ทุกฺขํ…เป…. เสนาสนํ มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## ปุเรชาตปจฺจโย

**๕๗**. เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – อรหา จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ เนวาจยคามินาปจยคามีนํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ**ฯ อารมฺมณปุเรชาตํ – เสกฺขา วา ปุถุชฺชนา วา จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ อาจยคามีนํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ อปจยคามีนํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## ปจฺฉาชาตปจฺจโย

**๕๘**. อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อาจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อปจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## อาเสวนปจฺจโย

**๕๙**. อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อาจยคามี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อาจยคามีนํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุ

โลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อาจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เนวาจยคามินาปจยคามีนํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## กมฺมปจฺจโย

**๖๐**. อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – อาจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อาจยคามี เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อาจยคามี เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – อาจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๖๑**. อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – อปจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อปจยคามี เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อปจยคามี เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – อปจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – เนวาจยคามินาปจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวาจยคามินาปจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## วิปากปจฺจโย

**๖๒**. เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก เนวาจยคามินาปจยคามี เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ...เป.... ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป.... ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาหารปจฺจยาทิ

**๖๓**. อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย… ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๖๔**. อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อาจยคามี ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อาจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อปจยคามี ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อปจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ เนวาจยคามินาปจยคามีนํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส…เป….ฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อาจยคามีนํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อปจยคามีนํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อตฺถิปจฺจยาทิ

**๖๕**. อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – อาจยคามี เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป….ฯ (๑)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อาจยคามี ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อาจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – อาจยคามี เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจ

เยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๓)

อปจยคามี ธมฺโม… ตีณิ (อาจยคามินเยน กาตพฺพํ)ฯ

**๖๖**. เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาโต** – เนวาจยคามินาปจยคามี เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ **ปุเรชาตํ** – อรหา จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ เนวาจยคามินาปจยคามีนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **กพฬีการโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส…เป…. **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ…เป….ฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – เสกฺขา วา ปุถุชฺชนา วา จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ ราโค…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, โสตํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ ราโค…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, วตฺถุ อาจยคามีนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อปจยคามีนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๖๗**. อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – อาจยคามี เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาตา** – อาจยคามี ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อาจยคามี ขนฺธา จ กพฬีการโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อาจยคามี ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย (เทฺว กาตพฺพา ทสฺสิตนเยน), นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย, วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย, อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๒. สงฺขฺยาวาโร

**สุทฺธํ**

**๖๘**. เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร ฉ, สมนนฺตเร ฉ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา ฉ, วิคเต ฉ, อวิคเต เตรสฯ

อนุโลมํฯ

**ปจฺจนียุทฺธาโร**

**๖๙**. อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อาจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๗๐**. อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๗๑**. เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๗๒**. อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๑)

อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๒)

อปจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๑)

อปจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๒)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๒. สงฺขฺยาวาโร

#### สุทฺธํ

**๗๓**. นเหตุยา ปนฺนรส, นอารมฺมเณ นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร ปนฺนรส, นสหชาเต เอกาทส, นอญฺญมญฺญ เอกาทส, นนิสฺสเย เอกาทส, นอุปนิสฺสเย จุทฺทส, นปุเรชาเต เตรส, นปจฺฉาชาเต ปนฺนรส, นอาเสวเน นกมฺม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺค ปนฺนรส, นสมฺปยุตฺต เอกาทส, นวิปฺปยุตฺต นว, โนอตฺถิยา นว, โนนตฺถิยา ปนฺนรส, โนวิคเต ปนฺนรส, โนอวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

#### เหตุทุกํ

**๗๔**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺค สตฺต, นสมฺปยุตฺต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

#### นเหตุทุกํ

**๗๕**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร ฉ, สมนนฺตเร ฉ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺค สตฺต, สมฺปยุตฺต ตีณิ, วิปฺปยุตฺต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา ฉ, วิคเต ฉ, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

## ปจฺจนียานุโลมํฯ

## อาจยคามิตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๑๑. เสกฺขตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

#### ๑. วิภงฺควาโร

**เหตุปจฺจโย**

**๑**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข [เนวเสขานาเสโข (สี.), เนวเสกฺขานาเสโกฺข (สฺยา. ก.)] ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

**๒**. อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อเสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา…เป…. อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

**๓**. เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เนวเสกฺขนาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ …เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา, เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อเสเกฺข ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

**อารมฺมณปจฺจยาทิ**

**๔**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… อธิปติปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)… อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา… สหชาตปจฺจยา (สเพฺพ มหาภูตา กาตพฺ

พา)… อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเรชาตปจฺจยา… อาเสวนปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อาเสวนปจฺจยา – เนวเสกฺขนาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ …เป…. กมฺมปจฺจยา, วิปากปจฺจยา – วิปากํ เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. (ตีณิ, ปริปุณฺณํ)ฯ

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปากปจฺจยา – อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ… ตีณิฯ

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปากปจฺจยา – วิปากํ เนวเสกฺขนาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา, เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ (๑)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปากปจฺจยา – วิปาเก เสเกฺข ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ วิปากปจฺจยา – อเสเกฺข ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

### อาหารปจฺจยาทิ

**๕**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อาหารปจฺจยา… อินฺทฺริยปจฺจยา… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจย… สมฺปยุตฺตปจฺจยา… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยาฯ

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๖**. เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมเญฺญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กเมฺม นว, วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค นว, สมฺปยุเตฺต ตีณิ, วิปฺปยุเตฺต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

### ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๗**. เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวเสกฺขนาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา, เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

## นอารมฺมณปจฺจโย

**๘**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อเสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – เนวเสกฺขนาเสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อเสเกฺข ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

**๙**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ เสโกฺข อธิปติฯ (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อเสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ อเสโกฺข อธิปติฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา… (ปริปุณฺณํ, ปฏิสนฺธิปิ มหาภูตาปิ สเพฺพ) นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยา… นปุเรชาตปจฺจยา… สตฺต (กุสลตฺติกสทิสา) … นปจฺฉาชาตปจฺจยา…เป…. นอาเสวนปจฺจยาฯ วิปากํ เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

**๑๐**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา – วิปากํ เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ฯ (๓)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสโกฺข ธโมฺม… ตีณิฯ

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา… เนวเสกฺขนาเสกฺขํ (เอกํ, ปริปุณฺณํ, เสกฺขญฺจ, เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ, ฆฏนา ปริปุณฺณา, เทฺวปิ กาตพฺพาฯ นว) นกมฺมปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ เสกฺขา เจตนาฯ

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – เนวเสกฺขนาเสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขา เจตนา; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ

## นวิปากปจฺจโย

**๑๑**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ(๒)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปากปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป….ฯ (๓)

**๑๒**. เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปริปุณฺณํ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ )ฯ

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## นอาหารปจฺจยาทิ

**๑๓**. เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา… นอินฺทฺริยปจฺจยา… นฌานปจฺจยา… นมคฺคปจฺจยา ฯ

## นสมฺปยุตฺตปจฺจโย

**๑๔**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นสมฺปยุตฺตปจฺจยา…เป.… (นอารมฺมณปจฺจยสทิสํ)ฯ

## นวิปฺปยุตฺตปจฺจยาทิ

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยาฯ อรูเป เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป เนวเสกฺขนาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๑๕**. นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ตีณิ, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอญฺญมเญฺญ นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกเมฺม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เอกํ, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๑๖**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ตีณิ, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอญฺญมเญฺญ นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นว, นกเมฺม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

### นเหตุทุกํ

**๑๗**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมเญฺญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กเมฺม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สมฺปยุเตฺต วิปฺปยุเตฺต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

## ๒. สหชาตวาโร

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโสฯ)

## ๓. ปจฺจยวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑๘**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา… ตีณิ (ปฏิจฺจวารสทิสํ)ฯ

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา… ตีณิ (ปฏิจฺจวารสทิสํ)ฯ

**๑๙**. เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา (ปริปุณฺณํ), มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ, วตฺถุํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธาฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา เสกฺขา ขนฺธาฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อเสกฺขา ขนฺธาฯ (๓)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา เสกฺขา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๔)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อเสกฺขา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๕)

**๒๐**. เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺธาฯ เสเกฺข ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๓)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา… ตีณิ (เสกฺขสทิสา)ฯ

### อารมฺมณปจฺจโย

**๒๑**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา... เอกํฯ

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสโกฺข ธโมฺม... เอกํฯ

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา... เอกํ, วตฺถุํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธา, จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ...เป. ... กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ, วตฺถุํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธาฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา เสกฺขา ขนฺธาฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อเสกฺขา ขนฺธาฯ (๓)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา...เป.... เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา...เป.... เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## อธิปติปจฺจยาทิ

**๒๒**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา... อนนฺตรปจฺจยา... สมนนฺตรปจฺจยา... สหชาตปจฺจยา... อญฺญมญฺญปจฺจย... นิสฺสยปจฺจยา ... อุปนิสฺสยปจฺจยา... ปุเรชาตปจฺจยา... อาเสวนปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา...เป....

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อาเสวนปจฺจยา – เนวเสกฺขนาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา...เป.... วตฺถุํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธาฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อาเสวนปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา เสกฺขา ขนฺธาฯ (๒)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อาเสวนปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา...เป.... เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## กมฺมปจฺจยาทิ

**๒๓**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ กมฺมปจฺจยา... วิปากปจฺจยา – วิปากํ เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ...เป.... อาหารปจฺจยา... อินฺทฺริยปจฺจยา... ฌานปจฺจยา... มคฺคปจฺจยา... สมฺปยุตฺตปจฺจยา... วิปฺปยุตฺตปจฺจยา... อตฺถิปจฺจยา... นตฺถิปจฺจยา... วิคตปจฺจยา... อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**สุทฺธํ**

**๒๔**. เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน จตฺตาริ, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก สตฺตรส, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต สตฺต, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### นเหตุปจฺจโย

**๒๕**. เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวเสกฺขนาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา, เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ, วตฺถุํ ปจฺจยา อเหตุกา เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธา, วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

### นอารมฺมณปจฺจยาทิ

**๒๖**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา…เป…ฯ (๑)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ ปจฺจยา เสโกฺข อธิปติฯ (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อเสเกฺข ขเนฺธ ปจฺจยา อเสโกฺข อธิปติฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา (ปริปุณฺณํ) อสญฺญสตฺตานํ…เป…. จกฺขายตนํ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธาฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา เสโกฺข อธิปติฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อเสโกฺข อธิปติฯ (๓)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เสโกฺข อธิปติฯ (๑)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อเสเกฺข ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อเสโกฺข อธิปติฯ (๑)

## นอนนฺตรปจฺจยาทิ

**๒๗**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยา… นปุเรชาตปจฺจยา… นปจฺฉาชาตปจฺจยา (สตฺต)… นอาเสวนปจฺจยา… นกมฺมปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ ปจฺจยา เสกฺขา เจตนาฯ

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – เนวเสกฺขนาเสเกฺข ขเนฺธ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสกฺขา เจตนาฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ…เป.… วตฺถุํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสกฺขา เจตนาฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา เสกฺขา เจตนาฯ (๒)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เสกฺขา เจตนาฯ (๑)

## นวิปากปจฺจโย

**๒๘**. เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (เสกฺขมูลเก ตีณิ)ฯ

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (เนวเสกฺขนาเสกฺขมูลเก ตีณิ)ฯ

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขนาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (เสกฺขฆฏเนสุ ตีณิ)ฯ

## นอาหารปจฺจยาทิ

**๒๙**. เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา… นอินฺทฺริยปจฺจยา… นฌานปจฺจยา… นมคฺคปจฺจยา… นสมฺปยุตฺตปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา… โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยา…เป.…ฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๓๐**. นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๓๑**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอญฺญมญฺญ นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปาเก นว, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๓๒**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมญฺญ เอกํ… เป…. อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปจฺจยวาโรฯ

## ๔. นิสฺสยวาโร

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโสฯ)

## ๕. สํสฏฺฐวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๓๓**. เสกฺขํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – เนวเสกฺขนาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

## อารมฺมณปจฺจยาทิ

**๓๔**. เสกฺขํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… อธิปติปจฺจยา… เป…. ปุเรชาตปจฺจยา… อาเสวนปจฺจยา (เทฺว กาตพฺพา)…เป…. อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๓๕**. เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กเมฺม ตีณิ…เป…. อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๓๖**. เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ เนวเสกฺขนาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจโย

**๓๗**. เสกฺขํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – เสเกฺข ขเนฺธ สํสโฏฺฐ เสโกฺข อธิปติฯ (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อเสเกฺข ขเนฺธ สํสโฏฺฐ อเสโกฺข อธิปติฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสกฺขํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา (ปริปุณฺณํ, เอกํ)ฯ

## นปุเรชาตปจฺจยาทิ

**๓๘**. เสกฺขํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ เสโกฺข ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา… นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยา… นกมฺมปจฺจยา (เทฺว กาตพฺพา)… นวิปากปจฺจยา (เทฺว กาตพฺพา)

… นฌานปจฺจยา… นมคฺคปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา…เป….ฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๓๙**. นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกเมฺม เทฺว, นวิปาเก เทฺว, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เอกํ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๔๐**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน ตีณิ, นกเมฺม เทฺว, นวิปาเก เทฺว, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๔๑**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมเญฺญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กเมฺม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สมฺปยุเตฺต วิปฺปยุเตฺต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

สํสฎฺฐวาโรฯ

## ๖. สมฺปยุตฺตวาโร

(สมฺปยุตฺตวาโร สํสฎฺฐวารสทิโสฯ)

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๔๒**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – เสกฺขา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – เสกฺขา เหตู จิตฺตสมุฎฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – เสกฺขา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส (ตีณิ)ฯ

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – เนวเสกฺขนาเสกฺขา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๔๓**. เสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, เสกฺขํ ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, เจโตปริยญาเณน เสกฺขจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, เสกฺขา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อรหา อเสกฺขํ ผลํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาเณน อเสกฺขจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ, อเสกฺขา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๔๔**. เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ…เป.… ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขติ, อริยา นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติฯ นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติ, จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, โสตํ…เป.… วตฺถุํ เนวเสกฺขนาเสเกฺข ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, เจโตปริยญาเณน เนวเสกฺขนาเสกฺขจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ, อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส…เป.… อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป.… โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป.… เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – นิพฺพานํ มคฺคสฺส, เสกฺขสฺส ผลสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – นิพฺพานํ อเสกฺขสฺส ผลสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อธิปติปจฺจโย

**๔๕**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – เสกฺขาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, เสกฺขํ ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ ฯ **สหชาตาธิปติ** – เสกฺขาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – เสกฺขาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๔๖**. อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อเสกฺขาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อรหา อเสกฺขํ ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ **สหชาตาธิปติ** – อเสกฺขาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อเสกฺขาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๔๗**. เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, อริยา นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ โสตํ…เป…. วตฺถุํ เนวเสกฺขนาเสเกฺข ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – เนวเสกฺขนาเสกฺขาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – นิพฺพานํ มคฺคสฺส, เสกฺขสฺส ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – นิพฺพานํ อเสกฺขสฺส ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๔๘**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา เสกฺขา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เสกฺขานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มโคฺค เสกฺขสฺส ผลสฺส… เสกฺขํ ผลํ เสกฺขสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – มโคฺค อเสกฺขสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – เสกฺขํ ผลํ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๔๙**. อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อเสกฺขา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อเสกฺขานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อเสกฺขํ ผลํ อเสกฺขสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อเสกฺขํ ผลํ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๕๐**. เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เนวเสกฺขนาเสกฺขานํ ขนฺธานํ…เป…. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… อาวชฺชนา เนวเสกฺขนาเสกฺขานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส… อนุโลมํ เสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา… นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนกุสลํ เสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อนุโลมํ อเสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา… นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนกิริยํ อเสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## สมนนฺตรปจฺจโย

**๕๑**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. (อนนฺตรสทิสํ, อฏฺฐ ปญฺหา)ฯ

## สหชาตปจฺจยาทิ

**๕๒**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. (ปฏิจฺจวาเร สหชาตสทิสํ, นว ปญฺหา) อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย (ปฏิจฺจวาเร อญฺญมญฺญสทิสํ, ตีณิฯ นิสฺสยปจฺจเย กุสลตฺติเก นิสฺสยปจฺจยสทิสํ, เตรส ปญฺหา)ฯ

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๕๓**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป…**.ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปฐโม มโคฺค ทุติยสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ทุติโย มโคฺค ตติยสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ตติโย มโคฺค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มโคฺค เสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – มโคฺค อเสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อริยา มคฺคํ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนํ กุสลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทนฺติ, อุปฺปนฺนํ สมาปชฺชนฺติ, สงฺขาเร อนิจฺจโต…เป.… วิปสฺสนฺติ, มโคฺค อริยานํ อตฺถปฺปฏิสมฺภิทาย…เป…. ปฏิภานปฺปฏิสมฺภิทาย… ฐานาฐานโกสลฺลสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เสกฺขา ผลสมาปตฺติยา กายิกสฺส สุขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๕๔**. อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อนนฺตรูปนิสฺสโย** – ปุริมา ปุริมา อเสกฺขา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อเสกฺขานํ ขนฺธานํ…เป…. อเสกฺขํ ผลํ อเสกฺขสฺส ผลสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อเสกฺขา ผลสมาปตฺติ กายิกสฺส สุขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๕๕**. เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – เนวเสกฺขนาเสกฺขํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติฯ สีลํ…เป…. อุโปสถกมฺมํ…เป…. ฌานํ…เป…. วิปสฺสนํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ เนวเสกฺขนาเสกฺขํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ… ราคํ…เป…. ปตฺถนํ… กายิกํ สุขํ…เป…. อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, ปาณํ หนติ…เป.… สงฺฆํ ภินฺทติฯ เนวเสกฺขนาเสกฺขา สทฺธา…เป…. ปญฺญา, ราโค…เป…. ปตฺถนา, กายิกํ สุขํ…เป…. เสนาสนํ เนวเสกฺขนาเสกฺขาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฐมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ปฐมสฺส ฌานสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส…เป…. ปฐมํ ฌานํ ทุติยสฺส ฌานสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย** , **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปฐมสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ ปฐมสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ อเสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## **ปุเรชาตปจฺจโย**

**๕๖**. เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ โสตํ…เป.… วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส, วตฺถุ เนวเสกฺขนาเสกฺขานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ เสกฺขานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ อเสกฺขานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## **ปจฺฉาชาตปจฺจโย**

**๕๗**. เสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา เสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อเสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## **อาเสวนปจฺจโย**

**๕๘**. เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เนวเสกฺขนาเสกฺขานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## **กมฺมปจฺจโย**

**๕๙**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – เสกฺขา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – เสกฺขา เจตนา วิปากานํ เสกฺขานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – เสกฺขา เจตนา อเสกฺขานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตา** – เสกฺขา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – เสกฺขา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๖๐**. อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – อเสกฺขา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – อเสกฺขา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – อเสกฺขา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๖๑**. เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – เนวเสกฺขนาเสกฺขา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ **นานากฺขณิกา** – เนวเสกฺขนาเสกฺขา เจตนา วิปากานํ เนวเสกฺขนาเสกฺขานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## วิปากปจฺจโย

**๖๒**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก เสโกฺข เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. (เสกฺขมูลเก ตีณิ )ฯ

อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – อเสโกฺข เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. (อเสกฺขมูลเก ตีณิ)ฯ

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก เนวเสกฺขนาเสโกฺข เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาหารปจฺจยาทิ

**๖๓**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย… ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ

## วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๖๔**. เสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – เสกฺขา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย (๑)ฯ

อเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ (เสกฺขสทิสํ)ฯ

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ , ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป.… กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส, วตฺถุ เนวเสกฺขนาเสกฺขานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ เสกฺขานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อเสกฺขานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อตฺถิปจฺจโย

**๖๕**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – เสโกฺข เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป.…ฯ (๑)

เสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – เสกฺขา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – เสโกฺข เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.…ฯ (๓)

อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… ตีณิ (เสกฺขสทิสํ)ฯ

**๖๖**. เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาโต** – เนวเสกฺขนาเสโกฺข เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… ขนฺธา วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย, เอกํ มหาภูตํ…เป.… พาหิรํ…เป.… อสญฺญสตฺตานํ…เป.…ฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ; อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ โสตํ…เป.… วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป.… วิปสฺสติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป.

… โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส… วตฺถุ เนวเสกฺขนาเสกฺขานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เนวเสกฺขนาเสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **กพฬีการโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ เสกฺขานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อเสกฺขานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๖๗**. เสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – เสโกฺข เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

เสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาตา** – เสกฺขา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เสกฺขา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – เสกฺขา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อเสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… (เทฺว ปญฺหา กาตพฺพา, เสกฺขสทิสา)ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๖๘**. เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร อฏฺฐ, สมนนฺตเร อฏฺฐ, สหชาเต นว, อญฺญมเญฺญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กเมฺม อฏฺฐ, วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สตฺต, สมฺปยุเตฺต ตีณิ, วิปฺปยุเตฺต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา อฏฺฐ, วิคเต อฏฺฐ, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

**๖๙**. เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

เสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

เสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๗๐**. อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาต ปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจ โยฯ (๓)

**๗๑**. เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจ โย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย… อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺ ริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจ เยน ปจฺจโยฯ (๒)

เนวเสกฺขนาเสโกฺข ธโมฺม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาต ปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๗๒**. เสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๑)

เสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉา ชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๒)

อเสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๑)

อเสโกฺข จ เนวเสกฺขนาเสโกฺข จ ธมฺมา เนวเสกฺขนาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉา ชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๒)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๗๓**. นเหตุยา จุทฺทส, นอารมฺมเณ นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร จุทฺทส, นสหชา เต ทส, นอญฺญมเญฺญ ทส, นนิสฺสเย ทส , นอุปนิสฺสเย เตรส, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉา ชาเต จุทฺทส, นอาเสวเน นกเมฺม จุทฺทส, นวิปาเก ทฺวาทส, นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นม เคฺค จุทฺทส, นสมฺปยุเตฺต ทส, นวิปฺปยุเตฺต อฎฺฐ, โนอตฺถิยา อฎฺฐ, โนนตฺถิยา จุทฺทส, โนวิค เต จุทฺทส, โนอวิคเต อฎฺฐ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๗๔**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก จตฺตาริ, นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค สตฺต, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

### นเหตุทุกํ

**๗๕**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร อฏฺฐ, สมนนฺตเร อฏฺฐ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม อฏฺฐ, วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา อฏฺฐ, วิคเต อฏฺฐ, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปญฺหาวาโรฯ

เสกฺขตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๑๒. ปริตฺตตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา, เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ…เป….ฯ (๑)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธาฯ (๒)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธา, มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

**๒**. มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

**๓**. อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

**๔**. ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๕**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ (๑)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธาฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

## อธิปติปจฺจโย

**๖**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ, เทฺว ขเนฺธ…เป…. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อธิปติปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อธิปติปจฺจยา – อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

**๗**. ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## อนนฺตรปจฺจยาทิ

**๘**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา… สหชาตปจฺจยา (สเพฺพปิ มหาภูตา กาตพฺพา)… อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา … ปุเรชาตปจฺจยา (ติโสฺส ปญฺหา กาตพฺพา)… อาเสวนปจฺจยา (ติโสฺส ปญฺหา กาตพฺพา)… กมฺมปจฺจยา… วิปากปจฺจยา (เตรส ปญฺหา)… อาหารปจฺจยา… อินฺทฺริยปจฺจยา… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา,… สมฺปยุตฺตปจฺจยา… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๙**. เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต เตรส, อญฺญมเญฺญ สตฺต, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย ปญฺจ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กเมฺม เตรส, วิปาเก เตรส, อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค เตรส, สมฺปยุเตฺต ปญฺจ, วิปฺปยุเตฺต เตรส, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา ปญฺจ, วิคเต ปญฺจ, อวิคเต เตรสฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๑๐**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อา

หารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ...เป.... วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

## นอารมฺมณปจฺจโย

**๑๑**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – ปริตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ...เป.... เอกํ มหาภูตํ...เป.... พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ...เป....ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจโย

**๑๒**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา...เป.... ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป.... ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ...เป.... อสญฺญสตฺตานํ...เป....ฯ (๑)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธาฯ (๒)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธา, มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

**๑๓**. มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ มหคฺคตาธิปติ, วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ...เป.... ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป....ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วิปาเก มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ...เป.... เทฺว ขนฺเธ...เป.... ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป....ฯ (๓)

**๑๔**. อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ ปฏิจฺจ อปฺปมาณาธิปติฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วิปาเก มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฎตฺตารูปํฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฎตฺตารูปํฯ (๓)

## นอนนฺตรปจฺจยาทิ

**๑๕**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยาฯ

## นปุเรชาตปจฺจโย

**๑๖**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปริเตฺต ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฎตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. (สเพฺพ มหาภูตา วิตฺถาเรตพฺพา, อรูเป ปริตฺตมูลเก ติโสฺส ปญฺหา)ฯ

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ กฎตฺตารูปํฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นปุเรชาตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฎตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

**๑๗**. อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ(๒)

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ (๓)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นปุเรชาตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

### นปจฺฉาชาตปจฺจยาทิ

**๑๘**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ(๑)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธาฯ (๒)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธา, มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

**๑๙**. มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑) มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา – วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ…เป….ฯ (๓)

**๒๐**. อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – วิปากํ อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา – วิปากํ อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป….ฯ (๓)

**๒๑**. ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.…ฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.… มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ (๓)

### นกมฺมปจฺจโย

**๒๒**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ปริเตฺต ขเนฺธ ปฏิจฺจ ปริตฺตา เจตนาฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… เอกํ มหาภูตํ…เป.…ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ มหคฺคตา เจตนาฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – กุสเล อปฺปมาเณ ขเนฺธ ปฏิจฺจ อปฺปมาณา เจตนาฯ (๑)

### นวิปากปจฺจโย

**๒๓**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.… เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป.… มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํ; พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป.…ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.…ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปากปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.…ฯ (๓)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – กุสลํ อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.…ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – กุสเล อปฺปมาเณ ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปากปจฺจยา – กุสลํ อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – กุสเล อปฺปมาเณ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

## นอาหารปจฺจยาทิ

**๒๔**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา – พาหิรํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ (วิตฺถาเรตพฺพํ)… นอินฺทฺริยปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํ, นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ…เป…. พาหิรํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ …เป…. (สเพฺพ มหาภูตา กาตพฺพา), นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ เอกํ…เป…. (สเพฺพ มหาภูตา กาตพฺพา) นสมฺปยุตฺตปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ…เป…. โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๒๕**. นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมเญฺญ นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต เตรส, นอาเสวเน เตรส, นกเมฺม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย นฌาเน นมเคฺค เอกํ, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๒๖**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร นอญฺญมเญฺญ นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต เตรส, นอาเสวเน เตรส, นกเมฺม ตีณิ, นวิปาเก นว, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

### ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๒๗**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ…เป…. วิคเต เอกํ, อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

## ๒. สหชาตวาโร

(สหชาตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิโสฯ)

## ๓. ปจฺจยวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๒๘**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา…เป…. อุปาทารูปํ, วตฺถุํ ปจฺจยา ปริตฺตา ขนฺธาฯ (๑)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา มหคฺคตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปจฺจยา มหคฺคตา ขนฺธาฯ (๒)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อปฺปมาณา ขนฺธาฯ (๓)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อปฺปมาณา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๔)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา มหคฺคตา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปจฺจยา มหคฺคตา ขนฺธาฯ (๕)

**๒๙**. มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ…เป….ฯ (๓)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปฺปมาเณ… ตีณิฯ

**๓๐**. ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อปฺปมาเณ ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๓)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา… ตีณิ (ปฏิสนฺธิกฺขเณ ตีณิปิ กาตพฺพา)ฯ

## อารมฺมณปจฺจยาทิ

**๓๑**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา, จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ, วตฺถุํ ปจฺจยา ปริตฺตา ขนฺธา (อวเสสา ฉ ปญฺหา เหตุปจฺจยสทิสา สตฺต กาตพฺพา), อธิปติปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ, สตฺตรส ปญฺหา ปริปุณฺณา), อนนฺตรปจฺจยา…เป…. อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๓๒**. เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมเญฺญ นว, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน สตฺต, กเมฺม สตฺตรส, วิปาเก สตฺตรส, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สตฺตรส, สมฺปยุเตฺต สตฺต, วิปฺปยุเตฺต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๓๓**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป…. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ, วตฺถุํ ปจฺจยา อเหตุกา ปริตฺตา ขนฺธา, วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

## นอารมฺมณปจฺจโย

**๓๔**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา (ปฏิจฺจวารสทิสํฯ ปญฺจ)ฯ

## นอธิปติปจฺจโย

**๓๕**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ๕๓อสญฺญสตฺตานํ…เป…. จกฺขายตนํ…เป…. กายายตนํ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา ปริตฺตา ขนฺธาฯ (๑)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา มหคฺคตาธิปติ, วตฺถุํ ปจฺจยา วิปากา มหคฺคตา ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปจฺจยา มหคฺคตา ขนฺธาฯ (๒)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา อปฺปมาณาธิปติฯ (๓)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา วิปากา มหคฺคตา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป. …ฯ (๔)

**๓๖**. มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ ปจฺจยา มหคฺคตาธิปติ, วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วิปาเก มหคฺคเต ขเนฺธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ ปจฺจยา อปฺปมาณาธิปติฯ (๑)

**๓๗**. ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อปฺปมาณาธิปติฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วิปาเก มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ ปฎิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา มหคฺคตาธิปติ, วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฎิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป.… วิปาเก มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํฯ ปฎิสนฺธิกฺขเณ วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. วิปาเก มหคฺคเต ขเนฺธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา กฎตฺตารูปํฯ (๓)

**นอนนฺตรปจฺจยาทิ**

**๓๘**. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยา… นปุเรชาตปจฺจยา… (ปฎิจฺจวารสทิสา ทฺวาทส ปญฺหา) นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยา… (ปริปุณฺณํ, วิปาโกติ นิทฺทิสิตพฺพํ จิตฺตสมุฎฺฐานํ รูปํ วิปาโกติ น กาตพฺพํ) นกมฺมปจฺจยา… นวิปากปจฺจยา… (ปฎิสนฺธิวิปาโกปิ นตฺถิ) นอาหารปจฺจยา… นอินฺทฺริยปจฺจยา… นฌานปจฺจยา… นมคฺคปจฺจยา… นสมฺปยุตฺตปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา… โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยาฯ

**๒. ปจฺจยปจฺจนียํ**

**๒. สงฺขฺยาวาโร**

**๓๙**. นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทฺวาทส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร นอญฺญมเญฺญ นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกเมฺม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมเคฺค เอกํ, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

**๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ**

**๔๐**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทฺวาทส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมเญฺญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส,

นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๔๑**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต…เป…. วิคเต อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปจฺจยวาโรฯ

## ๔. นิสฺสยวาโร

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโสฯ)

## ๕. สํสฏฺฐวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๔๒**. ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจยาทิ

**๔๓**. ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… อธิปติปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)… อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา… สหชาตปจฺจยา… อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเรชาตปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)… อาเสวนปจฺจยา(วิปาโกปิ ปฏิสนฺธิปิ นตฺถิ)… กมฺมปจฺจยา… วิปากปจฺจยา… อาหารปจฺจยา… อินฺทฺริยปจฺจยา… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา… สมฺปยุตฺตปจฺจยา… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๔๔**. เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ…เป…. อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### นเหตุปจฺจโย

**๔๕**. ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

### นอธิปติปจฺจโย

**๔๖**. ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ สํสฏฺฐา มหคฺคตา อธิปติ, วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อปฺปมาเณ ขเนฺธ สํสฏฺฐา อปฺปมาณา อธิปติฯ (๑)

### นปุเรชาตปจฺจโย

**๔๗**. ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

### นปจฺฉาชาต-นอาเสวนปจฺจยา

**๔๘**. ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – วิปากํ อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

## นกมฺมปจฺจโย

**๔๙**. ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ปริเตฺต ขเนฺธ สํสฏฺฐา ปริตฺตา เจตนาฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – มหคฺคเต ขเนฺธ สํสฏฺฐา มหคฺคตา เจตนาฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – กุสเล อปฺปมาเณ ขเนฺธ สํสฏฺฐา อปฺปมาณา เจตนาฯ (๑)

## นวิปากปจฺจโย

**๕๐**. ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา – กุสลํ อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

## นฌานปจฺจยาทิ

**๕๑**. ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ ปริโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา… นมคฺคปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มหคฺคโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อปฺปมาโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๕๒**. นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกเมฺม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เอกํ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ (เอวํ

คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

**๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ**

**๕๓**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ (เอวํ คณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

**๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ**

**๕๔**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ…เป.… อวิคเต เอก (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

สํสฏฺฐวาโรฯ

**๖. สมฺปยุตฺตวาโร**

(สมฺปยุตฺตวาโร สํสฏฺฐวารสทิโส)ฯ

**๗. ปญฺหาวาโร**

**๑. ปจฺจยานุโลมํ**

**๑. วิภงฺควาโร**

**เหตุปจฺจโย**

**๕๕**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ปริตฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

มหคฺคโต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย… ตีณิ (ปวตฺติปฏิสนฺธิ กาตพฺพา)ฯ

อปฺปมาโณ ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย… ตีณิฯ

**อารมฺมณปจฺจโย**

**๕๖**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, อริยา โคตฺรภุํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, โวทานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺ

ขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… ปริเตฺต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ …เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, เจโตปริยญาเณน ปริตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ ปริตฺตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส ยถากมฺมูปคญาณสฺส อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๕๗**. มหคฺคโต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – เจโตปริยญาเณน มหคฺคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ, อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส… อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ มหคฺคตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส ยถากมฺมูปคญาณสฺส อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฐมํ ฌานํ ปจฺจเวกฺขติ…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ จกฺขุํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ ปจฺจเวกฺขติ, อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, ยถากมฺมูปคญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขติฯ มหคฺคเต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. วิปฺปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

**๕๘**. อปฺปมาโณ ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – นิพฺพานํ มคฺคสฺส, ผลสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาโณ ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา เจโตปริยญาเณน อปฺปมาณจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, อปฺปมาณา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อธิปติปจฺจโย

**๕๙**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ เสกฺขา โคตฺรภุํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, โวทานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… ปริเตฺต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – ปริตฺตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มหคฺคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ปฐมํ ฌานํ ครุํ กตฺวา…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ…เป…. ทิพฺพํ จกฺขุํ…เป…. อนาคตํสญาณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ มหคฺคเต ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ… ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – มหคฺคตาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มหคฺคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๖๐**. อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – นิพฺพานํ มคฺคสฺส… ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อปฺปมาณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ **สหชาตาธิปติ** – อปฺปมาณาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อปฺปมาณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๖๑**. ปริโตฺต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปริตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… อาวชฺชนา ปริตฺตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปริตฺตํ จุติจิตฺตํ มหคฺคตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปริตฺตา ขนฺธา มหคฺคตสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฐมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ…เป…. ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ…เป…. อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมํ อนาคตํสญาณสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปริโตฺต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส… อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๖๒**. มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มหคฺคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคตํ จุติจิตฺตํ ปริตฺตสฺส อุปฺปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มหคฺคตํ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มหคฺคตา ขนฺธา ปริตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๖๓**. อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อปฺปมาณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มโคฺค ผลสฺส… ผลํ ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ผลํ ปริตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ผลํ มหคฺคตสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

(สมนนฺตรปจฺจยํ อนนฺตรปจฺจยสทิสํฯ)

**สหชาตปจฺจโย**

**๖๔**. ปริโตฺต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปริโตฺต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… ขนฺธา วตฺถุสฺส, วตฺถุ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย; เอกํ มหาภูตํ…เป.… อสญฺญสตฺตานํ…เป.…ฯ (๑)

ปริโตฺต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๖๕**. มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๓)

**๖๖**. อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาโณ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.…ฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาณา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาโณ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ (๓)

**๖๗**. ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาณา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.…ฯ (๒)

## อญฺญมญฺญปจฺจโย

**๖๘**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปริโตฺต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย; เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

ปริโตฺต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ (๒)

มหคฺคโต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ (๓)

อปฺปมาโณ ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาโณ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ (๑)

## นิสฺสยปจฺจโย

**๖๙**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – ปริโตฺต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป…. จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส… วตฺถุ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปริโตฺต ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – วตฺถุ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๗๐**. มหคฺคโต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

**๗๑**. อปฺปมาโณ ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาโณ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาณา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาโณ ธโมฺม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาโณ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ (๓)

ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาณา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาโณ เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๒)

ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺค

ตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๒)

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๗๒**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปริตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฎฺฐึ คณฺหาติ, ปริตฺตํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ… ราคํ…เป…. ปตฺถนํ… กายิกํ สุขํ…เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ…เป…. อุโปสถํ…เป…. วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ ปริตฺตา สทฺธา…เป…. ปญฺญา, ราโค…เป…. ปตฺถนา, กายิกํ สุขํ…เป…. เสนาสนํ ปริตฺตาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย , ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ กุสลากุสลํ กมฺมํ วิปากสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปาณาติปาโต ปาณาติปาตสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (จกฺกํ กาตพฺพํ)ฯ มาตุฆาติกมฺมํ มาตุฆาติกมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (จกฺกํ กาตพฺพํ กุสลตฺติกสทิสํ)ฯ (๑)

ปริโตฺต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปริตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ, สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ปริตฺตํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ… ราคํ…เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ, สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ปริตฺตา สทฺธา…เป…. เสนาสนํ มหคฺคตาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฐมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ…เป…. อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมํ…เป….ฯ (๒)

ปริโตฺต ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย ปริตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ, ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ปริตฺตํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ… ราคํ…เป…. ปตฺถนํ… กายิกํ สุขํ…เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ, ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ปริตฺตา สทฺธา…เป…. เสนาสนํ อปฺปมาณาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, มคฺคสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฐมสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ ปฐมสฺส มคฺคสฺส…เป…. จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๗๓**. มหคฺคโต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – มหคฺคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ, สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ มหคฺคตํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ, สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ มหคฺคตา สทฺธา…เป…. ปญฺญา มหคฺคตาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

ปฐมํ ฌานํ ทุติยสฺส ฌานสฺส…เป…. อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – มหคฺคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ, มหคฺคตํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ…เป…. มหคฺคตา สทฺธา…เป…. ปญฺญา ปริตฺตาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย…เป…. กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – มหคฺคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ, ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ ฯ มหคฺคตํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ, ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ มหคฺคตา สทฺธา…เป.… ปญฺญา อปฺปมาณาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย มคฺคสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๗๔**. อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อปฺปมาณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ, ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อปฺปมาณํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ, ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อปฺปมาณา สทฺธา…เป…. ปญฺญา อปฺปมาณาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฐโม มโคฺค ทุติยสฺส มคฺคสฺส…เป…. ตติโย มโคฺค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส… มโคฺค ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อปฺปมาณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ…เป…. อุโปสถกมฺมํ… วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติฯ อปฺปมาณํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ…เป…. อุโปสถกมฺมํ… วิปสฺสนํ… อปฺปมาณา สทฺธา…เป…. ปญฺญา ปริตฺตาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย…เป…. กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ผลสมาปตฺติ กายิกสฺส สุขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อริยา มคฺคํ อุปนิสฺสาย สงฺขาเร อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสนฺติ, มโคฺค อริยานํ อตฺถปฺปฏิสมฺภิทาย…เป…. ปฏิภานปฺปฏิสมฺภิทาย… ฐานาฐานโกสลฺลสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อปฺปมาณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ, สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, อปฺปมาณํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ, สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อปฺปมาณา สทฺธา…เป…. ปญฺญา มหคฺคตาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย, อริยา มคฺคํ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนํ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทนฺติ, อุปฺปนฺนํ สมาปชฺชนฺติฯ (๓)

## ปุเรชาตปจฺจโย

**๗๕**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต...เป.... วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ...เป.... โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ โสตํ...เป.... วตฺถุํ อนิจฺจโต...เป.... โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส...เป.... กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส... วตฺถุ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปริโตฺต ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## ปจฺฉาชาตปจฺจโย

**๗๖**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา ปริตฺตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา มหคฺคตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อปฺปมาณา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาเสวนปจฺจโย

**๗๗**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปริตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ...เป.... อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส, อนุโลมํ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฐมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ตเสฺสว [ปฐมสฺส ฌานสฺส (?)] อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย...เป.... เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ ตเสฺสว [เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส (?) อเญฺญสุ ติเกสุ โอโลเกตพฺพํ] อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ...เป.... อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมํ อนาคตํสญาณสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปริโตฺต ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มหคฺคโต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มหคฺคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ...เป.... อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## กมฺมปจฺจโย

**๗๘**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – ปริตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – ปริตฺตา เจตนา วิปากานํ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคโต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – มหคฺคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – มหคฺคตา เจตนา วิปากานํ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – มหคฺคตา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา เจตนา กฏตฺตารูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – มหคฺคตา เจตนา กฏตฺตารูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – มหคฺคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – มหคฺคตา เจตนา วิปากานํ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๗๙**. อปฺปมาโณ ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อปฺปมาณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อปฺปมาณา เจตนา วิปากานํ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาณา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ (๒)

อปฺปมาโณ ธโมฺม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## วิปากปจฺจโย

**๘๐**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก ปริโตฺต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคโต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… (ติโสฺส ปญฺหา, ปวตฺติปฏิสนฺธิ กาตพฺพา)ฯ (๓)

อปฺปมาโณ ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย… ตีณิ (ปวตฺติเมว)ฯ

## อาหารปจฺจยาทิ

**๘๑**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย… ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย… วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – ปริตฺตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – ปริตฺตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาตํ** – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปริโตฺต ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๘๒**. มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – มหคฺคตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. **ปจฺฉาชาตา** – มหคฺคตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อปฺปมาณา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อปฺปมาณา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ (๑)

## อตฺถิปจฺจโย

**๘๓**. ปริโตฺต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาโต** – ปริโตฺต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย; เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – ปริตฺตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาตํ** – ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปริโตฺต ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๘๔**. มหคฺคโต ธโมฺม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – มหคฺคตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – มหคฺคตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคโต ธโมฺม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคโต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๓)

**๘๕**. อปฺปมาโณ ธโมฺม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาโณ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธโมฺม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อปฺปมาณา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อปฺปมาณา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาโณ ธโมฺม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาโณ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ (๓)

**๘๖**. ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาตา** – อปฺปมาณา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อปฺปมาณา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อปฺปมาณา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – อปฺปมาโณ เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๒)

ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาตา** – มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ

อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – มหคฺคตา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – มหคฺคตา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาโต** – มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ…เป.… นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย… อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๘๗**. เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต เอกาทส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน จตฺตาริ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๘๘**. ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย… อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปริตฺโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย … อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

**๘๙**. อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๑)

ปริโตฺต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๒)

ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๑)

ปริโตฺต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๒)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๙๐**. นเหตุยา ปนฺนรส, นอารมฺมเณ ปนฺนรส, นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร ปนฺนรส, นสหชาเต ทฺวาทส, นอญฺญมญฺเญ ทฺวาทส, นนิสฺสเย ทฺวาทส, นอุปนิสฺสเย จุทฺทส, นปุเรชาเต จุทฺทส, นปจฺฉาชาเต ปนฺนรส, นอาเสวเน ปนฺนรส…เป…. นมเคฺค ปนฺนรส, นสมฺปยุเตฺต ทฺวาทส, นวิปฺปยุเตฺต ทส, โนอตฺถิยา ทส, โนนตฺถิยา ปนฺนรส, โนวิคเต ปนฺนรส, โนอวิคเต ทส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

## เหตุทุกํ

**๙๑**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต สตฺต…เป…. นมเคฺค สตฺต, นสมฺปยุเตฺต ตีณิ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

## นเหตุทุกํ

**๙๒**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต เอกาทส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน จตฺตาริ, กมฺเม สตฺต…เป…. มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต เตรสฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปริตฺตตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑**. ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มหคฺคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตารมฺมณํ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจยาทิ

**๒**. ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… อธิปติปจฺจยา (สํขิตฺตํ)… อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๓**. เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ…เป…. อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### นเหตุปจฺจโย

**๔**. ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา, วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ มหคฺคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา, วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจโย

**๕**. ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มหคฺคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## นปุเรชาตปจฺจยาทิ

**๖**. ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป มหคฺคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา (มหคฺคตารมฺมเณ ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)ฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา (นปจฺฉาชาตปจฺจยญฺจ นอาเสวนปจฺจยญฺจ นอธิปติสทิสํ)ฯ

## นกมฺมปจฺจโย

**๗**. ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ปริตฺตารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมณา เจตนาฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – มหคฺคตารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมณา เจตนาฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อปฺปมาณารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมณา เจตนาฯ (๑)

## นวิปากปจฺจยาทิ

๘. ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)… นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา…นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธา; อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ มหคฺคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย

๙. ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป มหคฺคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

๑๐. นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ…เป…. นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

๑๑. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

## นเหตุทุกํ

๑๒. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม ตีณิ, วิ

ปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มเคฺค เทฺว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

### ๒-๖. สหชาต-ปจฺจย-นิสฺสย-สํสฏฺฐ-สมฺปยุตฺตวาโร

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิโส)ฯ

### ๗. ปญฺหาวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑๓**. ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ปริตฺตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อปฺปมาณารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจโย

**๑๔**. ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, อริยา ปริตฺตารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติฯ ปริตฺตารมฺมเณ ปริเตฺต ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ปริตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ เจโตปริยญาเณน ปริตฺตารมฺมณปริตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ ปริตฺตารมฺมณา ปริตฺตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส , ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทิพฺพํ จกฺขุํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ ปจฺจเวกฺขติ, ปริตฺตารมฺมณํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ…เป.… ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป.… ยถากมฺมูปคญาณํ…เป.… อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขติฯ ปริตฺตารมฺมเณ มหคฺคเต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป.… วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ

อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ มหคฺคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ เจโตปริยญาเณน ปริตฺตารมฺมณมหคฺคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ ปริตฺตารมฺมณา มหคฺคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๑๕**. มหคฺคตารมฺมโณ ธโมฺม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – วิญฺญาณญฺจายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, มหคฺคตารมฺมณํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํเจฺจโตปริยญาณํ…เป…. ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป…. ยถากมฺมูปคญาณํ…เป…. อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขติฯ มหคฺคตารมฺมเณ มหคฺคเต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ มหคฺคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ เจโตปริยญาเณน มหคฺคตารมฺมณมหคฺคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ มหคฺคตารมฺมณา มหคฺคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส , ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธโมฺม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ปฐมชฺฌานปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขติ…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพจกฺขุปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพโสตธาตุปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขติ, อิทฺธิวิธญาณปจฺจเวกฺขณํ…เป…. เจโตปริยญาณปจฺจเวกฺขณํ…เป…. ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณปจฺจเวกฺขณํ…เป…. ยถากมฺมูปคญาณปจฺจเวกฺขณํ…เป…. อนาคตํสญาณปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขติ, อริยา มหคฺคตารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ มหคฺคตารมฺมเณ ปริเตฺต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ปริตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ เจโตปริยญาเณน มหคฺคตารมฺมณปริตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ มหคฺคตารมฺมณา ปริตฺตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส , อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๑๖**. อปฺปมาณารมฺมโณ ธโมฺม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติฯ เจโตปริยญาเณน อปฺปมาณารมฺมณอปฺปมาณจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ อปฺปมาณารมฺมณา อปฺปมาณา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธโมฺม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา โคตฺรภุํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, โวทานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, มคฺคปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขนฺติฯ อปฺปมาณารมฺมเณ ปริเตฺต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, เจโตปริยญาเณน อปฺปมาณารมฺมณปริตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ อปฺปมาณารมฺมณา ปริตฺตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส , ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธโมฺม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา อปฺปมาณารมฺมณํ เจโตปริยญาณํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขนฺติฯ เจโตปริยญาเณน อปฺปมาณารมฺมณมหคฺคตจิตฺตสมงฺคิสฺส

จิตฺตํ ชานนฺติฯ อปฺปมาณารมฺมณํ มหคฺคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อธิปติปจฺจโย

**๑๗**. ปริตฺตารมฺมโณ ธโมฺม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปริตฺตารมฺมเณ ปริเตฺต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ปริตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – ปริตฺตารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธโมฺม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทิพฺพํ จกฺขุํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ…เป…. ปริตฺตารมฺมณํ อิทฺธิวิธญาณํ…เป…. เจโตปริยญาณํ…เป…. ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป…. ยถากมฺมูปคญาณํ…เป…. อนาคตํสญาณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ ปริตฺตารมฺมเณ มหคฺคเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา มหคฺคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

**๑๘**. มหคฺคตารมฺมโณ ธโมฺม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – วิญฺญาณญฺจายตนํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ…เป…. มหคฺคตารมฺมณํ อิทฺธิวิธญาณํ…เป…. เจโตปริยญาณํ…เป…. ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป…. ยถากมฺมูปคญาณํ…เป…. อนาคตํสญาณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ มหคฺคตารมฺมเณ มหคฺคเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา มหคฺคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – มหคฺคตารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธโมฺม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ปฐมชฺฌานปจฺจเวกฺขณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ…เป…. อนาคตํสญาณปจฺจเวกฺขณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ มหคฺคตารมฺมเณ ปริเตฺต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ปริตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

**๑๙**. อปฺปมาณารมฺมโณ ธโมฺม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ **สหชาตาธิปติ** – อปฺปมาณารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธโมฺม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – เสกฺขา โคตฺรภุํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, โวทานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, มคฺคปจฺจเวกฺขณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลปจฺจเวกฺขณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานปจฺจเวกฺขณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – เสกฺขา อปฺปมาณารมฺมณํ เจโตปริยญาณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป…. อนาคตํสญาณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๓)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๒๐**. ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปริตฺตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปริตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปริตฺตารมฺมณํ จุติจิตฺตํ มหคฺคตารมฺมณสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปริตฺตารมฺมณํ ภวงฺคํ มหคฺคตารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปริตฺตารมฺมณา ขนฺธา มหคฺคตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปริตฺตารมฺมณํ ภวงฺคํ อปฺปมาณารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปริตฺตารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๒๑**. มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มหคฺคตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มหคฺคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคตารมฺมณํ จุติจิตฺตํ ปริตฺตารมฺมณสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มหคฺคตารมฺมณํ ภวงฺคํ ปริตฺตารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มหคฺคตารมฺมณา ขนฺธา ปริตฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคตารมฺมณํ ภวงฺคํ อปฺปมาณารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มหคฺคตารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา… นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๒๒**. อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อปฺปมาณารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อปฺปมาณารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส… มโคฺค ผลสฺส… ผลํ ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – มคฺคปจฺจเวกฺขณํ ปริตฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส… ผลปจฺจเวกฺขณํ ปริตฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส… นิพฺพานปจฺจเวกฺขณํ ปริตฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส… อปฺปมาณารมฺมณํ เจโตปริยญาณํ ปริตฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส… ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ ปริตฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐาน

สฺส… อนาคตํสญาณํ ปริตฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส… ผลํ ปริตฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – มคฺคปจฺจเวกฺขณํ มหคฺคตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส… ผลปจฺจเวกฺขณํ มหคฺคตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส… นิพฺพานปจฺจเวกฺขณํ มหคฺคตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส… ผลํ มหคฺคตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## สมนนฺตรปจฺจโย

**๒๓**. ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรสทิสํ)ฯ

## สหชาตปจฺจยาทิ

**๒๔**. ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย… นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ตีณิ (ปฏิจฺจวารสทิสา กาตพฺพา)ฯ

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๒๕**. ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปริตฺตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ…เป.… อุโปสถกมฺมํ…เป.… ปริตฺตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป.… อภิญฺญํ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปริตฺตารมฺมณํ สีลํ…เป.… ปญฺญํ… ราคํ โทสํ… โมหํ… มานํ… ทิฏฺฐึ… ปตฺถนํ… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ…เป.… อุโปสถกมฺมํ…เป.… ปริตฺตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป.… อภิญฺญํ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, ปาณํ หนติ…เป.… สงฺฆํ ภินฺทติฯ ปริตฺตารมฺมณา สทฺธา…เป.… ปญฺญา, ราโค…เป.… ปตฺถนา, กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… ปริตฺตารมฺมณาย สทฺธาย…เป.… ปญฺญาย ราคสฺส…เป.… ปตฺถนาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปริตฺตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป.… อภิญฺญํ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ , มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปริตฺตารมฺมณํ สีลํ…เป.… ปญฺญํ… ราคํ…เป.… ปตฺถนํ… กายิกํ สุขํ, กายิกํ ทุกฺขํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป.… อภิญฺญํ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ ปริตฺตารมฺมณา สทฺธา…เป.… กายิกํ สุขํ, กายิกํ ทุกฺขํ, มหคฺคตารมฺมณาย สทฺธาย…เป.… ปญฺญาย ราคสฺส…เป.… ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป.…**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปริตฺตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ , มคฺคํ…เป.… อภิญฺญํ…เป.… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ปริตฺตารมฺมณํ สีลํ…เป.… ปญฺญํ, ราคํ…เป.… กายิกํ สุขํ, กายิกํ ทุกฺขํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณา

รมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ… อภิญฺญํ… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ปริตฺตารมฺมณา สทฺธา…เป…. กายิกํ สุขํ, กายิกํ ทุกฺขํ อปฺปมาณารมฺมณาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๒๖**. มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – มหคฺคตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ… อภิญฺญํ… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ มหคฺคตารมฺมณํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ, ราคํ…เป.… ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ…เป…. ทิฏฺฐึ คณฺหาติ ฯ มหคฺคตารมฺมณา สทฺธา…เป…. ปญฺญา, ราโค…เป…. ปตฺถนา มหคฺคตารมฺมณาย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – มหคฺคตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, ปริตฺตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ… อภิญฺญํ… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ มหคฺคตารมฺมณํ สีลํ…เป…. ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ มหคฺคตารมฺมณา สทฺธา…เป…. ปตฺถนา ปริตฺตารมฺมณาย สทฺธาย…เป…. ปตฺถนาย กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – มหคฺคตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ… อภิญฺญํ… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ มหคฺคตารมฺมณํ สีลํ…เป…. ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ มหคฺคตารมฺมณา สทฺธา…เป…. ปตฺถนา อปฺปมาณารมฺมณาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (๓)

**๒๗**. อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย** , **ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อปฺปมาณารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ… อภิญฺญํ… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อปฺปมาณารมฺมณํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติฯ มคฺคํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ อปฺปมาณารมฺมณา สทฺธา…เป…. ปญฺญา อปฺปมาณารมฺมณาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย มคฺคสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อปฺปมาณารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, ปริตฺตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ… อภิญฺญํ… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อปฺปมาณารมฺมณํ สีลํ…เป.… ปญฺญํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อปฺปมาณารมฺมณา สทฺธา…เป…. ปญฺญา ปริตฺตารมฺมณาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อปฺปมาณารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ... อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อปฺปมาณารมฺมณํ สีลํ...เป.... ปญฺญํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ... อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ อปฺปมาณารมฺมณา สทฺธา...เป.... ปญฺญา มหคฺคตารมฺมณาย สทฺธาย...เป.... ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อาเสวนปจฺจโย

**๒๘**. ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปริตฺตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปริตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปริตฺตารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๒๙**. มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มหคฺคตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มหคฺคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – มหคฺคตารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๓๐**. อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อปฺปมาณารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อปฺปมาณารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## กมฺมปจฺจโย

**๓๑**. ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – ปริตฺตารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป....ฯ **นานากฺขณิกา** – ปริตฺตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปริตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – มหคฺคตารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ...เป....ฯ **นานากฺขณิกา** – มหคฺคตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ มหคฺคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – มหคฺคตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปริตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๓๒**. อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อปฺปมาณารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อปฺปมาณารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อปฺปมาณารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อปฺปมาณารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปริตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## วิปากปจฺจยาทิ

**๓๓**. ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย… อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย… ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจย… อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… วิคตปจฺจเยน ปจฺจย… อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๓๔**. เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สมฺปยุเตฺต อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๓๕**. ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๖**. มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๗**. อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๓๘**. นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร นว, นสมนนฺตเร นว, นสหชาเต นว, นอญฺญมญฺเญ นว , นนิสฺสเย นว, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว…เป…. นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต นว, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนอตฺถิยา นว, โนนตฺถิยา นว, โนวิคเต นว, โนอวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

## นเหตุทุกํ

**๓๙**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน ตีณิ…เป…. นมคฺเค นวิปฺปยุตฺเต โนนตฺถิยา โนวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

## เหตุทุกํ

**๔๐**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก ตีณิ…เป…. สมฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปญฺหาวาโรฯ

ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๑๔. หีนตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑**. หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – หีนํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – หีเน ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ หีโน จ มชฺฌิโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – หีนํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

**๒**. มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มชฺฌิมํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

**๓**. ปณีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา… ตีณิฯ

**๔**. มชฺฌิมญฺจ ปณีตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปณีเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

**๕**. หีนญฺจ มชฺฌิมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – หีเน ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

(หีนตฺติกํ สํกิลิฏฺฐตฺติกสทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ ปริปุณฺณํฯ)

หีนตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๑. วิภงฺควาโร

#### เหตุปจฺจโย

**๑**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

**๒**. สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา… ตีณิฯ

**๓**. อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ, เทฺว ขนฺเธ…เป…. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. เทฺว มหาภูตา,ฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

**๔**. มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สมฺมตฺตนิยเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๑)

#### อารมฺมณปจฺจโย

**๕**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – สมฺมตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…

เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.… วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา (สเพฺพ ปจฺจยา อิมินา การเณน วิตฺถาเรตพฺพาฯ สํขิตฺตํ)ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๖**. เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ , สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก เอกํ, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

**๗**. อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.… อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป.… พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.… วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

## นอารมฺมณปจฺจโย

**๘**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ (สํขิตฺตํ)ฯ

## นอธิปติปจฺจโย

**๙**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยตาธิปติฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – สมฺมตฺตนิยเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยตาธิปติฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ…เป.… อสญฺญสตฺตานํ…เป.…ฯ (๑)

## นอนนฺตรปจฺจโย

๑๐. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา (สํขิตฺตํ, สพฺพานิ ปจฺจยานิ วิตฺถาเรตพฺพานิ)ฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

๑๑. นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ตีณิ, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ฉ, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

## เหตุทุกํ

๑๒. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ตีณิ, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอญฺญมญฺเญ นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ฉ, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

## นเหตุทุกํ

๑๓. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกํ…เป. … วิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

## ๒. สหชาตวาโร

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโสฯ)

## ๓. ปจฺจยวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๑๔**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา… ตีณิฯ

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา… ตีณิฯ

**๑๕**. อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา อนิยตา ขนฺธาฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธาฯ (๒)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธาฯ (๓)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๔)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๕)

**๑๖**. มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๒)

มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ (๓)

สมฺมตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา (ตีณิ ปญฺหา, มิจฺฉตฺตสทิสํ)ฯ

## อารมฺมณปจฺจยาทิ

**๑๗**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… (สํขิตฺตํ, กุสลตฺติเก ปจฺจยวารสทิสํ วิภชิตพฺพํ)… อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๑๘**. เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน สตฺต, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย สตฺตรส, ฌาเน สตฺตรส, มคฺเค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต สตฺต, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๑. วิภงฺควาโร

### นเหตุปจฺจโย

**๑๙**. อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป…. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํฯ วตฺถุํ ปจฺจยา อเหตุกา อนิยตา ขนฺธาฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

### นอารมฺมณปจฺจโย

**๒๐**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ (กุสลตฺติกสทิสํ, ปญฺจ กาตพฺพา)ฯ

### นอธิปติปจฺจโย

**๒๑**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยตาธิปติฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – สมฺมตฺตนิยเต ขนฺเธ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยตาธิปติฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ …เป…. อสญฺญสตฺตานํ…เป…. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํฯ วตฺถุํ ปจฺจยา อนิยตา ขนฺธาฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยตาธิปติฯ (๒)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – วตฺถุํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยตาธิปติฯ (๓)

มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยตาธิปติฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – สมฺมตฺตนิยเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยตาธิปติฯ (๑)

## นอนนฺตรปจฺจยาทิ

**๒๒**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา…เป…. โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๒๓**. นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมเญฺญ ปญฺจ , นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ฉ, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน ปญฺจ, นกเมฺม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย นฌาเน นมเคฺค เอกํ, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต เทฺว, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

## เหตุทุกํ

**๒๔**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร นอญฺญมเญฺญ นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ฉ, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน ปญฺจ, นกเมฺม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุเตฺต ปญฺจ, นวิปฺปยุเตฺต เทฺว, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

## นเหตุทุกํ

**๒๕**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ (สํขิตฺตํ), อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปจฺจยวาโรฯ

## ๔. นิสฺสยวาโร

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโส)ฯ

## ๕. สํสฏฺฐวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๑. วิภงฺควาโร

#### เหตุปจฺจโย

**๒๖**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – สมฺมตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

#### อารมฺมณปจฺจยาทิ

**๒๗**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา…เป.… อวิคตปจฺจยาฯ

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๒๘**. เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ…เป…. กเมฺม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ…เป.… อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

### ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๑. วิภงฺควาโร

#### นเหตุปจฺจโย

**๒๙**. อนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

#### นอธิปติปจฺจโย

**๓๐**. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มิจฺฉตฺตนิยเต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ มิจฺฉตฺตนิยตาธิปติฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – สมฺมตฺตนิยเต ขเนฺธ สํสโฏฺฐ สมฺมตฺตนิยตาธิปติฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ(๑)

## นปุเรชาตปจฺจยาทิ

**๓๑**. สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป สมฺมตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา (ปริปุณฺณํ)ฯ

## นอาเสวนปจฺจยาทิ

**๓๒**. อนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา, นวิปากปจฺจยา (สํขิตฺตํ)ฯ

อนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณํ…เป…. นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ อนิยตํ…เป….ฯ

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป สมฺมตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ สํสโฏฺฐ อนิยโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๓๓**. นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต เทฺว, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน เอกํ, นกเมฺม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค เอกํ, นวิปฺปยุเตฺต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๓๔**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต เทฺว, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน เอกํ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๓๕**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ (สํขิตฺตํ), อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

สํสฏฺฐวาโรฯ

## ๖. สมฺปยุตฺตวาโร

(สมฺปยุตฺตวาโร สํสฏฺฐวารสทิโส)ฯ

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๓๖**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – มิจฺฉตฺตนิยตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – มิจฺฉตฺตนิยตา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – มิจฺฉตฺตนิยตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย… ตีณิฯ

อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิยตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจโย

**๓๗**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มิจฺฉตฺตนิยเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ มิจฺฉตฺตนิยเต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป.… วิปสฺสนฺติฯ เจโตปริยญาเณน มิจฺฉตฺตนิยตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชาน

นฺติฯ มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติฯ เจโตปริยญาเณน สมฺมตฺตนิยตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติฯ สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส , อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๓๘**. อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขติ, อริยา ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, ผลสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อริยา อนิยเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติฯ ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… อนิยเต ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ อนิยโต ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, เจโตปริยญาเณน อนิยตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ, อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส…เป…. อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนิยตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – รูปชีวิตินฺทฺริยํ มาตุฆาติกมฺมสฺส… ปิตุฆาติกมฺมสฺส… อรหนฺตฆาติกมฺมสฺส… รุหิรุปฺปาทกมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ยํ วตฺถุํ ปรามสนฺตสฺส มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ, ตํ วตฺถุ มิจฺฉตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – นิพฺพานํ มคฺคสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อธิปติปจฺจโย

**๓๙**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มิจฺฉตฺตนิยตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มิจฺฉตฺตนิยตาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มิจฺฉตฺตนิยตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๔๐**. สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – สมฺมตฺตนิยตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ **สหชาตาธิปติ** – สมฺมตฺตนิยตาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – สมฺมตฺตนิยตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๔๑**. อนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา…เป…. อริยา ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ…เป…. อนิยเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา อนิยโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – อนิยตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – นิพฺพานํ มคฺคสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๔๒**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – มโคฺค ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อนิยตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อนิยตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… ผลํ ผลสฺส… อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา… นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๔๓**. อนิยโต ธโมฺม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิยตํ โทมนสฺสํ มิจฺฉตฺตนิยตสฺส โทมนสฺสสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิ นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## สมนนฺตรปจฺจยาทิ

**๔๔**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรสทิสํ) … สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย (ปฏิจฺจวารสทิสํ, นว ปญฺหา)… อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย (ปฏิจฺจวารสทิสํ, ติโสฺส ปญฺหา)… นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (กุสลตฺติกสทิสา, เตรส ปญฺหา)ฯ

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๔๕**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – มาตุฆาติกมฺมํ มาตุฆาติกมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มาตุฆาติกมฺมํ…เป…. ปิตุฆาติกมฺมํ…เป…. อรหนฺตฆาติกมฺมํ…เป…. รุหิรุปฺปาทกมฺมํ…เป…. สงฺฆเภทกมฺมํ…เป…. นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (จกฺกํ กาตพฺพํ)ฯ นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิ นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิ มาตุฆาติกมฺมสฺส…เป…. สงฺฆเภทกมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา ตสฺส ปฏิฆาตตฺถาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติฯ ปิตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา…เป…. อรหนฺตํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา…เป…. ทุฏฺเฐน จิตฺเตน ตถาคตสฺส โลหิตํ อุปฺปาเทตฺวา…เป…. สงฺฆํ ภินฺทิตฺวา ตสฺส ปฏิฆาตตฺถาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติฯ (๒)

**๔๖**. สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อริยา มคฺคํ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนํ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทนฺติ, อุปฺปนฺนํ สมาปชฺชนฺติ, สงฺขาเร อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติฯ มคฺโค อริยานํ อตฺถปฺปฏิสมฺภิทาย…เป…. ฐานาฐานโกสลฺลสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ มคฺโค ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๔๗**. อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อนิยตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ…เป…. ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ… อภิญฺญํ… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ อนิยตํ สีลํ… สุตํ… จาคํ… ปญฺญํ… ราคํ…เป…. ปตฺถนํ… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. นิคมฆาตํ กโรติฯ อนิยตา สทฺธา…เป…. ปญฺญา, ราโค…เป…. เสนาสนํ อนิยตาย สทฺธาย…เป…. กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฐมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ตเสฺสว…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ ตเสฺสว…เป…. ปฐมํ ฌานํ ทุติยสฺส ฌานสฺส…เป…. อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส…เป…. ปาณาติปาโต ปาณาติปาตสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (จกฺกํ กาตพฺพํ)ฯ (๑)

อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อนิยตํ ราคํ อุปนิสฺสาย มาตรํ ชีวิตา โวโรเปติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ อนิยตํ โทสํ…เป…. ปตฺถนํ… กายิกํ สุขํ…เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย มาตรํ ชีวิตา โวโรเปติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ อนิยโต ราโค…เป…. เสนาสนํ มาตุฆาติกมฺมสฺส… ปิตุฆาติกมฺมสฺส… อรหนฺตฆาติกมฺมสฺส… รุหิรุปฺปาทกมฺมสฺส… สงฺฆเภทกมฺมสฺส… นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปฐมสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ ปฐมสฺส มคฺคสฺส…เป…. จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## ปุเรชาตปจฺจโย

**๔๘**. อนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ อนิยโต ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส… วตฺถุ อนิยตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิยโต ธโมฺม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – รูปชีวิตินฺทฺริยํ มาตุฆาติกมฺมสฺส… ปิตุฆาติกมฺมสฺส… อรหนฺตฆาติกมฺมสฺส… รุหิรุปฺปาทกมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ มิจฺฉตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ สมฺมตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## ปจฺฉาชาตปจฺจโย

**๔๙**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺฉาชาตา สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาเสวนปจฺจโย

**๕๐**. อนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อนิยตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อนิยตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิยโต ธโมฺม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิยตํ โทมนสฺสํ มิจฺฉตฺตนิยตสฺส โทมนสฺสสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิ นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## กมฺมปจฺจโย

**๕๑**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – มิจฺฉตฺตนิยตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – มิจฺฉตฺตนิยตา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – มิจฺฉตฺตนิยตา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – มิจฺฉตฺตนิยตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๕๒**. สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สมฺมตฺตนิยตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – สมฺมตฺตนิยตา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – สมฺมตฺตนิยตา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สมฺมตฺตนิยตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อนิยตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ **นานากฺขณิกา** – อนิยตา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## วิปากปจฺจโย

**๕๓**. อนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก อนิยโต เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป….ฯ

## อาหารปจฺจยาทิ

**๕๔**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย… ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๕๕**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อนิยตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส… วตฺถุ อนิยตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ มิจฺฉตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ สมฺมตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อตฺถิปจฺจโย

**๕๖**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – มิจฺฉตฺตนิยโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – มิจฺฉตฺตนิยโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป….ฯ (๓)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. (ติสฺส ปญฺหา)ฯ

อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาโต** – อนิยโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐาน

านญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส… วตฺถุ อนิยตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิยโต ธโมฺม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – รูปชีวิตินฺทฺริยํ มาตุฆาติกมฺมสฺส…เป…. รุหิรุปฺปาทกมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ มิจฺฉตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ สมฺมตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๕๗**. มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ สหชาโต – มิจฺฉตฺตนิยโต เอโก ขโนฺธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา จ…เป….ฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาตา** – มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สมฺมตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… (เทฺว ปญฺหา มิจฺฉตฺตนิยตสทิสา)ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๕๘**. เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา อฏฺฐ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กเมฺม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มเคฺค สตฺต, สมฺปยุเตฺต ตีณิ, วิปฺปยุเตฺต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา ปญฺจ, วิคเต ปญฺจ, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

**๕๙**. มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธโมฺม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

สมฺมตฺตนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๖๐**. อนิยโต ธโมฺม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิยโต ธโมฺม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิยโต ธโมฺม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อนิยตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๒)

สมฺมตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อนิยตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ (๒)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๖๑**. นเหตุยา เตรส, นอารมฺมเณ นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร เตรส, นสหชาเต นว, นอญฺญมญฺเญ นว, นนิสฺสเย นว, นอุปนิสฺสเย เตรส, นปุเรชาเต เอกาทส, นปจฺฉาชาเต

เตรส, นอาเสวเน เตรส, นกเมฺม นวิปาเก นอาหาเร เตรส…เป…. นมเคฺค เตรส, นสมฺปยุเตฺต นว, นวิปฺปยุเตฺต สตฺต, โนอตฺถิยา สตฺต, โนนตฺถิยา เตรส, โนวิคเต เตรส, โนอวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

## เหตุทุกํ

**๖๒**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย สตฺต…เป…. นมเคฺค สตฺต, นสมฺปยุเตฺต ตีณิ, นวิปฺปยุเตฺต ตีณิ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

## นเหตุทุกํ

**๖๓**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา อฏฺฐ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ , สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กเมฺม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สตฺต, สมฺปยุเตฺต ตีณิ, วิปฺปยุเตฺต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา ปญฺจ, วิคเต ปญฺจ, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑**. มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา, ตโย ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธฯ เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

**๒**. มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – มคฺคเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

**๓**. มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๔)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๕)

**๔**. มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

**๕**. มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

## อารมฺมณปจฺจยาทิ

**๖**. มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา… อธิปติปจฺจยา… อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา… สหชาตปจฺจยา… อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเรชาตปจฺจยา… อาเสวนปจฺจยา… กมฺมปจฺจยา… อาหารปจฺจยา… อินฺทฺริยปจฺจยา… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา… สมฺปยุตฺตปจฺจยา… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๗**. เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ อธิปติยา อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กมฺเม อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สมฺปยุตฺเต วิปฺปยุตฺเต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๑. วิภงฺควาโร

#### นเหตุปจฺจโย

**๘**. มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

#### นอธิปติปจฺจโย

**๙**. มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

**๑๐**. มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกาธิปติฯ (๑)

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ อธิปติฯ (๒)

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคเหตุเก ขเนฺธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติฯ (๓)

**๑๑**. มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคาธิปตี ขเนฺธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ อธิปติฯ มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคาธิปตี ขเนฺธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก อธิปติฯ (๓)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๔)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคาธิปตี ขเนฺธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติฯ (๕)

**๑๒**. มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

**๑๓**. มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคเหตุเก จ มคฺคาธิปตี จ ขเนฺธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก อธิปติฯ (๑)

มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคเหตุเก จ มคฺคาธิปตี จ ขเนฺธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ อธิปติฯ (๒)

มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา – มคฺคเหตุเก จ มคฺคาธิปตี จ ขเนฺธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติฯ (๓)

## นปุเรชาตปจฺจยาทิ

**๑๔**. มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา… นปจฺฉาชาตปจฺจยา (ปริปุณฺณา เทฺวปิ)ฯ

## นอาเสวนปจฺจโย

**๑๕**. มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา – มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๓)

**๑๖**. มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา – มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

**๑๗**. มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา – มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๒)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา – มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๓)

## นกมฺมปจฺจโย

**๑๘**. มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – มคฺคารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา เจตนาฯ (๑)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – มคฺคารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ เจตนาฯ (๒)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นกมฺมปจฺจยา – มคฺคารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปติ จ เจตนาฯ (๓)

**๑๙**. มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – มคฺคเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา เจตนาฯ (๑)

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – มคฺคเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ เจตนาฯ (๒)

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นกมฺมปจฺจยา – มคฺคเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ เจตนาฯ (๓)

**๒๐**. มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – มคฺคาธิปตี ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ เจตนา (ปญฺจ ปญฺหา)ฯ

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา (ปฐมฆฏเน ตีณิ)ฯ

มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา (ทุติยฆฏเน ตีณิ ปญฺหา)ฯ

## นวิปากปจฺจโย

**๒๑**. มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปริปุณฺณํ)ฯ

## นมคฺคปจฺจโย

**๒๒**. มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

## นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๒๓**. มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา (ปริปุณฺณํ, อรูปนฺติ นิยาเมตพฺพํ)ฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๒๔**. นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา สตฺตรส, นปุเรชาเต สตฺตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน นว, นกเมฺม สตฺตรส, นวิปาเก สตฺตรส, นมเคฺค เอกํ, นวิปฺปยุเตฺต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

## เหตุทุกํ

**๒๕**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา สตฺตรส, นปุเรชาเต สตฺตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน นว, นกเมฺม สตฺตรส, นวิปาเก นวิปฺปยุเตฺต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

## นเหตุทุกํ

**๒๖**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ…เป…. ฌาเน สมฺปยุเตฺต วิปฺปยุเตฺต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจยานุโลมํฯ

## ๒-๖. สหชาต-ปจฺจย-นิสฺสย-สํสฏฺฐ-สมฺปยุตฺตวาโร

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิโสฯ)

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๒๗**. มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – มคฺคารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – มคฺคารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย (อิมินา การเณน สตฺตรส ปญฺหา กาตพฺพา)ฯ

### อารมฺมณปจฺจโย

**๒๘**. มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, เจโตปริยญาเณน มคฺคเหตุกจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, มคฺคเหตุกา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๒)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๓)

**๒๙**. มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๑)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, เจโตปริยญาเณน มคฺคาธิปติจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, มคฺคาธิปตี ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๓)

**๓๐**. มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, เจโตปริยญาเณน มคฺคเหตุกมคฺคาธิปติจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๒)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๓)

## อธิปติปจฺจโย

**๓๑**. มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๒**. มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคเหตุกาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๒)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคเหตุกาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๔)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคเหตุกาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคเหตุกานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๓๓**. มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคาธิปติ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคาธิปติ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคาธิปติ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคเหตุกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคาธิปติ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคาธิปติ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาเหตุกานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๓๔**. มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๕**. มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๑)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตี จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคเหตุกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตี จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๔)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตี จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคเหตุกานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๓๖**. มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อาวชฺชนา มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อาวชฺชนา มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อาวชฺชนา มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๗**. มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มคฺคาธิปตี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มคฺคาธิปตี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มคฺคาธิปตี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๘**. มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## สมนนฺตรปจฺจยาทิ

**๓๙**. มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. (อนนฺตรสทิสํ) สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย… นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… (ตีสุปิ สตฺตรส ปญฺหา กาตพฺพา)ฯ

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๔๐**. มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๔๑**. มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณูปนิสฺสโย** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๒)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส…เป…. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณูปนิสฺสโย** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๔)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส…เป…. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๔๒**. มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….** ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส…เป…. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย; ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย** , **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส…เป…. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส…เป…. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๔๓**. มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๔๔**. มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณูปนิสฺสโย** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๑)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส…เป…. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย...เป....**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส…เป…. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ (๓)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณูปนิสฺสโย** – อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ (๔)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – ปฐโม มโคฺค ทุติยสฺส มคฺคสฺส…เป…. ตติโย มโคฺค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

## อาเสวนปจฺจโย

**๔๕**. มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรสทิสํฯ นว ปญฺหา กาตพฺพา, อาวชฺชนา น กาตพฺพา)ฯ

## กมฺมปจฺจยาทิ

**๔๖**. มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา…เป…. (นานากฺขณิกา นตฺถิ, สตฺตรส ปญฺหา กาตพฺพา)ฯ

## อาหารปจฺจยาทิ

**๔๗**. มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย… ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย… อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย (อิเม สตฺต ปจฺจยา สตฺตรส ปญฺหา เหตุสทิสา)… นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรสทิสา)… อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย (สตฺตรส ปญฺหา)ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๔๘**. เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกวีส, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺตรส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, อาเสวเน นว, กเมฺม สตฺตรส, อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สมฺปยุเตฺต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๔๙**. มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคารมฺมโณ ธโมฺม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๕๐**. มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๕๑**. มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

**๕๒**. มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๕๓**. มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๕๔**. นเหตุยา เอกวีส, นอารมฺมเณ สตฺตรส (นอารมฺมเณ คหิเต ปกตารมฺมณมฺปิ อุปนิสฺสยารมฺมณมฺปิ เทฺวปิ ฉิชฺชนฺติ), นอธิปติยา เอกวีส, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นสหชาเต นอญฺญมเญฺญ นนิสฺสเย นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกเมฺม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมเคฺค นสมฺปยุเตฺต นวิปฺปยุเตฺต โนอตฺถิยา โนนตฺถิยา โนวิคเต โนอวิคเต เอกวีส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๕๕**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺตรส, นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกเมฺม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมเคฺค นวิปฺปยุเตฺต โนนตฺถิยา โนวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

### นเหตุทุกํ

**๕๖**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกวีส, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมเญฺญ สตฺตรส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, อาเสวเน นว, กเมฺม สตฺตรส, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สมฺปยุเตฺต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

# ปจฺจนียานุโลมํฯ

## มคฺคารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ

## ๗. ปญฺหาวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๑. วิภงฺควาโร

#### เหตุปจฺจโย

**๑**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อุปฺปนฺนา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปนฺนา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

#### อารมฺมณปจฺจโย

**๒**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อุปฺปนฺนํ จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา…เป.… อุทฺธจฺจํ…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อุปฺปนฺนํ โสตํ… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ… อุปฺปเนฺน ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส …เป.… โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป.… อุปฺปนฺนา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๓**. อนุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อนุปฺปเนฺน รูเป… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… อนุปฺปเนฺน ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อนุปฺปนฺนา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๔**. อุปฺปาที ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อุปฺปาทิํ จกฺขุํ…เป.… กายํ… รูเป… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ… อุปฺปาที ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อุปฺปาที ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

#### อธิปติปจฺจโย

**๕**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อุปฺปนฺนํ จกฺขุํ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ อุปฺปนฺนํ โสตํ… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ… อุปฺปเนฺน ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ…เป.…ฯ **สหชาตาธิปติ** – อุปฺปนฺนา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อนุปฺปเนฺน รูเป… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… อนุปฺปเนฺน ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๑)

อุปฺปาที ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อุปฺปาทึ จกฺขุํ…เป…. กายํ… รูเป…เป…. โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ… อุปฺปาที ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๑)

## สหชาตปจฺจโย

**๖**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อุปฺปโนฺน เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปโนฺน เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว มหาภูตา…เป…. มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป…. เทฺว มหาภูตา…เป…. มหาภูตา กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อญฺญมญฺญปจฺจโย

**๗**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย – อุปฺปโนฺน เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปโนฺน เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เทฺว ขนฺธา…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว มหาภูตา…เป….ฯ (๑)

## นิสฺสยปจฺจโย

**๘**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – อุปฺปโนฺน เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส…เป…. วตฺถุ ขนฺธานํ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป…. มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ อุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๙**. อุปฺปโนฺน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….** ปกตูปนิสฺสโย – อุปฺปนฺนํ อุตุํ อุปนิสฺสาย ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป…. มคฺคํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ อุปฺปนฺนํ โภชนํ…เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ฌานํ อุปฺปาเทติ วิปสฺสนํ…เป…. มคฺคํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ อุปฺปนฺนํ อุตุ… โภชนํ… เสนาสนํ อุปฺปนฺนาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อนุปฺปนฺนํ วณฺณสมฺปทํ ปตฺถยมาโน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติฯ อนุปฺปนฺนํ สทฺทสมฺปทํ… คนฺธสมฺปทํ… รสสมฺปทํ… โผฏฺฐพฺพสมฺปทํ… อนุปฺปเนฺน ขเนฺธ ปตฺถยมาโน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติฯ อนุปฺปนฺนา วณฺณสมฺปทา…เป…. อนุปฺปนฺนา ขนฺธา อุปฺปนฺนาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อุปฺปาที ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อุปฺปาทึ จกฺขุสมฺปทํ ปตฺถยมาโน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติฯ อุปฺปาทึ โสตสมฺปทํ…เป…. กายสมฺปทํ…เป…. วณฺณสมฺปทํ … คนฺธสมฺปทํ… รสสมฺปทํ… โผฏฺฐพฺพสมฺปทํ… อุปฺปาที ขเนฺธ ปตฺถยมาโน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติฯ อุปฺปาที จกฺขุสมฺปทา…เป…. กายสมฺปทา… วณฺณสมฺปทา…เป…. โผฏฺฐพฺพสมฺปทา… อุปฺปาที ขนฺธา อุปฺปนฺนาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ปุเรชาตปจฺจโย

**๑๐**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป.… โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ อุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ปจฺฉาชาตปจฺจโย

**๑๑**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อุปฺปนฺนา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## กมฺมปจฺจโย

**๑๒**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – อุปฺปนฺนา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺ

ปนฺนา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## วิปากปจฺจโย

**๑๓**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก อุปฺปโนฺน เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปโนฺน เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาหารปจฺจโย

**๑๔**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อุปฺปนฺนา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโร อิมสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อินฺทฺริยปจฺจโย

**๑๕**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – อุปฺปนฺนา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. จกฺขุนฺทฺริยํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายินฺทฺริยํ กายวิญฺญาณสฺส…เป.… รูปชีวิตินฺทฺริยํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ฌานปจฺจยาทิ

**๑๖**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย… วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อุปฺปนฺนา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปนฺนา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส, วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส …เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส… วตฺถุ อุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อุปฺปนฺนา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อตฺถิปจฺจโย

**๑๗**. อุปฺปโนฺน ธโมฺม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาโต** – อุปฺปโนฺน เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ อนิจฺจโต…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ อุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อุปฺปนฺนา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

**กพฬีการโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อวิคตปจฺจโย

**๑๘**. อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๑๙**. เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, สหชาเต เอกํ, อญฺญมญฺเญ เอกํ, นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต เอกํ, ปจฺฉาชาเต กมฺเม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สมฺปยุตฺเต วิปฺปยุตฺเต อตฺถิยา อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๒๐**. อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย, อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อุปฺปาที ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๒๑**. นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ…เป…. นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โน อตฺถิยา เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ, โนอวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๒๒**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกํ…เป…. โนนตฺถิยา โนวิคเต เอกํฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจนียานุโลมํ

**๒๓**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, สหชาเต เอกํ, อญฺญมญฺญ เอกํ, นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต เอกํ, ปจฺฉาชาเต เอกํ, กมฺม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มเคฺค สมฺปยุเตฺต วิปฺปยุเตฺต อตฺถิยา อวิคเต เอกํฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

อุปฺปนฺนตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๑๘. อตีตตฺติกํ

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

๑. ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺจุปฺปนฺนา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจโย

๒. อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ…เป.… ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติฯ อตีตํ จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อตีตํ โสตํ…เป.… ฆานํ… ชิวฺหํ… กายํ… รูเป… สทฺเท… คนฺเธ… รเส… โผฏฺฐพฺเพ… วตฺถุํ… อตีเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ , อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา… อุทฺธจฺจํ… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อตีตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

๓. อนาคโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อนาคตํ จกฺขุํ…เป.… วตฺถุํ… อนาคเต ขนฺเธ อนิจฺจโต…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อนาคตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺจุปฺปนฺนํ จกฺขุํ…เป.… กายํ… รูเป… สทฺเท… คนฺเธ… รเส… โผฏฺฐพฺเพ… วตฺถุํ… ปจฺจุปฺปนฺเน ขนฺเธ อนิจฺจโต…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป.… โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป.… ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

### อธิปติปจฺจโย

๔. อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา…เป…. ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ อตีตํ จกฺขุํ…เป…. กายํ… รูเป… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… วตฺถุํ… อตีเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๑) อนาคโต ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อนาคตํ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… อนาคเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๑)

ปจฺจุปฺปโนฺน ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ปจฺจุปฺปนฺนํ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… ปจฺจุปฺปเนฺน ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – ปจฺจุปฺปนฺนาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อนนฺตรปจฺจโย

๕. อตีโต ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อตีตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปจฺจุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส… มโคฺค ผลสฺส… ผลํ ผลสฺส… อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา… นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## สมนนฺตรปจฺจโย

๖. อตีโต ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรสทิสํ)ฯ (๑)

## สหชาตปจฺจยาทิ

๗. ปจฺจุปฺปโนฺน ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย… นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (สํขิตฺตํ)ฯ (๑)

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

๘. อตีโต ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อตีตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ… มคฺคํ… อภิญฺญํ… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ อตีตํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ… ราคํ…เป…. ปตฺถนํ… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ อตีตา สทฺธา…เป.… ปญฺญา, ราโค…เป…. ปตฺถนา, กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… ปจฺจุปฺปนฺนาย สทฺธาย…เป.… ปญฺญาย, ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย…เป…. ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนาคโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อนาคตํ จกฺขุสมฺปทํ ปตฺถยมาโน…เป…. โสตสมฺปทํ… ฆานสมฺปทํ ชิวฺหาสมฺปทํ… กายสมฺปทํ… วณฺณสมฺปทํ… สทฺทสมฺปทํ… คนฺธสมฺปทํ… รสสมฺปทํ… โผฏฺฐพฺพสมฺปทํ…ปตฺถยมาโน…เป…. อนาคเต ขเนฺธ ปตฺถยมาโน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ… อนาคตา จกฺขุสมฺปทา…เป…. วณฺณสมฺปทา…เป…. โผฏฺฐพฺพสมฺปทา… อนาคตา ขนฺธา ปจฺจุปฺปนฺนาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปโนฺน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจุปฺปนฺนํ อุตุํ อุปนิสฺสาย ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ…เป…. ปจฺจุปฺปนฺนํ โภชนํ เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ฌานํ อุปฺปาเทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ อุตุ… โภชนํ… เสนาสนํ ปจฺจุปฺปนฺนาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย กายิกสฺส…เป…. ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ปุเรชาตปจฺจโย

**๙**. ปจฺจุปฺปโนฺน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส… วตฺถุ ปจฺจุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ปจฺฉาชาตปจฺจโย

**๑๐**. ปจฺจุปฺปโนฺน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาเสวนปจฺจโย

**๑๑**. อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อตีตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปจฺจุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## กมฺมปจฺจโย

**๑๒**. อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อตีตา เจตนา ปจฺจุปฺปนฺนานํ วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปโนฺน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺจุปฺปนฺนา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปจฺจุปฺปนฺนา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## วิปากปจฺจโย

**๑๓**. ปจฺจุปฺปโนฺน ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก ปจฺจุปฺปโน เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย… เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาหารปจฺจยาทิ

**๑๔**. ปจฺจุปฺปโนฺน ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย… ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย… วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย, ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย, วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป.… กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส… วตฺถุ ปจฺจุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อตฺถิปจฺจโย

**๑๕**. ปจฺจุปฺปโนฺน ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย (อุปฺปนฺนตฺติเก อตฺถิสทิสํ)ฯ (๑)

## นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา

**๑๖**. อตีโต ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… วิคตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

ปจฺจุปฺปโนฺน ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป….ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๑๗**. เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต อญฺญมเญฺญ นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ปจฺฉาชาเต อาเสวเน เอกํ, กเมฺม เทฺว, วิปาเก อาหาเร เอกํ…เป…. อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๑๘**. อตีโต ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนาคโต ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปโนฺน ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๑๙**. นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ, นอนนฺตเร ตีณิ …เป…. นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนอตฺถิยา เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ, โนอวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๒๐**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกํ, นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอญฺญมญฺเญ นอุปนิสฺสเย…เป…. นสมฺปยุตฺเต นวิปฺปยุตฺเต โนนตฺถิยา โนวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๒๑**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต เอกํ, ปจฺฉาชาเต อาเสวเน เอกํ…เป.… กเมฺม เทฺว, วิปาเก เอกํ (อิเมสุ ปเทสุ เอกํเยว), อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปญฺหาวาโรฯ

อตีตตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

๑. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา...เป.... เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา...เป.... เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

๒. อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนาคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา...เป.... เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

๓. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา...เป.... เทฺว ขนฺธาฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา...เป.... เทฺว ขนฺธาฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจยาทิ

๔. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา... อธิปติปจฺจยา (อธิปติยา ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)... อนนฺตรปจฺจยา... สมนนฺตรปจฺจยา... สหชาตปจฺจยา... อญฺญมญฺญปจฺจยา... นิสฺสยปจฺจยา... อุปนิสฺสยปจฺจยา... ปุเรชาตปจฺจยา... อาเสวนปจฺจยา (ปุเรชาเตปิ อาเสวเนปิ ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)... กมฺมปจฺจยา... วิปากปจฺจยา (วิปากํ อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ, ติโสฺสปิ ปญฺหา ปริปุณฺณาฯ ปวตฺติปฏิสนฺธิ กาตพฺพา)... อาหารปจฺจยา... อินฺทฺริยปจฺจยา... ฌานปจฺจยา... มคฺคปจฺจยา... สมฺปยุตฺตปจฺจยา... วิปฺปยุตฺตปจฺจยา... อตฺถิปจฺจยา... นตฺถิปจฺจยา... วิคตปจฺจยา... อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

๕. เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ...เป.... (สพฺพตฺถ ตีณิ), วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### นเหตุปจฺจโย

๖. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ …เป…. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

๗. อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อนาคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

๘. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจโย

๙. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา (อนุโลมสหชาตสทิสํ)ฯ

## นปุเรชาตปจฺจโย

๑๐. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อนาคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

## นปจฺฉาชาตปจฺจยาทิ

๑๑. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยา (นอธิปติสทิสา)… นกมฺมปจฺจยา – อตีตารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมณา เจตนาฯ (๑)

อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – อนาคตารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมณา เจตนาฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เจตนาฯ (๑)

## นวิปากปจฺจโย

**๑๒**. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา…เป…. (นวิปาเก ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)ฯ

## นฌานปจฺจโย

**๑๓**. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

## นมคฺคปจฺจโย

**๑๔**. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นมคฺคปจฺจยา – อเหตุกํ อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. (นเหตุสทิสา ติโสฺส ปญฺหา, โมโห นตฺถิ )ฯ

## นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๑๕**. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อนาคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป….ฯ (๑)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๑๖**. นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกเมฺม นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมเคฺค ตีณิ, นวิปฺปยุเตฺต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

## เหตุทุกํ

**๑๗**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกเมฺม นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุเตฺต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๑๘**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ…เป…. (สพฺพตฺถ ตีณิ) อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

## ๒-๖. สหชาต-ปจฺจย-นิสฺสย-สํสฏฺฐ-สมฺปยุตฺตวาโร

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสาฯ)

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑๙**. อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อตีตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อตีตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อนาคตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจโย

**๒๐**. อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อตีตํ วิญฺญาณญฺจายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปจฺจเวกฺขติฯ อตีตารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ… ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ… ยถากมฺมูปคญาณํ ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา อตีตารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติฯ อตีตารมฺมเณ อตีเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ…เป…. วิจิกิจฺฉา…เป…. อุทฺธจฺจํ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อตีตารมฺมณา อตีตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อนาคตํ วิญฺญาณญฺจายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปจฺจเวกฺขติฯ อตีตารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ…เป…. ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป.… ยถากมฺมูปคญาณํ ปจฺจเวกฺขติฯ อตีตารมฺมเณ อนาคเต ขนฺเธ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺ

ปชฺชติฯ อตีตารมฺมณา อนาคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – เจโตปริยญาเณน อตีตารมฺมณปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ อตีตารมฺมณา ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๒๑**. อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อนาคตารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ…เป…. อนาคตํสญาณํ…เป…. อนาคตารมฺมเณ อนาคเต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อนาคตารมฺมณา อนาคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อนาคตารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ… อนาคตํสญาณํ…เป…. อริยา อนาคตารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติฯ ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ อนาคตารมฺมเณ อตีเต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ , อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อนาคตารมฺมณา อตีตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – เจโตปริยญาเณน อนาคตารมฺมณปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ อนาคตารมฺมณา ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๒๒**. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – เจโตปริยญาเณน ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อตีตํ ทิพฺพํ จกฺขุํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ ปจฺจเวกฺขติ, ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติ ฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ อตีเต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ ; ตํ อารพฺภ อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา อตีตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อนาคตํ ทิพฺพํ จกฺขุํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ ปจฺจเวกฺขติ, ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ…เป…. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ อนาคเต ขเนฺธ อนิจฺ

จโต…เป…. วิปสฺสติ…เป…. ตํ อารพฺภ อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา อนาคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อธิปติปจฺจโย

**๒๓**. อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อตีตํ วิญฺญาณญฺจายตนํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ อตีตารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ…เป…. ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป…. ยถากมฺมูปคญาณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ อตีตารมฺมเณ อตีเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติ ฯ **สหชาตาธิปติ** – อตีตารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อนาคตํ วิญฺญาณญฺจายตนํ ครุํ กตฺวา…เป…. เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ …เป…. อตีตารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุํ กตฺวา…เป…. เจโตปริยญาณํ…เป…. ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป…. ยถากมฺมูปคญาณํ…เป…. อตีตารมฺมเณ อนาคเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

**๒๔**. อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อนาคตารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุํ กตฺวา…เป…. เจโตปริยญาณํ…เป…. อนาคตํสญาณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ อนาคตารมฺมเณ อนาคเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – อนาคตารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อนาคตารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุํ กตฺวา…เป…. เจโตปริยญาณํ…เป.… อนาคตํสญาณํ ครุํ กตฺวา…เป…. อนาคตารมฺมเณ อตีเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

**๒๕**. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อตีตํ ทิพฺพํ จกฺขุํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุํ กตฺวา…เป…. เจโตปริยญาณํ ครุํ กตฺวา…เป.… ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ อตีเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อนาคตํ ทิพฺพํ จกฺขุํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ ครุํ กตฺวา …เป. … ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุํ กตฺวา…เป.… เจโตปริยญาณํ ครุํ กตฺวา…เป.… ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ อนาคเต ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๓)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๒๖**. อตีตารมฺมโณ ธโมฺม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อตีตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อตีตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อตีตารมฺมโณ ธโมฺม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อตีตารมฺมณํ ภวงฺคํ อนาคตารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อตีตารมฺมโณ ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อตีตารมฺมณํ จุติจิตฺตํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ปฏิสนฺธิจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อตีตารมฺมณํ ภวงฺคํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๒๗**. อนาคตารมฺมโณ ธโมฺม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อนาคตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อนาคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธโมฺม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อนาคตารมฺมณํ อิทฺธิวิธญาณํ อตีตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส…เป.… เจโตปริยญาณํ อตีตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส…เป.… อนาคตํสญาณํ อตีตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส…เป.… อนาคตารมฺมณา ขนฺธา อตีตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๒๘**. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธโมฺม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ปฏิสนฺธิจิตฺตํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ภวงฺคสฺส…เป.… ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ภวงฺคํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ภวงฺคสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธโมฺม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ปฏิสนฺธิจิตฺตํ อตีตารมฺมณสฺส ภวงฺคสฺส…เป.… ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ภวงฺคํ อตีตารมฺมณสฺส ภวงฺคสฺส…เป.… ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ขนฺธา อตีตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## สมนนฺตรปจฺจโย

**๒๙**. อตีตารมฺมโณ ธโมฺม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรสทิสํ)ฯ

**สหชาตปจฺจยาทิ**

**๓๐**. อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย… นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย…(ตโยปิ ปจฺจยา ปฏิจฺจวารสทิสา)ฯ

**อุปนิสฺสยปจฺจโย**

**๓๑**. อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อตีตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อตีตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อตีตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อนาคตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย** , **ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อตีตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๒**. อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อนาคตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อนาคตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อนาคตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อตีตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย , ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปกตูปนิสฺสโย** – อนาคตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๓**. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจุปฺปนฺ

นารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อตีตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….** ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อนาคตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## อาเสวนปจฺจโย

**๓๔**. อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อตีตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อตีตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อนาคตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อนาคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## กมฺมปจฺจโย

**๓๕**. อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อตีตารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ **นานากฺขณิกา** – อตีตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อตีตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อตีตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อนาคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อตีตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๖**. อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อนาคตารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อนาคตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อนาคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อนาคตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อตีตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อนาคตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๓๗**. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… **นานากฺขณิกา** – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อตีตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อนาคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## วิปากปจฺจยาทิ

**๓๘**. อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย… อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย… ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย… อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย… อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๓๙**. เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สมฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๔๐**. อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๔๑**. อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

**๔๒**. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๔๓**. นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร นว, นสมนนฺตเร นว (สํขิตฺตํ, สพฺพตฺถ นว), โนวิคเต นว, โนอวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๔๔**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก ตีณิ (สพฺพตฺถ ตีณิ, สํขิตฺตํ), โนนตฺถิยา โนวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

### นเหตุทุกํ

**๔๕**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก ตีณิ , อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สมฺปยุตฺเต อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

### ปจฺจนียานุโลมํฯ

### ปญฺหาวาโรฯ

### อตีตารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

### ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๑. วิภงฺควาโร

#### เหตุปจฺจโย

๑. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา…เป…. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

#### อารมฺมณปจฺจโย

๒. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ (๑)

#### อธิปติปจฺจโย

๓. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

#### อนนฺตรปจฺจยาทิ

๔. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา , สมนนฺตรปจฺจยา, สหชาตปจฺจยา – อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

## อญฺญมญฺญปจฺจยาทิ

๕. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเรชาตปจฺจยา… อาเสวนปจฺจยา (ปุเรชาเตปิ อาเสวเนปิ ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)… กมฺมปจฺจยา… วิปากปจฺจยา… อาหารปจฺจยา… อินฺทฺริยปจฺจยา… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา… สมฺปยุตฺตปจฺจยา… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

๖. เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว…เป…. อวิคเต เทฺวฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## นเหตุปจฺจโย

๗. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ…เป…. อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ…เป…. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

## นอารมฺมณปจฺจโย

**๘**. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อชฺฌเตฺต ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌเตฺต ขเนฺธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ…เป…. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป….ฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – พหิทฺธา ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ พหิทฺธา ขเนฺธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํฯ ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

**๙**. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา…เป…. (อนุโลมสหชาตสทิสํ, นินฺนานากรณํ) นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา … นอญฺญมญฺญปจฺจยา … นอุปนิสฺสยปจฺจยา, นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ…เป…. อชฺฌเตฺต ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ…เป…. อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ

**๑๐**. พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. พหิทฺธา ขเนฺธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ (ปริปุณฺณํ) เอกํ มหาภูตํ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป….ฯ

## นปจฺฉาชาตปจฺจยาทิ

**๑๑**. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌโตฺต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา, นอาเสวนปจฺจยา, นกมฺมปจฺจยา – อชฺฌเตฺต ขเนฺธ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตา เจตนาฯ อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ…เป….ฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – พหิทฺธา ขเนฺธ ปฏิจฺจ พหิทฺธา เจตนาฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ…ฯ (๑)

## นวิปากปจฺจยาทิ

**๑๒**. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ), นอาหารปจฺจยา – อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.…ฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา – พาหิรํ… อุตุสมุฏฺ ฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.…ฯ (๑)

อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอินฺทฺริยปจฺจยา – อาหารสมุฏฺ ฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ… มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอินฺทฺริยปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารส มุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ… มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํฯ (๑)

## นฌานปจฺจโย

**๑๓**. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณ สหคตํ…เป.… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.…ฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณสห คตํ…เป.… พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.…ฯ (๑)

## นมคฺคปจฺจยาทิ

**๑๔**. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นมคฺคปจฺจยา… (นเหตุสทิสํฯ โมโห นตฺถิ) นสมฺปยุตฺตปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป…เป.… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุ ตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.…ฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป…เป.… พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.… โนนตฺถิปจฺจยา, โนวิ คตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๑๕**. นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ เทฺว, นอธิปติยา เทฺว, นอนนฺตเร เทฺว, นสมนนฺตเร เทฺว (สํขิตฺตํ, สพฺพตฺถ เทฺว), โนวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๑๖**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว…เป.… นวิปาเก นสมฺปยุตฺเต นวิปฺปยุตฺเต โนนตฺถิ ยา โนวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๑๗**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว, อนนฺตเร เทฺว…เป…. มเคฺค เทฺว…เป…. อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

## ๒. สหชาตวาโร

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโสฯ)

## ๓. ปจฺจยวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑๘**. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ (ปริปุณฺณํ)ฯ เอกํ มหาภูตํ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา อชฺฌตฺตา ขนฺธาฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปจฺจยา พหิทฺธา ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา พหิทฺธา ขนฺธาฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจโย

**๑๙**. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อชฺฌตฺโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา (ปฏิจฺจวารสทิสํ), จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ…เป…. กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา อชฺฌตฺตา ขนฺธาฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปจฺจยา พหิทฺธา ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา (ปฏิจฺจวารสทิสํ), จกฺขายตนํ…เป…. กายายตนํ…เป…. วตฺถุํ ปจฺจยา พหิทฺธา ขนฺธาฯ (๑)

### อธิปติปจฺจยาทิ

**๒๐**. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อชฺฌตฺโต ธโมฺม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา… (วตฺถุํ อติเรกํ, ปฏิจฺจวารสทิสํ) อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา… สหชาตปจฺจยา… (สหชาตวาเร ปริปุณฺณา) มหาภูเต ปจฺจยา…เป…. (มหาภูตานํ ขนฺธานญฺจ ปจฺฉา ปญฺจายตนานิ จ วตฺถุ จ กาตพฺพา) อญฺญมญฺญปจฺจยา… นิสฺสยปจฺจยา…เป…. อวิคตปจฺจยาฯ

**๑. ปจฺจยานุโลมํ**

**๒. สงฺขฺยาวาโร**

**๒๑**. เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ…เป.… อวิคเต เทฺวฯ

อนุโลมํฯ

**๒. ปจฺจยปจฺจนียํ**

**๑. วิภงฺควาโร**

**นเหตุปจฺจโย**

**๒๒**. อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา…เป.… อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.… ขเนฺธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุํ ปจฺจยา ขนฺธาฯ เอกํ มหาภูตํ…เป.… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป.… จกฺขายตนํ…เป.… กายายตนํ…เป.… วตฺถุํ ปจฺจยา อเหตุกา อชฺฌตฺตา ขนฺธาฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปจฺจยา พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา (ปวตฺติปฏิสนฺธิปิ มหาภูตาปิ กาตพฺพา) – จกฺขายตนํ…เป.… กายายตนํ…เป.… วตฺถุํ ปจฺจยา อเหตุกา พหิทฺธา ขนฺธาฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

**นอารมฺมณปจฺจยาทิ**

**๒๓**. นอารมฺมณปจฺจยา… นอธิปติปจฺจยา (สหชาตสทิสํ)… นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา… นอุปนิสฺสยปจฺจยา… นปุเรชาตปจฺจยา (ปฏิจฺจวารสทิสํ)… นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยา… นกมฺมปจฺจยา…เป.… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา (ปฏิจฺจวารปจฺจนีเย วิปฺปยุตฺตสทิสํ)… โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยา…ฯ

**๒. ปจฺจยปจฺจนียํ**

**๒. สงฺขฺยาวาโร**

**๒๔**. นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ เทฺว…เป.… โนวิคเต เทฺวฯ

ปจฺจนียํฯ

**๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ**

**๒๕**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว, นอธิปติยา เทฺว…เป.… นวิปาเก นสมฺปยุเตฺต นวิปฺปยุเตฺต โนนตฺถิยา โนวิคเต เทฺวฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๒๖**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว…เป…. อวิคเต เทฺวฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

## ปจฺจยวาโร

## ๔-๖. นิสฺสย-สํสฏฺฐ-สมฺปยุตฺตวาโร

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโสฯ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพาฯ)

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๒๗**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อชฺฌตฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – พหิทฺธา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๒๘**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ…เป…. ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา…เป…. อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ อชฺฌตฺตํ จกฺขุํ…เป…. กายํ… รูเป…เป…. โผฏฺฐพฺเพ… วตฺถุํ… อชฺฌเตฺต ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ รูปายตนํ…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อชฺฌตฺตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ปโร อชฺฌตฺตํ จกฺขุํ… เป…. วตฺถุํ… อชฺฌตฺเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติฯ เจโตปริยญาเณน อชฺฌตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ อชฺฌตฺตํ รูปายตนํ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. อชฺฌตฺตํ โผฏฺฐพฺพายตนํ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อชฺฌตฺตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส , ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๒๙**. พหิทฺธา ธโมฺม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ปโร ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา…เป…. อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ… นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติฯ นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ…เป…. ปโร พหิทฺธา จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… พหิทฺธา ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติฯ เจโตปริยญาเณน พหิทฺธา จิตฺตสมงฺคิสฺส…เป…. อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พหิทฺธา รูปายตนํ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนํ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส…เป…. พหิทฺธา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธา ธโมฺม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อริยา นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติฯ นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พหิทฺธา จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… พหิทฺธา ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติฯ เจโตปริยญาเณน พหิทฺธา จิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ พหิทฺธา รูปายตนํ อชฺฌตฺตํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนํ อชฺฌตฺตํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. พหิทฺธา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## อธิปติปจฺจโย

**๓๐**. อชฺฌตฺโต ธโมฺม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา, ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา…เป…. ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ครุํ กตฺวา…เป…. อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา…เป…. ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ อชฺฌตฺตํ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… อชฺฌตฺเต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – อชฺฌตฺตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ปโร อชฺฌตฺตํ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… อชฺฌตฺเต ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

**๓๑**. พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ปโร ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา, ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา…เป…. ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา…เป…. อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา…เป…. ผลํ ครุํ กตฺวา…เป…. นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พหิทฺธา จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… พหิทฺธา ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – พหิทฺธาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อริยา นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส, อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พหิทฺธา จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ… พหิทฺธา ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ, อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค…เป…. ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๓๒**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อชฺฌตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อชฺฌตฺตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส, อนุโลมํ โวทานสฺส, โคตฺรภุ มคฺคสฺส, โวทานํ มคฺคสฺส, มโคฺค ผลสฺส, ผลํ ผลสฺส, อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา, นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย (ปุริมา ปุริมา พหิทฺธาติ นานากรณํ, ตํเยว คมนํ)ฯ (๑)

## สมนนฺตรปจฺจยาทิ

**๓๓**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. (อนนฺตรสทิสํ)… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย… นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๓๔**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อชฺฌตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ…เป…. ฌานํ…เป…. วิปสฺสนํ…เป…. มคฺคํ…เป…. อภิญฺญํ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ อชฺฌตฺตํ สีลํ…เป…. ปญฺญํ… ราคํ…เป…. ปตฺถนํ… กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… อุตุํ… โภชนํ… เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ อชฺฌตฺตา สทฺธา…เป…. ปญฺญา, ราโค…เป…. ปตฺถนา, กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… เส

นาสนํ อชฺฌตฺตาย สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปโร อชฺฌตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ ฯ ปโร อชฺฌตฺตํ สีลํ…เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ อชฺฌตฺตา สทฺธา…เป…. เสนาสนํ พหิทฺธา สทฺธาย…เป.… มคฺคสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๓๕**. พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – ปโร พหิทฺธา สทฺธํ…เป.… ปตฺถนํ, กายิกํ สุขํ…เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติ พหิทฺธา สทฺธา…เป…. เสนาสนํ พหิทฺธา สทฺธาย…เป…. ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – พหิทฺธา สทฺธํ…เป…. เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ พหิทฺธา สทฺธา…เป…. เสนาสนํ อชฺฌตฺตาย สทฺธาย…เป…. ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## ปุเรชาตปจฺจโย

**๓๖**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – อชฺฌตฺตํ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. วตฺถุ อชฺฌตฺตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – ปโร อชฺฌตฺตํ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติฯ อชฺฌตฺตํ รูปายตนํ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. อชฺฌตฺตํ โผฏฺฐพฺพายตนํ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๓๗**. พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – ปโร พหิทฺธา จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติฯ พหิทฺธา รูปายตนํ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนํ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส…เป….ฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – พหิทฺธา จกฺขายตนํ…เป…. กายายตนํ…เป…. วตฺถุ พหิทฺธา ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – พหิทฺธา จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺ

สติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติฯ พหิทฺธา รูปายตนํ อชฺฌตฺตสฺส จกฺขุวิญฺญาณสฺส… เป…. พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนํ อชฺฌตฺตสฺส กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๓๘**. อชฺฌตฺโต จ พหิทฺธา จ ธมฺมา อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ**ฯ พหิทฺธา รูปายตนญฺจ อชฺฌตฺตํ จกฺขายตนญฺจ อชฺฌตฺตสฺส จกฺขุวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อชฺฌตฺตํ กายายตนญฺจ อชฺฌตฺตสฺส กายวิญฺญาณสฺส…เป…. พหิทฺธา รูปายตนญฺจ อชฺฌตฺตํ วตฺถุ จ…เป…. พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อชฺฌตฺตํ วตฺถุ จ อชฺฌตฺตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺโต จ พหิทฺธา จ ธมฺมา พหิทฺธา ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ**ฯ อชฺฌตฺตํ รูปายตนญฺจ พหิทฺธา จกฺขายตนญฺจ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. อชฺฌตฺตํ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ พหิทฺธา กายายตนญฺจ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อชฺฌตฺตํ รูปายตนญฺจ พหิทฺธา วตฺถุ จ…เป…. อชฺฌตฺตํ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ พหิทฺธา วตฺถุ จ พหิทฺธา ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## ปจฺฉาชาตปจฺจโย

**๓๙**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อชฺฌตฺตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา พหิทฺธา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## อาเสวนปจฺจโย

**๔๐**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อชฺฌตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อชฺฌตฺตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา…เป…. (อชฺฌตฺตสทิสํเยว)ฯ

## กมฺมปจฺจโย

**๔๑**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อชฺฌตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อชฺฌตฺตา เจตนา วิปากานํ อชฺฌตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – พหิทฺธา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – พหิทฺธา เจตนา วิปากานํ พหิทฺธา ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## วิปากปจฺจโย

**๔๒**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. (ปริปุณฺณํ, ปฏิจฺจวารสทิสํ)ฯ

## อาหารปจฺจโย

**๔๓**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อชฺฌตฺตา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร พหิทฺธา กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย (ปวตฺติปฏิสนฺธิ) พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร พหิทฺธา กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๔๔**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺโม จ อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร จ อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## อินฺทฺริยปจฺจยาทิ

**๔๕**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย, อชฺฌตฺติกา อินฺทฺริยา (รูปชีวิตินฺทฺริยมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ)… ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย… วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ (มาติกาปทานิ อนุมชฺชเนฺตน วิตฺถาเรตพฺพานิ)ฯ

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ (สํขิตฺตํ)ฯ

## อตฺถิปจฺจโย

**๔๖**. อชฺฌตฺตํ ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาโต** – อชฺฌตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ…เป…. เทฺว ขนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ขนฺธา วตฺถุสฺส …เป…. วตฺถุ ขนฺธานํ…เป…. เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ…เป….ฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ (ปุเรชาตสทิสํ), วตฺถุ อชฺฌตฺตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อชฺฌตฺตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อชฺฌตฺโต **กพฬีกาโร อาหาโร** อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส…เป…. **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ…เป….ฯ (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุเรชาตํ, อาหารํฯ **ปุเรชาตํ** – ปโร อชฺฌตฺตํ จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, อชฺฌตฺตํ รูปายตนํ…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อชฺฌตฺโต **กพฬีกาโร อาหาโร** พหิทฺธา กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๔๗**. พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ (พหิทฺธา นินฺนานากรณํ, มาติกาปทานิ วิตฺถาเรตพฺพานิ)ฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุเรชาตํ, อาหารํฯ **ปุเรชาตํ** – พหิทฺธา จกฺขุํ…เป…. วตฺถุํ…เป…. ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, พหิทฺธา รูปายตนํ…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ อชฺฌตฺตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พหิทฺธา **กพฬีกาโร อาหาโร** อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๔๘**. อชฺฌตฺโต ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺโม จ อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุเรชาตํ, อาหารํฯ **ปุเรชาตํ** – พหิทฺธา รูปายตนญฺจ อชฺฌตฺตํ จกฺขุ จ อชฺฌตฺตสฺส จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อชฺฌตฺตํ กายายตนญฺจ อชฺฌตฺตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พหิทฺธา รูปายตนญฺจ อชฺฌตฺตํ วตฺถุ จ…เป…. พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อชฺฌตฺตํ วตฺถุ จ อชฺฌตฺตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อาหารํ** – อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร จ อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุเรชาตํ, อาหารํฯ **ปุเรชาตํ** – อชฺฌตฺตํ รูปายตนญฺจ พหิทฺธา จกฺขายตนญฺจ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. อชฺฌตฺตํ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ พหิทฺธา กายายตนญฺจ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อชฺฌตฺตํ รูปายตนญฺจ พหิทฺธา วตฺถุ จ พหิทฺธา ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. อชฺฌตฺตํ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ พหิทฺธา วตฺถุ จ พหิทฺธา ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อาหารํ** – อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

### นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา

**๔๙**. อชฺฌตฺต ธมฺม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย... วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย... อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๕๐**. เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว, สหชาเต อญฺญมญฺญ นิสฺสเย เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, ปุเรชาเต ฉ, ปจฺฉาชาเต อาเสวเน กมฺม วิปาเก เทฺว, อาหาเร ฉ, อินฺทฺริเย เทฺว, ฌาเน มเคฺค สมฺปยุตฺต วิปฺปยุตฺต เทฺว, อตฺถิยา ฉ, นตฺถิยา เทฺว, วิคเต เทฺว, อวิคเต ฉ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๕๑**. อชฺฌตฺต ธมฺม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺต ธมฺม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๕๒**. พหิทฺธา ธมฺม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๕๓**. อชฺฌตฺต ธมฺม จ พหิทฺธา ธมฺม จ อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตํ, อาหารํฯ (๑)

อชฺฌตฺต ธมฺม จ พหิทฺธา ธมฺม จ พหิทฺธา ธมฺมสฺส ปุเรชาตํ, อาหารํฯ (๒)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๕๔**. นเหตุยา ฉ, นอารมฺมเณ ฉ, นอธิปติยา ฉ (สํขิตฺตํ, สพฺพตฺถ ฉ กาตพฺพา), นวิปฺปยุตฺเต ฉ, โนอตฺถิยา จตฺตาริ, โนนตฺถิยา ฉ, โนวิคเต ฉ, โนอวิคเต จตฺตาริ (เอวํ คเณตพฺพํ)

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๕๕**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว, นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอญฺญมญฺญ นอุปนิสฺสเย เทฺว (สํขิตฺตํ, สพฺพตฺถ เทฺว), นสมฺปยุตฺเต นวิปฺปยุตฺเต โนนตฺถิยา โนวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๕๖**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา จตฺตาริ (อนุโลมปทานิ คเณตพฺพานิ), อวิคเต ฉ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปญฺหาวาโรฯ

อชฺฌตฺตตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๑**. อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป….ฯ (๑)

### อารมฺมณปจฺจยาทิ

**๒**. อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา…เป…. อวิคตปจฺจยา (สํขิตฺตํ)ฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๓**. เหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว (สํขิตฺตํ, สพฺพตฺถ เทฺว), อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### นเหตุปจฺจโย

**๔**. อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. อเหตุกปฏิ

สนฺธิกฺขเณ…เป…. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขเนฺธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ (๑)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

**๕**. อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา … (อนุโลมสหชาตสทิสํ, นินฺนานากรณํ) นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

**๖**. พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา – อรูเป พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยา… (สหชาตสทิสํ) นกมฺมปจฺจยา – อชฺฌตฺตารมฺมเณ ขเนฺธ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมณา เจตนาฯ

พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา – พหิทฺธารมฺมเณ ขเนฺธ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมณา เจตนาฯ

## นวิปากปจฺจยาทิ

**๗**. อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ)… นฌานปจฺจยา…เป…. ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ…เป….ฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. นมคฺคปจฺจยา (นเหตุสทิโสฯ โมโห นตฺถิ)… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา – อรูเป พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป….ฯ (๑)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๘**. นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา เทฺว, นปุเรชาเต เทฺว, นปจฺฉาชาเต เทฺว, นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นฌาเน นมคฺเค นวิปฺปยุตฺเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๙**. เหตุปจฺจยา นอธิปติยา เทฺว…เป…. นวิปาเก เทฺว, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๑๐**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว…เป…. มคฺเค เทฺว…เป…. อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

## ๒-๖. สหชาต-ปจฺจย-นิสฺสย-สํสฏฺฐ-สมฺปยุตฺตวาโร

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสาฯ)

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

## เหตุปจฺจโย

**๑๑**. อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อชฺฌตฺตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – พหิทฺธารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๑)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๑๒**. อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – อชฺฌตฺตํ วิญฺญาณญฺจายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, อชฺฌตฺตารมฺมณํ อชฺฌตฺตํ ทิพฺพํ จกฺขุํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ…เป…. อิทฺธิวิธญาณํ…เป…. ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป…. ยถากมฺมูปคญาณํ…เป…. อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา อชฺฌตฺตารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติฯ อชฺฌตฺตารมฺมเณ อชฺฌเตฺต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ อชฺฌตฺตารมฺมณา อชฺฌตฺตา ขนฺธา ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – พหิทฺธา วิญฺญาณญฺจายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปจฺจเวกฺขติฯ อชฺฌตฺตา

รมฺมณํ พหิทฺธา ทิพฺพํ จกฺขุํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ…เป.… อิทฺธิวิธญาณํ…เป.… ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป.… ยถากมฺมูปคญาณํ…เป.… อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, อชฺฌตฺตารมฺมเณ พหิทฺธา ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ…เป.… เจโตปริยญาเณน อชฺฌตฺตารมฺมณพหิทฺธาจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ, อชฺฌตฺตารมฺมณา พหิทฺธา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๑๓**. พหิทฺธารมฺมโณ ธโมฺม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – พหิทฺธารมฺมณํ พหิทฺธา ทิพฺพํ จกฺขุํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ ปจฺจเวกฺขติฯ อิทฺธิวิธญาณํ…เป.… เจโตปริยญาณํ…เป.… ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ…เป.… ยถากมฺมูปคญาณํ…เป.… อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขติฯ พหิทฺธารมฺมเณ พหิทฺธา ขเนฺธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ…เป.… เจโตปริยญาเณน พหิทฺธารมฺมณพหิทฺธาจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติฯ พหิทฺธารมฺมณา พหิทฺธา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธโมฺม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฎฺฐหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขติฯ อริยา มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, พหิทฺธารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติฯ พหิทฺธารมฺมณํ อชฺฌตฺตํ ทิพฺพํ จกฺขุํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุํ… อิทฺธิวิธญาณํ… เจโตปริยญาณํ… ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ… ยถากมฺมูปคญาณํ… อนาคตํสญาณํ… พหิทฺธารมฺมเณ อชฺฌเตฺต ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป.… วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ…เป.… โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ พหิทฺธารมฺมณา อชฺฌตฺตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## อธิปติปจฺจโย

**๑๔**. อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธโมฺม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – อชฺฌตฺตํ วิญฺญาณญฺจายตนํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติฯ อชฺฌตฺตารมฺมณํ อชฺฌตฺตํ ทิพฺพํ จกฺขุํ ครุํ กตฺวา…เป.… ทิพฺพํ โสตธาตุํ…เป.… อิทฺธิวิธญาณํ… ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ… ยถากมฺมูปคญาณํ… อนาคตํสญาณํ ครุํ กตฺวา…เป.… อชฺฌตฺตารมฺมเณ อชฺฌเตฺต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา อชฺฌตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – อชฺฌตฺตารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๑๕**. พหิทฺธารมฺมโณ ธโมฺม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – พหิทฺธารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธโมฺม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ…เป.… ฌานา วุฎฺฐหิตฺวา…เป.… อริยา มคฺคา วุฎฺฐหิตฺวา มคฺคํ… ผลํ ครุํ

กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติฯ พหิทฺธารมฺมณํ อชฺฌตฺตํ ทิพฺพํ จกฺขุํ ครุํ กตฺวา…เป…. ทิพฺพํ โสต ธาตุํ… อิทฺธิวิธญาณํ… เจโตปริยญาณํ… ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณํ… ยถากมฺมูปคญาณํ… อนาคตํสญาณํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, พหิทฺธารมฺมเณ อชฺฌเตฺต ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา อชฺฌตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฎฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๒)

## อนนฺตรปจฺจโย

**๑๖**. อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธโมฺม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อชฺฌตฺตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อชฺฌตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธโมฺม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – อชฺฌตฺตารมฺมณํ จุติจิตฺตํ พหิทฺธารมฺมณสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อชฺฌตฺตารมฺมณํ ภวงฺคํ พหิทฺธารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อชฺฌตฺตารมฺมณา ขนฺธา พหิทฺธารมฺมณสฺส วุฎฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อชฺฌตฺตารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา… นิโรธา วุฎฺฐหนฺตสฺส… เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๑๗**. พหิทฺธารมฺมโณ ธโมฺม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา พหิทฺธารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ พหิทฺธารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พหิทฺธารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส… มโคฺค ผลสฺส… ผลํ ผลสฺส… อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธโมฺม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – พหิทฺธารมฺมณํ จุติจิตฺตํ อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พหิทฺธารมฺมณํ ภวงฺคํ อชฺฌตฺตารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พหิทฺธารมฺมณา ขนฺธา อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส วุฎฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## สมนนฺตรปจฺจยาทิ

**๑๘**. อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธโมฺม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย… นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๑๙**. อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธโมฺม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อชฺฌตฺตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา, อชฺฌตฺตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธโมฺม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – อชฺฌตฺตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺ

สนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา พหิทฺธารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

**๒๐**. พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – พหิทฺธารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา พหิทฺธารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – พหิทฺธารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา , ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อชฺฌตฺตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## อาเสวนปจฺจโย

**๒๑**. อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อชฺฌตฺตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อชฺฌตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – อชฺฌตฺตารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส, อนุโลมํ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา พหิทฺธารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ พหิทฺธารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พหิทฺธารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## กมฺมปจฺจโย

**๒๒**. อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อชฺฌตฺตารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ **นานากฺขณิกา** – อชฺฌตฺตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อชฺฌตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **นานากฺขณิกา** – อชฺฌตฺตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ พหิทฺธารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – พหิทฺธารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ **นานากฺขณิกา** – พหิทฺธารมฺมณา เจตนา วิปากานํ พหิทฺธารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ นานากฺขณิกา – พหิทฺธารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อชฺฌตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## วิปากปจฺจยาทิ

**๒๓**. อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย… เป.… อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย… อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย… ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย … มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย… อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย… นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย…วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย… อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๒๔**. เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต เทฺว, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก เทฺว …เป.… (สพฺพตฺถ เทฺว ), สมฺปยุตฺเต เทฺว, อตฺถิยา เทฺว, นตฺถิยา จตฺตาริ, วิคเต จตฺตาริ, อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ปจฺจนียุทฺธาโร

**๒๕**. อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย… อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย… กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

**๒๖**. นเหตุยา จตฺตาริ, นอารมฺมเณ จตฺตาริ, นอธิปติยา จตฺตาริ, นอนนฺตเร จตฺตาริ (สํขิตฺตํ, สพฺพตฺถ จตฺตาริ), นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน…เป.… นวิปฺปยุตฺเต จตฺตาริ…เป.… โนอวิคเต จตฺตาริ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

**๒๗**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว, นอธิปติยา เทฺว, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอุปนิสฺสเย นอาเสวเน นกมฺเม…เป.… โนนตฺถิยา โนวิคเต เทฺว (สพฺพตฺถ เทฺวฯ เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

**๒๘**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก เทฺว…เป.… สมฺปยุตฺเต เทฺว, อตฺถิยา เทฺว, นตฺถิยา จตฺตาริ, วิคเต จตฺตาริ, อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปญฺหาวาโรฯ

อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

# ๒๒. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกํ

## ๑. ปฏิจฺจวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

๑. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ…เป….ฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ รูปายตนํฯ (๒)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ อาโปธาตุ, อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๓)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, อาโปธาตุ, อินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๔)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา อาโปธาตุ จ, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ อาโปธาตุ จฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ, อาโปธาตุ, อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๕)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํฯ (๖)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปา

ทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ, อาโปธาตุ, อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๗)

**๒**. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ขเนฺธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขเนฺธ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขเนฺธ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ รูปายตนํฯ (๒)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขเนฺธ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขเนฺธ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํฯ (๓)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธาฯ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๔)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๕)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขเนฺธ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขเนฺธ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิ

ทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํฯ (๖)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ…เป.… เทฺว ขนฺเธ…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ รูปายตนํ จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๗)

**๓**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนํฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํฯ (๒)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๓)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ ฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๔)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๕)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํฯ (๖)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ ฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ (๗)

## อารมฺมณปจฺจโย

**๔**. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ …เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขนฺเธ…เป…. วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ (๑)

## อธิปติปจฺจโย

**๕**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํฯ (๑)

(อนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูลเก อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา, ปริโยสานปทานตฺถิฯ)

๖. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ… เป… เทฺว ขนฺเธ…เป… อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํฯ

(อิมินา การเณน อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเก สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา, นิฏฺฐานปทา นตฺถิฯ)

๗. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํฯ

(อิมินา การเณน สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ)

**อนนฺตร-สมนนฺตรปจฺจยา**

๘. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา… สมนนฺตรปจฺจยา (อารมฺมณสทิสํ)ฯ

**สหชาตปจฺจโย**

๙. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ…เป… รสายตนํฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา…เป…ฯ

(อนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูลกา สตฺต ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพาฯ)

๑๐. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป… เทฺว ขนฺเธ…เป… ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตา จ รูปํ…เป… เทฺว ขนฺเธ…เป… ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อิตฺถินฺทฺริยํ…เป… กพฬีกาโร อาหาโรฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ

(อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเก สตฺต ปญฺหา อิมินา การเณน กาตพฺพาฯ)

๑๑. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ

ปฏิจฺจ รูปายตนํฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ

(อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ)

## อญฺญมญฺญปจฺจโย

**๑๒**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อาโปธาตุฯ (๒)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อญฺญมญฺญปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา อาโปธาตุ จ, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ อาโปธาตุ จฯ พาหิรํ…เป.…ฯ (๓)

**๑๓**. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป.… เทฺว ขนฺเธ…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วตฺถุ จ…เป.… เทฺว ขนฺเธ…เป.… ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา – อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา มหาภูตาฯ พาหิรํ…เป.…ฯ (๒)

**๑๔**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํฯ พาหิรํ…เป.…ฯ (๑)

## นิสฺสยปจฺจยาทิ

**๑๕**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นิสฺสยปจฺจยา… อุปนิสฺสยปจฺจยา… ปุเรชาตปจฺจยา… อาเสวนปจฺจยา… กมฺมปจฺจยา… วิปากปจฺจยา… อาหารปจฺจยา… อินฺทฺริยปจฺจยา… ฌานปจฺจยา… มคฺคปจฺจยา… สมฺปยุตฺตปจฺจยา… วิปฺปยุตฺตปจฺจยา… อตฺถิปจฺจยา… นตฺถิปจฺจยา… วิคตปจฺจยา… อวิคตปจฺจยาฯ

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๑๖**. เหตุยา เอกวีส, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา เอกวีส, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกวีส, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย เอกวีส, อุปนิสฺสเย เอกํ, ปุเรชาเต เอกํ, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม เอกวีส, วิปาเก อาหาเร เอกวีส, อินฺทฺริเย เอกวีส, ฌาเน มคฺเค เอกวีส, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต เอกวีส, อตฺถิยา เอกวีส, นตฺถิยา เอกํ, วิคเต เอกํ, อวิคเต เอกวีส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมํฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

### ๑. วิภงฺควาโร

#### นเหตุปจฺจโย

**๑๗**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ…เป.… รสายตนํฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ, มหาภูเต ปฏิจฺจ…เป.…ฯ

(อนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูลเก อิมินา การเณน สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ)

**๑๘**. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุกํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ…เป.… เทฺว ขนฺเธ…เป.… อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ…เป.… ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธาฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อิตฺถินฺทฺริยํ…เป.… กพฬีกาโร อาหาโรฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโหฯ

(อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลกา อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ)

**๑๙**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา – อเหตุเก อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนํฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ

(อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพา อสมฺโมหเนฺตนฯ)

## นอารมฺมณปจฺจโย

**๒๐**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… , อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ…เป….ฯ

(อนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูลกา อิมินา การเณน สตฺตปิ ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพาฯ)

**๒๑**. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ…เป…. อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโรฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ

(อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเก อิมินา การเณน สตฺตปิ ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพาฯ)

**๒๒**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา – อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนํฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ

(ฆฏเน อิมินา การเณน สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ)

## นอธิปติปจฺจยาทิ

**๒๓**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา (สหชาตสทิสํ)… นอนนฺตรปจฺจยา… นสมนนฺตรปจฺจยา… นอญฺญมญฺญปจฺจยา – อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ… พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ

(อิมินา การเณน เอกวีส ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ)

นอุปนิสฺสยปจฺจยา… นปุเรชาตปจฺจยา… นปจฺฉาชาตปจฺจยา… นอาเสวนปจฺจยา… นกมฺมปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ อุปาทารูปํ (กมฺมํ วิภชิตฺวา นกเมฺมเนว เอกวีส ปญฺหา กาตพฺพา),

นวิปากปจฺจยา (ปฏิสนฺธิปิ กฏตฺตาปิ นตฺถิ, ปญฺจโวการเรเยว กาตพฺพา), นอาหารปจฺจยา – พาหิรํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ…เป…. (อิมินา การเณน วิภชิตพฺพา เอกวีสาปิ)ฯ

## นอินฺทฺริยปจฺจยาทิ

**๒๔**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นอินฺทฺริยปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ…เป…. อสญฺญสตฺตานํ มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํ (สํขิตฺตํ, สเพฺพ ปญฺหา วิภชิตพฺพา)… นฌานปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ (สํขิตฺตํ, สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพา)ฯ

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา – ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา…เป…. เทฺว ขเนฺธ…เป…. พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ อาโปธาตุํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ

(เอวํ สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ)

**๒๕**. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา – พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… , อสญฺญสตฺตานํ…เป…. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํฯ

(เอวํ สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพา), นมคฺคปจฺจยา… (นเหตุสทิสํ กาตพฺพํฯ ปริปุณฺณํฯ โมโห นตฺถิ)ฯ นสมฺปยุตฺตปจฺจยา… นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา (ปริปุณฺณํ)… โนนตฺถิปจฺจยา… โนวิคตปจฺจยาฯ

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๒๖**. นเหตุยา เอกวีส, นอารมฺมเณ เอกวีส, นอธิปติยา เอกวีส (สํขิตฺตํ, สพฺพตฺถ เอกวีส), โนนตฺถิยา เอกวีส, โนวิคเต เอกวีส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

### เหตุทุกํ

**๒๗**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกวีส, นอธิปติยา เอกวีส…เป…. นกเมฺม เอกํ, นวิปาเก เอกวีส, นสมฺปยุเตฺต เอกวีส, นวิปฺปยุเตฺต เอกํ, โนนตฺถิยา เอกวีส, โนวิคเต เอกวีส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

### นเหตุทุกํ

**๒๘**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกวีส … เป…. ฌาเน เอกวีส, มเคฺค เอกํ, สมฺปยุตฺเต เอกํ , วิปฺปยุตฺเต เอกวีส, อตฺถิยา เอกวีส, นตฺถิยา เอกํ, วิคเต เอกํ, อวิคเต เอกวีส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปฏิจฺจวาโรฯ

## ๒-๖. สหชาต-ปจฺจย-นิสฺสย-สํสฏฺฐ-สมฺปยุตฺตวาโร

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา, สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ อรูเปเยว กาตพฺพาฯ)

## ๗. ปญฺหาวาโร

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

### ๑. วิภงฺควาโร

### เหตุปจฺจโย

**๒๙**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ กฏตฺตารูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เหตู สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป….ฯ (๒)

(อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเกเยว อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ)

### อารมฺมณปจฺจโย

**๓๐**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – รูเป อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ สนิทสฺสน

สปฺปฏิฆา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ จกฺขุํ…เป…. กายํ… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, สทฺทายตนํ โสตวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส…เป…. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส , ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๓๑**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุเพฺพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา…เป…. อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุเพฺพ สมุทาจิเณฺณ กิเลเส ชานนฺติ…เป…. วตฺถุํ… อิตฺถินฺทฺริยํ… ปุริสินฺทฺริยํ… ชีวิตินฺทฺริยํ… อาโปธาตุํ… กพฬีการํ อาหารํ… อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขเนฺธ อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, เจโตปริยญาเณน อนิทสฺสนอปฺปฏิฆจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ, อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส…เป…. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

### อธิปติปจฺจโย

**๓๒**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – รูปํ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณาธิปติ** – จกฺขุํ…เป…. กายํ… สเทฺท… คเนฺธ… รเส… โผฏฺฐเพฺพ… ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ (๑)

**๓๓**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติฯ **อารมฺมณาธิปติ** – ทานํ ทตฺวา สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา…เป…. ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา…เป…. อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา…เป…. ผลา วุฏฺฐหิตฺวา…เป…. ผลํ ครุํ กตฺวา…เป…. นิพฺพานํ ครุํ กตฺวา… นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุํ… อิตฺถินฺทฺริยํ… ปุริสินฺทฺริยํ… ชีวิตินฺทฺริยํ… อาโปธาตุํ… กพฬีการํ อาหารํ… อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขเนฺธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติฯ **สหชาตาธิปติ** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **สหชาตาธิปติ** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆาธิปติ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

(อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเก สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพา, อธิปติ ติวิธรูปสงฺคเหนฯ)

### อนนฺตรปจฺจโย

**๓๔**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส… มโคฺค ผลสฺส… ผลํ ผลสฺส… อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา… นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

### สมนนฺตรปจฺจโย

**๓๕**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรสทิสํ)ฯ

### สหชาตปจฺจยาทิ

**๓๖**. อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย (ปฏิจฺจวารสทิสํ สาธุกํ กาตพฺพํฯ อญฺญมญฺญปจฺจเย ปฏิจฺจวาเร อญฺญมญฺญสทิสํ, นิสฺสยปจฺจเย ปฏิจฺจวารสทิสํ)ฯ

### อุปนิสฺสยปจฺจโย

**๓๗**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – วณฺณสมฺปทํ ปตฺถยมาโน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ…เป…. วณฺณสมฺปทา สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย – จกฺขุสมฺปทํ ปตฺถยมาโน…เป…. กายสมฺปทํ… สทฺทสมฺปทํ…เป…. โผฏฺฐพฺพสมฺปทํ ปตฺถยมาโน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ… อุตุํ… เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ สีลํ สมาทิยติฯ อุโปสถกมฺมํ, ฌานํ… วิปสฺสนํ… มคฺคํ… อภิญฺญํ… สมาปตฺติํ อุปฺปาเทติ ปาณํ หนติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ จกฺขุสมฺปทา…เป…. โผฏฺฐพฺพสมฺปทา, อุตุ, เสนาสนํ สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, ราคสฺส…เป…. ปตฺถนาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๓๘**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย…เป….**ฯ ปกตูปนิสฺสโย –

สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ… ฌานํ… สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชเปฺปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติฯ สีลํ…เป…. ปญฺญํ… ราคํ…เป…. ปตฺถนํ, กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… โภชนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ…เป…. สงฺฆํ ภินฺทติฯ สทฺธา …เป…. ปญฺญา, ราโค…เป…. ปตฺถนา, กายิกํ สุขํ… กายิกํ ทุกฺขํ… โภชนํ สทฺธาย…เป…. ปญฺญาย, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ปุเรชาตปจฺจโย

**๓๙**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – รูเป อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ…เป…. วิจิกิจฺฉา…เป…. อุทฺธจฺจํ…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิเพฺพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. กายํ… สเทฺท…เป…. โผฏฺฐเพฺพ อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, สทฺทายตนํ โสตวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํฯ **อารมฺมณปุเรชาตํ** – วตฺถุํ… อิตฺถินฺทฺริยํ… ปุริสินฺทฺริยํ… ชีวิตินฺทฺริยํ… อาโปธาตุํ… กพฬีการํ อาหารํ… อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติฯ **วตฺถุปุเรชาตํ** – วตฺถุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๔๐**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ**ฯ รูปายตนญฺจ วตฺถุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณปุเรชาตํ , วตฺถุปุเรชาตํ**ฯ จกฺขายตนญฺจ วตฺถุ จ…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ วตฺถุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – **อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ**ฯ รูปายตนญฺจ จกฺขายตนญฺจ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ปจฺฉาชาตปจฺจโย

**๔๑**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย – ปจฺฉาชาตา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

(เอวํ สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา, ติวิธรูปสงฺคโหฯ) (๗)

## อาเสวนปจฺจโย

**๔๒**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย – ปุริมา ปุริมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส… อนุโลมํ โวทานสฺส… โคตฺรภุ มคฺคสฺส… โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## กมฺมปจฺจโย

**๔๓**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป. …ฯ **นานากฺขณิกา** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ กฏตฺตารูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตา, นานากฺขณิกาฯ **สหชาตา** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เจตนา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป.…ฯ **นานากฺขณิกา** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เจตนา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

(เอวํ สตฺต ปญฺหา สหชาตา นานากฺขณิกา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพา, ติวิธรูปสงฺคโหฯ) (๗)

## วิปากปจฺจโย

**๔๔**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปาโก อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… เทฺว ขนฺธา…เป.… ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ กฏตฺตารูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย…เป.… ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย – วิปากา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

(เอวํ สตฺต ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพา, ปวตฺติปฏิสนฺธิฯ) (๗)

## อาหารปจฺจโย

**๔๕**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ กฏตฺตารูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ กพฬีกาโร อาหาโร อิมสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อาหารา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อาหารา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ กพฬีกาโร อาหาโร อิมสฺส สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

(เอวํ สตฺต ปญฺหา ปวตฺติปฏิสนฺธิ วิภชิตพฺพา, สตฺตสุปิ กพฬีกาโร อาหาโร กาตโพฺพฯ) (๗)

## อินฺทฺริยปจฺจโย

**๔๖**. อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – จกฺขุนฺทฺริยํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายินฺทฺริยํ กายวิญฺญาณสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ รูปชีวิตินฺทฺริยํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อินฺทฺริยา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อินฺทฺริยา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ รูปชีวิตินฺทฺริยํ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

(เอวํ ปวตฺติปฏิสนฺธิ สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา, รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ อเนฺต อเนฺตฯ) (๗)

**๔๗**. อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย – จกฺขุนฺทฺริยญฺจ จกฺขุวิญฺญาณญฺจ จกฺขุวิญฺญาณสหคตานํ ขนฺธานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. กายินฺทฺริยญฺจ กายวิญฺญาณญฺจ กายวิญฺญาณสหคตานํ ขนฺธานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ฌานปจฺจยาทิ

**๔๘**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย… มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย… สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย…เป…. เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. ฯ

## วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

**๔๙**. อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํฯ **สหชาตา** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

(อวเสสา ปญฺจ ปญฺหา เอวํ วิตฺถาเรตพฺพาฯ สหชาตา, ปจฺฉาชาตาฯ)

## อตฺถิปจฺจโย

**๕๐**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – รูเป อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

**๕๑**. อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ทฺวินฺนํ มหาภูตานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เทฺว มหาภูตา เอกสฺส มหาภูตสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา มหาภูตา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ จกฺขายตนสฺส…เป…. รสายตนสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… เอกํ มหาภูตํ ทฺวินฺนํ มหาภูตานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เทฺว มหาภูตา เอกสฺส มหาภูตสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อุตุสมุฏฺฐานา มหาภูตา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ทฺวินฺนํ มหาภูตานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เทฺว มหาภูตา…เป….ฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

(ปฏิจฺจวาเร นิสฺสยปจฺจยสทิสํฯ)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาตา** – อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา มหาภูตา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย (ยาว อสญฺญสตฺตา วิตฺถาเรตพฺพา)ฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขุํ…เป…. กายํ, สเทฺท…เป…. โผฏฺฐเพฺพ อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

(อวเสสา จตฺตาโร ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพาฯ ปฏิจฺจวาเร สหชาตปจฺจยสทิสา, นินฺนานากรณาฯ) (๗)

**๕๒**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธโมฺม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํฯ **สหชาโต** – อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เอโก ขโนฺธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ เทฺว ขนฺธา…เป…. ปฏิสนฺธิกฺขเณ…เป…. อาโปธาตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ…เป…. อาโปธาตุ อิตฺถินฺทฺริยสฺส…เป…. กพฬีการาหารสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ พาหิรํ… อาหารสมุฏฺฐานํ… อุตุสมุฏฺฐานํ… อสญฺญสตฺตานํ อาโปธาตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – วตฺถุํ… อิตฺถินฺทฺริยํ… ปุริสินฺทฺริยํ… ชีวิตินฺทฺริยํ… อาโปธาตุํ… กพฬีการํ อาหารํ… อนิจฺจโต…เป…. โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, วตฺถุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปจฺฉาชาตา** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย (เอวํ อวเสสา ฉ ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยมฺปิ กาตพฺพา)ฯ (๗)

**๕๓**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – รูปายตนญฺจ วตฺถุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา จ มหาภูตา จ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ… (สํขิตฺตํ, อสญฺญสตฺตานญฺจ กาตพฺพา)ฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย (สํขิตฺตํ)ฯ (๒)

**๕๔**. อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ **สหชาตา** – อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา จ มหาภู

ตา จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ…เป…. (ยาว อสญฺญสตฺตา กาตพฺพา)ฯ **ปุเรชาตํ** – จกฺขายตนญฺจ วตฺถุ จ…เป…. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ วตฺถุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓) (อวเสสา จตโสฺส ปญฺหา วิภชิตพฺพาฯ) (๗)

**๕๕**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ **ปุเรชาตํ** – รูปายตนญฺจ จกฺขายตนญฺจ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย – **สหชาตํ, ปุเรชาตํ**ฯ รูปายตนญฺจ จกฺขายตนญฺจ จกฺขุวิญฺญาณญฺจ จกฺขุวิญฺญาณสหคตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

(นตฺถิวิคตปจฺจยํ อนนฺตรสทิสํฯ อวิคตปจฺจยํ อตฺถิสทิสํฯ)

## ๑. ปจฺจยานุโลมํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

### สุทฺธํ

**๕๖**. เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกวีส, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย เอกวีส, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ฉ, ปจฺฉาชาเต สตฺต, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก สตฺต, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต อฏฺฐ, อตฺถิยา ปญฺจวีส, นตฺถิยา เอกํ, วิคเต เอกํ, อวิคเต ปญฺจวีสฯ

### เหตุสภาคํ

**๕๗**. เหตุปจฺจยา อธิปติยา สตฺต, สหชาเต สตฺต, อญฺญมญฺเญ เอกํ, นิสฺสเย สตฺต, วิปาเก สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต สตฺต, อตฺถิยา สตฺต, อวิคเต สตฺตฯ

### เหตุสามญฺญฆฏนา (๙)

**๕๘**. เหตุ-สหชาต-นิสฺสย-อตฺถิ-อวิคตนฺติ สตฺตฯ เหตุ-สหชาต-อญฺญมญฺญนิสฺสย-อตฺถิ-อวิคตนฺติ เอกํฯ เหตุ-สหชาต-อญฺญมญฺญ-นิสฺสย-สมฺปยุตฺต-อตฺถิ-อวิคตนฺติ เอกํฯ เหตุ-สหชาต-นิสฺสย-วิปฺปยุตฺต-อตฺถิ -อวิคตนฺติ สตฺต (อวิปากํ-๔)ฯ

เหตุ-สหชาต-นิสฺสย-วิปาก-อตฺถิ-อวิคตนฺติ สตฺตฯ เหตุ-สหชาต-อญฺญมญฺญ-นิสฺสยวิปาก-อตฺถิ-อวิคตนฺติ เอกํฯ เหตุ-สหชาต-อญฺญมญฺญ-นิสฺสย-วิปาก-สมฺปยุตฺต-อตฺถิอวิคตนฺติ เอกํฯ เหตุ-สหชาต-นิสฺสย-วิปาก-วิปฺปยุตฺต-อตฺถิ-อวิคตนฺติ สตฺตฯ เหตุ-สหชาต-อญฺญมญฺญ-นิสฺสย-วิปาก-วิปฺปยุตฺต-อตฺถิ-อวิคตนฺติ เอกํ (สวิปากํ-๕)ฯ

(เอวํ สโพฺพ คณนวาโร คเณตโพฺพฯ)

## ๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

**๕๙**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๖)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๗)

**๖๐**. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย... สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๓)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๖)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ... ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย... อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย... อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๗)

**๖๑**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตํฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๒)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํฯ (๓)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๔)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๕)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๖)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๗)

**๖๒**. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตํฯ (๑)

สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย... ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโยฯ (๑)

## ๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

## ๒. สงฺขฺยาวาโร

## สุทฺธํ

**๖๓**. นเหตุยา ปญฺจวีส, นอารมฺมเณ ทฺวาวีส, นอธิปติยา ปญฺจวีส, นอนนฺตเร ปญฺจวีส, นสมนนฺตเร ปญฺจวีส, นสหชาเต ทฺวาทส, นอญฺญมญฺเญ จตุวีส, นนิสฺสเย นว, นอุปนิสฺสเย ปญฺจวีส, นปุเรชาเต พาวีส, นปจฺฉาชาเต ปญฺจวีส, นอาเสวเน ปญฺจวีส, นกมฺเม ปญฺจวีส, นวิปาเก จตุวีส, นอาหาเร ปญฺจวีส, นอินฺทฺริเย เตวีส, นฌาเน ปญฺจวีส, นมคฺเค ปญฺจวีส, นสมฺปยุตฺเต จตุวีส, นวิปฺปยุตฺเต พาวีส, โนอตฺถิยา นว, โนนตฺถิยา ปญฺจวีส, โนวิคเต ปญฺจวีส, โนอวิคเต นวฯ

## นเหตุทุกํ

นเหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ พาวีส (ปฐมคมนสทิสํ), โนอวิคเต นวฯ

## นเหตุติกํ

นเหตุปจฺจยา นอารมฺมณปจฺจยา นอธิปติยา พาวีส, นอนนฺตเร พาวีส, นสมนนฺตเร พาวีส, นสหชาเต นว, นอญฺญมญฺเญ พาวีส, นนิสฺสเย นว, นอุปนิสฺสเย เอกวีส, นปุเรชาเต พาวีส, นปจฺฉาชาเต พาวีส…เป…. นสมฺปยุตฺเต พาวีส, นวิปฺปยุตฺเต พาวีส , โนอตฺถิยา นว, โนนตฺถิยา พาวีส, โนวิคเต พาวีส, โนอวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียํฯ

## ๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

## เหตุทุกํ

**๖๔**. เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ สตฺต, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺต…เป…. นสมฺปยุตฺเต สตฺต, นวิปฺปยุตฺเต เอกํ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺตฯ

## เหตุสามญฺญฆฏนา

**๖๕**. เหตุ-สหชาต-นิสฺสย-อตฺถิ-อวิคตนฺติ นอารมฺมเณ สตฺต…เป…. นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ สตฺต (อิธาปิ สํขิตฺตํ), นสมฺปยุตฺเต สตฺต, นวิปฺปยุตฺเต เอกํ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺตฯ

เหตุ -สหชาต-อญฺญมญฺญ-นิสฺสย-อตฺถิ-อวิคตนฺติ นอารมฺมเณ เอกํ (สพฺพตฺถ เอกํ), โนวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

อนุโลมปจฺจนียํฯ

## ๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

## นเหตุทุกํ

**๖๖**. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกวีส, อญฺญมญฺญ ฉ, นิสฺสเย เอกวีส, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ฉ, ปจฺฉาชาเต สตฺต, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก สตฺต, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต อฏฺฐ, อตฺถิยา ปญฺจวีส, นตฺถิยา เอกํ, วิคเต เอกํ, อวิคเต ปญฺจวีส (เอวํ คเณตพฺพํ)ฯ

ปจฺจนียานุโลมํฯ

ปญฺหาวาโร นิฏฺฐิโตฯ

สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกํ นิฏฺฐิตํฯ

ธมฺมานุโลเม ติกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํฯ

ทุติโย ภาโค นิฏฺฐิโตฯ